

Stichting CRH Pensioenfonds – Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Algemene informatie	2
Kerncijfers	5
Verslag van het bestuur	6
Verslag van het verantwoordingsorgaan	41
Reactie van het bestuur op het oordeel van de het verantwoordingsorgaan	46
Verslag van de Raad van Toezicht	48
Reactie van het bestuur op het oordeel van de Raad van Toezicht	55
Jaarrekening	60
Balans per 31 december (na resultaatbestemming)	61
Staat van baten en lasten	62
Kasstroomoverzicht	63
Toelichting behorend tot de jaarrekening	64
Algemene toelichting	64
Toelichting op de balans	71
Toelichting op de staat van baten en lasten	79
Risicobeheer	85
Overige gegevens	
Controleverklaring van de accountant	92
Actuariële verklaring	99

Algemene informatie

Dit jaarverslag bevat de gegevens van Stichting CRH Pensioenfonds, statutair gevestigd te Amsterdam.

Kantooradres

De Klencke 10-12
1083 HL AMSTERDAM

Postbus 51091
1007 EB AMSTERDAM

Website

www.crhpensioenfonds.nl

Bestuurssamenstelling

Aan het eind van het verslagjaar 2022 is de samenstelling van het bestuur als volgt:

Namens de werkgever			
F.A.J. Brouwer (voorzitter)	Man	1959	
A.N. Jager	Man	1968	
R.H. Pennings	Man	1967	

Namens de werknemers en gepensioneerden			
R.J. Boesjes	Man	1948	
P. Weeting	Man	1979	
Vacature			

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

R.W. van Gils (pensioenbureau)	Man	1978	
G.P.T. van Heiningen (pensioenbureau)	Man	1959	
A.N. Jager (bestuurslid)	Man	1968	
E. Krijgsman (Mercer), voorzitter	Man	1972	
P.J.M. Ruigrok (oud-bestuurslid)	Man	1950	

Risicomanagementcommissie

De risicomanagementcommissie is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

F.A.J. Brouwer (bestuurslid)	Man	1959	
G.P.T. van Heiningen (pensioenbureau)	Man	1959	
M.K. Thijssen (pensioenbureau)	Vrouw	1981	
P. Weeting (bestuurslid, voorzitter)	Man	1979	

Commissie governance, deskundigheid en communicatie

De commissie governance, deskundigheid en communicatie is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

R.J. Boesjes (bestuurslid, voorzitter)	Man	1948	
R.H. Pennings (bestuurslid)	Man	1967	
C.J. Sneijders (pensioenbureau)	Man	1969	
M.K. Thijssen (pensioenbureau)	Vrouw	1981	

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Namens de werknemers		
A.M. Bieman	Vrouw	1969
E. Hendriks	Vrouw	1960
A.J. Nieuwenhuisen	Man	1977
Namens de werkgever		
F.C. Kramers	Man	1977
Namens de gepensioneerden		
N.A. van den Akker	Man	1954
J. de Wit (voorzitter)	Man	1947

Raad van Toezicht

De raad van Toezicht is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

L.E.M. Duynstee (voorzitter)	Vrouw	1962
E.P.M. van Kalmthout	Vrouw	1963
A.F. de Kraa	Man	1971

Sleutelfunctiehouders

Per 31 december 2022 zijn de volgende sleutelfunctiehouders (SFH) aangesteld:

SFH Interne Audit		
P.E.M. Peerboom (PeerboomSupport & Advies)	Man	1967
SFH Actuariel		
J.H.M. Terheggen (Mercer, certificerend actuaris)	Man	1968
SFH Risicobeheer		
P. Weeting (bestuurslid)	Man	1979

Pensioenbureau

Het pensioenbureau is per 31 december 2022 als volgt samengesteld:

R.W. van Gils	Man	1978
G.P.T. van Heiningen	Man	1959
R.J. Koelman (directeur)	Man	1966
C.J. Sneijders	Man	1969
M.K. Thijssen (adjunct directeur)	Vrouw	1981

Compliance Officer

De heer F.A.J. Brouwer

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Goldman Sachs Asset Management (GSAM) te 's-Gravenhage. Begin 2022 is NN Investment Partners overgenomen door GSAM.

Adviseur Beleggingscommissie

Als adviseur van de beleggingscommissie treedt op Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen.

Accountant

Mazars Accountants N.V. te Rotterdam fungeert als de accountant van de Stichting.

Actuaris

Als adviserend actuaris treedt op Mercer (Nederland) B.V. te Rotterdam.

Als certificerend actuaris treedt op Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen.

Kerncijfers

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Actieve deelnemers	1.212	1.215	2.775	3.338	3.421
Gewezen deelnemers	9.921	10.126	8.307	7.606	7.337
Pensioengerechtigden	1.805	1.724	1.611	1.536	1.450
Totaal	12.938	13.065	12.693	12.480	12.208
Bedragen (in EUR 1.000)					
Ontvangen premies en koopsommen	13.425	20.384	41.143	27.164	26.722
Uitkeringen	15.103	14.026	13.258	12.338	11.523
Vermogen (in EUR 1.000)					
Algemene reserve	83.064	59.010	-/- 64.253	-/- 22.376	-/- 13.551
Technische voorz. eigen rekening*	718.171	1.005.955	1.081.237	936.473	789.795
Gemiddelde interne rekenrente	2,50%	0,60%	0,20%	0,80%	1,50%
Actuele dekkingsgraad	111,4%	105,8%	94,2%	97,7%	98,3%
Beleidsdekkingsgraad **	110,5%	101,3%	89,1%	95,3%	104,0%
Toeslag (indexatie)***	3,28%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Beleggingsresultaten					
Vastrentende waarden	-/- 27,01%	-/- 3,22%	8,03%	11,83%	1,03%
Zakelijke waarden incl. valutahedge	-/- 16,45%	22,49%	6,42%	24,89%	-/- 9,73%
Totaal rendement	-/- 23,99%	4,24%	8,29%	16,06%	-/- 2,43%
Beleggingen (in EUR 1.000)					
Vastrentende waarden	526.023	648.576	642.618	601.534	527.597
Zakelijke waarden	274.890	414.948	350.147	306.971	243.139
Overige beleggingen	3.218	-/- 922	1.650	839	-/- 943
Totaal	804.131	1.062.602	994.415	909.344	769.793

*) Technische voorz. eigen rekening: dit betreft de technische voorzieningen (inclusief de toename als gevolg van de toeslagverlening per 1 oktober 2022 van 3,28% en 1 januari 2023 van 2,50%) onder aftrek van de post herverzekering.

**) De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de achterliggende 12 maanden.

***) Per 1 oktober 2022 is een toeslag verleend van 3,28%¹.

¹ Voor een beperkte groep premievrije en gepensioneerde deelnemers zijn nominale pensioenaanspraken verzekerd. Dit betreft een gesloten regeling. De in deze regeling opgenomen deelnemers hebben geen recht op voornoemde toeslagverlening.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

In dit jaarverslag legt het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten in 2022.

Inleiding

Het jaar 2022 was een turbulent jaar. Eind februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. Miljoenen mensen zijn Oekraïne ontvlucht en veel steden zijn verwoest. Na ruim een jaar oorlog is een oplossing van dit conflict nog niet in zicht. Naast de humanitaire ramp heeft de oorlog ook economische gevolgen. CRH Pensioenfonds heeft invulling gegeven aan de sancties tegen Rusland en werd in 2022 geconfronteerd met verliezen op aandelen en obligaties, stijgende rente en prijsinflatie. Dit alles leidde tot een daling van zowel het pensioenvermogen als de verplichtingen van het fonds. Per saldo verbeterde de financiële positie van CRH Pensioenfonds en steeg de actuele dekkingsgraad van 105,8% eind 2021 naar 111,4% per 31 december 2022.

In 2022 werden de coronamaatregelen langzaam versoepeld na een harde lockdown. Na het vervallen van bijna alle maatregelen eind maart 2022 gaat corona een steeds kleinere rol spelen in het dagelijks leven. Zo kan er bij CRH Pensioenfonds weer op kantoor worden gewerkt. Corona gaat steeds meer naar de achtergrond en er komt een grotere focus op het lange termijnbeleid en het herstel van corona voor diverse sectoren, zoals de cultuursector.

In december 2022 heeft de Tweede Kamer met ruime meerderheid ingestemd met de Wet Toekomst Pensioenen. Op 30 mei 2023 heeft de Eerste Kamer de wet aangenomen. Per 1 juli 2023 wordt de wet van kracht. Vanaf dan krijgen de pensioenuitvoerders en sociale partners (de vertegenwoordigers van werknemers en werkgever) tot uiterlijk 1 januari 2028 de tijd om over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel waarin alle deelnemers een eigen pensioenpot krijgen.

De sociale partners van CRH Nederland hebben in een projectgroep de mogelijkheden van het nieuwe stelsel onderzocht. Als uitkomst van dit onderzoek is de intentie uitgesproken om de nieuwe regeling bij een andere uitvoerder dan het CRH Pensioenfonds onder te brengen. Dit betekent dat CRH Pensioenfonds naar verwachting op termijn zal ophouden te bestaan.

CRH Pensioenfonds is verantwoordelijk voor de opgebouwde pensioenen. De voorbereidingen op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel hebben in 2022 steeds meer vorm gekregen. Er is aandacht aan besteed bij kennissessies, bij de uitgevoerde ALM-studie en in de overleggen van het bestuur met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. Begin 2023 is een projectorganisatie ingericht om, met ondersteuning van externe specialisten, vanuit het pensioenfonds goede opvolging te geven aan de nieuwe wetgeving. Een mogelijke overdracht van de opgebouwde pensioenen naar een andere uitvoerder wordt vanuit de eigen verantwoordelijkheid beoordeeld. Alle bij CRH Pensioenfonds betrokken organen worden hierin meegenomen en alle belangen evenwichtig afgewogen.

Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving heeft de overheid besloten om onder voorwaarden voor 2022 de regels voor indexeren van pensioen te versoepelen. Het bestuur heeft vastgesteld dat aan de voorwaarden is voldaan en dat een indexatiebesluit evenwichtig is voor alle groepen deelnemers. De pensioenen zijn per 1 oktober 2022 (besluit van 23 september 2022) en 1 januari 2023 (besluit van 2 december 2022) met respectievelijk 3,28% en 2,50% verhoogd². Helaas is dit niet voldoende om het koopkrachtverlies van de forse inflatie in 2022 volledig te compenseren.

² Voor een beperkte groep premievrije en gepensioneerde deelnemers zijn nominale pensioenaanspraken verzekerd. Dit betreft een gesloten regeling. De in deze regeling opgenomen deelnemers hebben geen recht op voornoemde toeslagverlening.

Gedurende het boekjaar 2022 kwam het bestuur tweeëntwintig keer in vergadering bijeen. Met het verantwoordingsorgaan had het bestuur vier overlegvergaderingen. Daarnaast heeft de voorzitter van het bestuur periodiek overleg gehad met de voorzitter en secretaris van het verantwoordingorgaan. In 2022 is het intern toezicht versterkt met het instellen van een Raad van Toezicht. Per 1 april 2022 zijn de leden van de Raad van Toezicht benoemd. Het bestuur vergaderde in 2022 één keer met de toenmalige visitatiecommissie en tevens één keer met de Raad van Toezicht. Daarnaast waren leden van de Raad van Toezicht diverse keren separaat aanwezig als toehoorder bij vergaderingen van bestuur en commissies. Ook heeft er periodiek overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters van het bestuur en de Raad van Toezicht. De beleggingscommissie van het fonds vergaderde in het verslagjaar twaalf keer, waarvan tweemaal tezamen met de risicomangementcommissie. De risicomangementcommissie kwam in het verslagjaar acht keer in vergadering bijeen. De commissie governance, communicatie en deskundigheid vergaderde in 2022 vijf keer.

In 2022 stond de vacature voor bestuurslid namens de werknemers nog open. In 2020 is deze vacature aan de actieve deelnemers gecommuniceerd en is er één kandidaatstelling ontvangen, waardoor verkiezingen niet nodig bleken. Deze kandidaat, de heer I.M. Meijer, nam sinds eind 2020 als aspirant-bestuurslid aan vergaderingen van het bestuur en was toehoorder bij vergaderingen van de risicomangementcommissie. Na instemming van de Raad van Toezicht met de voorgenomen benoeming is de heer Meijer begin 2023 aangemeld bij DNB. De vereiste toetsing op geschiktheid en betrouwbaarheid heeft met positief gevolg plaatsgevonden, waarna de heer Meijer per 1 april 2023 formeel is toegetreden als bestuurslid namens de werknemers en als lid van de risicomangementcommissie. De heer Jager heeft in maart 2023 aangegeven dat hij zijn werkzaamheden als bestuurslid namens de werkgever beëindigt wegens te drukke werkzaamheden. De werkgever is gevraagd om een kandidaat voor te dragen voor de ontstane vacature.

Bestuursstructuur

CRH Pensioenfonds kent een paritair bestuursmodel. De bestuursleden vormen in dit model een collegiaal bestuur van zes leden waarvan er drie door de werkgever worden voorgedragen, twee vanuit de werknemers worden gekozen en één bestuurslid namens de gepensioneerden zitting heeft. Zij worden vervolgens na goedkeuring door DNB benoemd door het bestuur. Het intern toezicht was in 2022 ondergebracht bij een Raad van Toezicht. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan.

Missie, visie, strategie

In 2021 is de missie, visie en strategie van CRH Pensioenfonds door het bestuur geëvalueerd. De missie, visie en strategie vormen de basis voor de Eigen Risico Beoordeling die eind 2021 is uitgevoerd.

Gelet op de gewijzigde horizon van CRH pensioenfonds behoeft de missie, visie en strategie opnieuw nadrukkelijk aandacht. De overgang naar het nieuwe stelsel is een majeure operatie. De inrichting van de nieuwe pensioenregeling (waaronder juridische documenten, communicatie, administratie, vermogensbeheer) vereist serieuze investeringen. Het is zeker gezien de ontwikkeling van het aantal actieve deelnemers de vraag of CRH Pensioenfonds voldoende omvang heeft om dit traject tegen voor de deelnemers acceptabele kosten te realiseren. Voor de sociale partners van CRH was dit één van de redenen om de overgang naar een andere uitvoerder te onderzoeken. CRH Pensioenfonds zal zelfstandig beoordelen hoe binnen de uitgangspunten van de in 2021 geformuleerde missie en visie de toekomstige uitvoering van de bij het fonds ondergebrachte pensioenen voor de toekomst kan worden ingericht.

Missie

CRH Pensioenfonds voert op professionele wijze de pensioenregelingen uit die CRH met de deelnemers is overeengekomen. De belangen van de deelnemers en de werkgever staan hierbij voorop

en worden op evenwichtige wijze behartigd. De uitvoering is kwalitatief van een hoog niveau en vindt plaats tegen marktconforme kosten. De communicatie met de deelnemers is helder en open alsook laagdrempelig door de persoonlijke contacten. Het streven is op maatschappelijk verantwoorde wijze te beleggen.

Visie

Pensioen is een belangrijke arbeidsvoorwaarde die mee verandert met de maatschappelijke ontwikkelingen. Ook de pensioenregelingen van CRH Pensioenfonds moeten regelmatig worden herzien. Hierbij is een goede dialoog met werkgever en deelnemersvertegenwoordiging onontbeerlijk. Doel hierbij is om de sociale partners zo veel mogelijk te ontzorgen.

Het eigen pensioenfonds biedt de mogelijkheid om een pensioenbeleid op maat te voeren indien de onderneming dit noodzakelijk acht. Het pensioenfonds bewaakt de uitvoerbaarheid en de communicerbaarheid van de pensioenregelingen. Hiermee wordt voorkomen dat de uitvoeringskosten nodeloos oplopen.

CRH Pensioenfonds is gebaat bij continuïteit binnen het bestuur en het pensioenbureau. Dit geldt zowel op beleidsmatig als op uitvoeringstechnisch terrein. Uiteraard zullen er met enige regelmaat vacatures ontstaan. Bij de invulling hiervan wordt gestreefd naar een zo goed mogelijke diversiteit van de bezetting. Daarnaast is het van belang om ook de aanwezige ervaring aan boord te houden. Binnen het CRH concern is sprake van een actief aan- en verkoopbeleid van aangesloten ondernemingen. Dit kan significante gevolgen hebben voor de omvang van de deelnemerspopulatie. Ook heeft de onderneming een zelfstandige verantwoordelijkheid ten aanzien van de te maken keuzes in het kader van het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur heeft geen directe invloed op deze ontwikkelingen maar streeft naar korte overleglijnen met de werkgever om adequaat op deze ontwikkelingen te kunnen inspelen.

CRH Pensioenfonds ziet een toenemende aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Het fonds onderschrijft dit belang en volgt de ontwikkelingen op de voet. Doelstelling is om op maatschappelijk verantwoorde wijze een marktconform rendement te behalen binnen de grenzen van het door sociale partners onderschreven risicoprofiel.

Strategie

CRH Pensioenfonds beschikt over een professioneel en slagvaardig paritair bestuur. Het is belangrijk dat de bezetting van het bestuur op peil blijft. Het kost minimaal een jaar om een kandidaat klaar te stomen voor een positie in het bestuur. Het streven is om tenminste één aspirant bestuurslid “op de bank” te hebben, zodat vervanging van een bestuurslid snel kan plaatsvinden. Het bestuur streeft naar een bezetting die voldoende diversiteit biedt en bestaat uit bestuursleden die complementair zijn aan elkaar. Bij de werving van nieuwe bestuursleden wordt hiermee bij het opstellen van het profiel rekening gehouden.

Verder is het noodzakelijk dat het bestuur zijn kennis up-to-date houdt. Dit vindt plaats aan de hand van een opleidingsplan waarbij permanente educatie een belangrijk aandachtspunt is. Ook het volgen van de ontwikkelingen op pensioengebied maakt hier onderdeel van uit. Het bestuur is derhalve in staat om ontwikkelingen te onderkennen en erop in te spelen. Er is sprake van een open sfeer binnen het bestuur waarbij ruimte is voor ieders individuele mening en de bestuurders elkaar durven aan te spreken op hun verantwoordelijkheden.

De deelnemersadministratie, communicatie en bestuursondersteuning vinden plaats binnen het eigen pensioenbureau. Het pensioenbureau is deskundig en slagvaardig en in staat kwaliteit te leveren. De medewerkers van het pensioenbureau zijn goed opgeleide, gemotiveerde teamspelers. Binnen het

pensioenbureau is er oog voor de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers. Op deze wijze wordt continuïteit binnen het pensioenbureau nagestreefd. Waar nodig wordt externe deskundigheid ingehuurd.

De deelnemersadministratie wordt gevoerd met behulp van een modern pensioensysteem. Dit systeem stelt het fonds in staat de pensioenaanspraken op grond van de pensioenregeling foutloos te administreren en hierover helder te communiceren met de deelnemers. Bij de aanschaf van het pakket was een belangrijke eis dat aanpassingen in de pensioenregeling relatief eenvoudig kunnen worden doorgevoerd. Zo heeft het systeem reeds bewezen dat het opschuiven van de pensioenleeftijd eenvoudig kan worden aangepast. Ook wordt het systeem bij andere klanten al gebruikt voor Defined Contribution regelingen.

Sociale partners en de politiek hebben in 2019 landelijk een Pensioenakkoord afgesproken. Deze herziening van het pensioenstelsel wordt vanaf 1 juli 2023 van kracht, waarbij men de tijd krijgt tot 1 januari 2028 om de bestaande pensioenregeling aan de nieuwe wetgeving aan te passen.

De herziening van de pensioenregeling zal een ingrijpend en complex traject zijn. Sociale partners bij CRH hebben hier reeds een traject voor opgestart. Zij moeten onder meer het initiatief nemen met het uitspreken van een voorkeur voor onder meer het type pensioenregeling alsmede het al dan niet ‘invaren’ van de huidige verplichtingen in het nieuwe stelsel. De daadwerkelijke uitwerking in risicohouding en in de systemen is een proces wat veel aandacht, tijd en afstemming met de diverse stakeholders zal vragen van het pensioenfonds. Naar verwachting zal het systeem technisch mogelijk zijn om dit als fonds zelf uit te voeren. Voorafgaand aan de daadwerkelijke invoering zal de balans opgemaakt worden of de regeling door het fonds uitgevoerd kan worden dan wel dat gekozen wordt voor een andere uitvoeringsvorm. Dit mede ook in het licht van de voortgaande consolidatie van pensioenfonds in de pensioensector. Voor het pensioenfonds is het belangrijk alsdan voorbereid te zijn op alternatieve scenario’s.

De beleggingen van het fonds sluiten aan bij de risicohouding van het bestuur en sociale partners. De risicohouding van het pensioenfonds is een belangrijke variabele in het beleidskader. Deze komt voort uit artikel 1a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds.

Daarin is het volgende bepaald: “De risicohouding van het pensioenfonds voldoet aan de prudent person regel en komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor.” Zie pagina 20 voor de invulling van de risicohouding.

De inrichting van de beleggingsportefeuille geschiedt aan de hand van de door het bestuur opgestelde investment beliefs. Belangrijk uitgangspunt hierbij is het believen “passief, tenzij”. Het fonds streeft er naar het benchmark rendement te behalen of zo dicht mogelijk te benaderen, tegen lage kosten.

Het pensioenfonds onderkent het belang van een goede relatie met de stakeholders van het fonds. Bestuur en pensioenbureau stellen zich hierbij pro-actief op. Het fonds is transparant over de bedrijfsvoering en wijst partijen op de uitvoerbaarheid en communicerbaarheid van de pensioenregeling.

Asset Liability Management (ALM)

Bij het vaststellen van het strategische beleid moeten pensioenfonds afwegingen maken tussen lange termijn doelstellingen, zoals het realiseren van de indexatie ambitie en de korte termijn restricties, zoals het voorkomen van kortingen van pensioenaanspraken. Een ALM studie geeft inzicht in de

belangrijkste risicobronnen. Daarnaast wordt door middel van een ALM analyse inzicht gegeven in de mogelijke ontwikkeling van belangrijke grootheden zoals het niveau van de premie, de mate waarin de nagestreefde pensioenopbouw kan worden gerealiseerd, de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de mate waarin de aanspraken geïndexeerd kunnen worden. Door middel van een ALM studie kan een bestuur een strategisch beleid formuleren dat gericht is op het bereiken van de doelstellingen. Hierbij kan zij rekening houden met een evenwichtige belangenafweging van alle betrokken partijen. In 2022 heeft CRH Pensioenfonds een ALM-studie laten uitvoeren welke was opgedeeld in twee fasen.

De eerste fase zag op het huidige beleid onder het huidige FTK en betrof de zogenoemde nulmeting: is het huidige beleid nog passend? Daarnaast werd de toereikendheid van de premie en de verwachte pensioenopbouw inzichtelijk gemaakt. In deze fase werd ook gekeken naar het huidige beleid onder het transitie FTK.

In de tweede fase is de onzekerheid van de financiële markten voor de periode tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel onderzocht. Hiertoe zijn diverse beleggingsmixen doorgerekend, met meer en minder risico, welke extra inzicht gaven of het wel of niet noodzakelijk is om aanpassingen in het beleggingsbeleid aan te brengen.

De huidige risicohouding en investment beliefs geven een eerste richting voor de leeftijdsafhankelijke risicohouding van het fonds in het nieuwe pensioenstelsel. In combinatie met de karakteristieken van het deelnemersbestand is op hoofdlijnen een passende lifecycle beschreven en een collectief beleggingsbeleid als uitgangspunt genomen. Deze resulterende lifecycle is vergeleken met een marktgemiddelde lifecycle. De inzichten zijn vervolgens gebruikt bij het onderzoek naar het beleggingsbeleid tijdens de transitieperiode. Hierbij is de impact van aanpassing van de verhouding tussen vastrentende en zakelijke waarden onderzocht en is antwoord gegeven op de vraag of het rentebeleid op basis van de huidige rentestafel nog voldoet.

Op grond van de ALM-studie heeft het bestuur na advies van de beleggingscommissie besloten de rentestafel iets aan te passen. Vanaf een renteniveau (30 jaars-swap) van 2,00% wordt voortaan bij een stijging van de rente met 0,50% beoordeeld of de renteafdekking met 5% wordt verhoogd. Dit leidt tot een iets tragere toename van de renteafdekking bij een verdere stijging van de rente. Het bestuur zag op grond van de ALM-studie geen aanleiding om het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille te wijzigen.

De uitkomsten van de ALM studie zijn gedeeld met het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht.

Nieuw pensioenstelsel en toekomst CRH Pensioenfonds

De nieuwe pensioenwet, de Wet Toekomst Pensioenen, wordt per 1 juli 2023 van kracht. Vanaf dan krijgen de pensioenuitvoerders en sociale partners (de vertegenwoordigers van werknemers en werkgever) tot uiterlijk 1 januari 2028 de tijd om over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel. In dat stelsel krijgen alle deelnemers een eigen pensioenpot. Daarbij worden naar verwachting pensioenen eerder verhoogd of verlaagd.

In de nieuwe wetgeving is de standaardroute ‘invaren’. Het totale pensioenvermogen wordt dan omgezet in ‘persoonlijke pensioenpotten’. Sociale partners kunnen ertoe besluiten om geen inbaarverzoek te doen, indien daarmee een onevenwichtige situatie zou ontstaan.

De sociale partners van CRH Nederland hebben in een projectgroep de mogelijkheden van het nieuwe stelsel onderzocht. Als uitkomst van het onderzoek is de intentie uitgesproken om de nieuwe regeling bij een andere uitvoerder dan het CRH Pensioenfonds onder te brengen. Dit betekent dat CRH

Pensioenfondsen naar verwachting op termijn zal ophouden te bestaan.

CRH Pensioenfonds is verantwoordelijk voor de opgebouwde pensioenen. Het bestuur van CRH Pensioenfonds zal onderzoeken of deze pensioenen overgedragen kunnen worden naar een andere pensioenuitvoerder. Het heeft daarbij de voorkeur om de oude en nieuwe pensioenopbouw bij elkaar te houden. Daarbij zal het fonds zelfstandig moeten beoordelen of dit in het belang is van alle groepen deelnemers. Het pensioenfonds heeft ter voorbereiding hierop een eigen projectgroep ingesteld. Hierbij worden alle bij ons pensioenfondsen betrokken organen meegenomen, waarbij alle belangen evenwichtig zullen worden afgewogen.

Alle deelnemers zijn in de loop van 2023 geïnformeerd over een mogelijke beëindiging van CRH Pensioenfonds. Over het verloop hiervan en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zal CRH Pensioenfonds haar deelnemers regelmatig informeren met nieuwsbrieven en berichten op de website.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid en bevat normen voor “goed pensioenfonds bestuur”.

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De in deze Code opgenomen normen vormen een aanvulling op wet- en regelgeving. Er mag van deze normen worden afgeweken, maar dit moet dan wel op goede gronden gebeuren. De Code gaat uit van het “pas toe of leg uit” beginsel. Bij de invoering van de nieuwe bestuursstructuur per 1 juli 2014 heeft de Code Pensioenfondsen als leidraad gediend. Hieronder wordt ingegaan op de zaken waarbij niet volledig aan de Code Pensioenfondsen wordt voldaan.

CRH Pensioenfonds heeft in haar Investment beliefs opgenomen dat het goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk vindt. Het fonds streeft ernaar haar portefeuille in lijn hiermee in te richten. In 2022 is een concept ESG beleid opgesteld. Doordat sociale partners de intentie hebben uitgesproken om de pensioenregeling bij een andere uitvoerder dan CRH Pensioenfonds onder te brengen, zal de ESG ambitie opnieuw moeten worden bezien.

In het uitbestedingsbeleid van CRH Pensioenfonds is het uitgangspunt opgenomen dat alle leveranciers een beheerst beloningsbeleid hanteren. Doel hierbij is dat de partijen niet worden aangemoedigd om risico's nemen die voor het pensioenfonds niet wenselijk zijn. Vooralsnog komt dit alleen tot uiting in de afspraken met de vermogensbeheerder waarmee geen performance gerelateerde beloning is overeengekomen.

Binnen het pensioenfonds heeft het bestuur naast een zelfevaluatie ook de fondsorganen, interne commissies, de sleutelfunctiehouders en de externe partijen geëvalueerd. De Raad van Toezicht heeft in februari 2023 de zelfevaluatie over 2022 uitgevoerd.

Onderdeel van de Code Pensioenfondsen is de diversiteit in de samenstelling van het bestuur en andere fondsorganen. Hoewel het fonds niet beschikt over een uitgewerkt diversiteitsbeleid wordt er bij werving en selectie van nieuwe bestuursleden wel nadrukkelijk gestreefd de diversiteit in het bestuur te bevorderen. Invulling van de diversiteit gaat naar de mening van het bestuur verder dan alleen kenmerken als geslacht en leeftijd. Ook opleiding en ervaring zijn belangrijke aspecten waarop bestuursleden zich van elkaar kunnen onderscheiden. Bij het invullen van de recente vacatures is overigens wel nadrukkelijk gezocht naar vrouwelijke kandidaten maar tot op heden is dit niet gelukt. Het bestuur blijft dit echter wel uitdrukkelijk nastreven.

Ook bij de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is aandacht voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit.

De medewerkers van het pensioenbureau zijn in dienst van CRH Nederland. Het beloningsbeleid van CRH Nederland sluit niet volledig aan bij de Code Pensioenfondsen. Dit is besproken door het bestuur van CRH Pensioenfonds. Het bestuur is van oordeel dat het beloningsbeleid van CRH Nederland passend is voor CRH Pensioenfonds.

De bestuursleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd. Uitzondering hierop is het bestuurslid namens de gepensioneerden. Deze ontvangt een vrijwilligersvergoeding, omdat geen gebruik kan worden gemaakt van de kantoorfaciliteiten van CRH. Daarnaast ontvangt dit bestuurslid een reiskostenvergoeding op basis van de werkelijk gemaakte kosten voor openbaar vervoer of een vergoeding van € 0,19 per gereden kilometer. Het bestuur van CRH Pensioenfonds kent een door de werkgever benoemd extern bestuurslid. De beloning van dit extern bestuurslid komt voor rekening van de werkgever.

CRH Pensioenfonds beschikt over een klachtenprocedure. In het jaar 2022 zijn er geen klachten ontvangen.

In 2022 heeft de Pensioenfederatie de gedragslijn ‘Goed omgaan met klachten’ geïntroduceerd. Deze gedragslijn zal per 1 januari 2024 geïmplementeerd moeten zijn. De gedragslijn sluit aan bij wat de deelnemers op dit gebied van ons als pensioenfonds verwachten. Een belangrijk aspect in de gedragslijn is de aandacht voor de stem van de klant.

Pensioenbureau

Het bestuur heeft de uitvoering van de pensioenregelingen uitbesteed aan CRH Nederland B.V. door middel van een administratieovereenkomst. CRH Nederland B.V. heeft deze werkzaamheden ondergebracht bij het pensioenbureau. De dagelijkse leiding van het pensioenbureau is in handen van de directie van het pensioenbureau. In 2022 is het aantal FTE uitgebreid naar 4,6 (2021: 3,7). Met ingang van 1 december 2022 is er een nieuwe directeur aangesteld, de heer R.J. Koelman.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit minimaal vijf en maximaal tien leden waarbij er:

- Maximaal één vertegenwoordiger namens de werkgever wordt benoemd;
- Minimaal één vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden wordt benoemd;
- Minimaal drie vertegenwoordigers namens de deelnemers worden benoemd.

Op 31 december 2022 bestond het verantwoordingsorgaan uit:

- Twee vertegenwoordigers namens de gepensioneerden;
- Drie vertegenwoordigers namens de deelnemers;
- Eén vertegenwoordiger namens de werkgever.

In 2022 kwam het verantwoordingsorgaan viermaal bijeen in een vergadering met het bestuur. Voor het verslag van het verantwoordingsorgaan over het jaar 2022 wordt verwezen naar pagina 41.

De heer Kramers is in 2022 door CRH benoemd als vertegenwoordiger namens de werkgever. De heer Nieuwenhuis is vervolgens benoemd als vertegenwoordiger namens de werknemers. Hiermee is het verantwoordingsorgaan op volle sterkte en zijn er per 31 december 2022 geen openstaande vacatures.

Statuten en Reglement

Het doel van CRH Pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerde deelnemers en hun nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook voorziet het fonds in voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid. De statuten zijn op 10 september 2021 laatstelijk gewijzigd.

In verband met de aanstelling van de Raad van Toezicht per 1 april 2022 worden de statuten hierop aangepast. Ook zal worden toegevoegd dat de door actieven en pensioengerechtigden te kiezen bestuursleden niet langer uit hun eigen geleding hoeven te komen. Daardoor kunnen voor de desbetreffende zetel ook kandidaten uit een andere geleding of externen worden benoemd tot bestuurslid. Het bestuur stelt vast of de kandidaat aan het profiel voor de bestuurszetel voldoet.

Voornoemde aanpassingen zijn voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. In 2023 zullen deze notarieel worden vastgelegd.

Marco- economische ontwikkelingen in het verslagjaar

In 2022 trad onverwacht een enorme wereldwijde stijging van de inflatie op. Deze toename werd veroorzaakt door knelpunten bij de productie van goederen veroorzaakt door de pandemie en door forse stijgingen van energieprijzen mede vanwege de oorlog in Oekraïne. In Nederland kwam de inflatie dik in de dubbele cijfers. Centrale banken hebben prijsstabiliteit als belangrijkste doelstelling en werden door de hoge inflatie gedwongen in te grijpen. Met forse renteverhogingen slaagden centrale banken erin om een duidelijke stijging van de lange termijn inflatieverwachtingen te voorkomen. De reeks van forse renteverhogingen droeg echter wel bij aan een flinke groeivertraging. In de VS waren renteverhogingen ook nodig omdat de Amerikaanse economie enigszins oververhit was. De te krappe arbeidsmarkt dreigde via loonstijgingen de inflatie verder aan te wakkeren. De Amerikaanse centrale bank voerde hierdoor extra rentestijgingen door en dit zorgde voor een sterkere dollar. De zwakkere Euro vergrootte vervolgens via hogere importprijzen het inflatieprobleem in Europa.

Financiële markten in 2022

De ontwikkelingen van economisch groei en inflatie gecombineerd met politieke onzekerheden vertaalden zich in 2022 in negatieve rendementen op vrijwel alle beleggingscategorieën. De hoge inflatie en de renteverhogingen door centrale banken resulteerden bijvoorbeeld in een forse stijging van rentes op staatsobligaties. Het rendement op deze veilige obligaties was hierdoor sterk negatief. Het rendement op de minder veilige obligaties was niet alleen negatief vanwege deze renteontwikkelingen, maar ook omdat vanwege de flinke groei afzwakking de extra benodigde premie boven op de rente sterk steeg. Ook aandelen lieten negatieve rendementen zien. De rente is een belangrijke variabele bij de waardering van aandelen en hogere rentes zetten deze waarderingen onder druk. Opkomende markten bleven daarbij weer achter bij aandelen van ontwikkelde landen. Ook beursgenoteerd vastgoed heeft een fors negatief rendement laten zien. De waardering van niet-beursgenoteerd vastgoed lieten in 2022 nog wel een positiever beeld zien maar de economische ontwikkelingen werken vaak met enige vertraging door in de waardering van vastgoed.

Aandelen

Het jaar 2022 was een ronduit slecht jaar voor aandelen. De aandelen in de ontwikkelde markten lieten een negatief rendement zien van 18,80%. De negatieve resultaten werden enigszins getemperd door het rendement op de dividend-aandelen maar ook die categorie noteerde een negatief rendement van 9,18%. Ook de categorieën small cap, emerging markets en indirect vastgoed kenden substantiële negatieve rendementen. Belangrijke oorzaken waren hier de geopolitieke onzekerheden, stijgende rente en angst voor een economische recessie.

Vastrentende waarden

Mede als gevolg van de oplopende inflatie liet de rente een relatief sterke stijging zien. Hierdoor lieten de obligatiekoersen een scherpe daling zien. De vastrentende waarden in de matchingportefeuille kenden dan ook een negatief rendement over 2022 van maar liefst 29,09%. Maar ook in de return portefeuille lieten de vastrentende waarden een negatief rendement zien van 9,94%.

Vermogensbeheer en rendement

Strategische Asset Allocatie

De huidige Strategische Asset Allocatie is in het boekjaar 2018 tot stand gekomen. In onderstaande overzichten zijn de posities per 31 december 2022 afgezet tegenover de normposities en de bijbehorende onder- en bovengrenzen.

Categorie	Positie 31-12-2022	Norm
Vastrentende waarden	65,3%	67,5%
Zakelijke waarden	34,7%	32,5%
Totaal	100,0%	100,0%

De vastrentende portefeuille kan worden onderverdeeld in een deel matchingportefeuille (norm 59,0%) en een deel returnportefeuille (norm 8,5%).

Vastrentende waarden matching	Positie 31-12-2022	Norm	Ondergrens	Bovengrens
Duration Matching + Cash	28,7%	31,0%	26,0%	36,0%
Bedrijfsobligaties	25,0%	25,0%	20,0%	30,0%
Hypotheke	3,1%	3,0%	0,0%	6,0%
Totaal	56,8%	59,0%	54,0%	64,0%

Vastrentende waarden return	Positie 31-12-2022	Norm	Ondergrens	Bovengrens
Global Loans	2,7%	2,5%	0,0%	5,0%
Emerging markets HC	2,6%	3,0%	2,0%	4,0%
Emerging markets LC	3,2%	3,0%	2,0%	4,0%
Totaal	8,5%	8,5%		

Zakelijke waarden return	Positie 31-12-2022	Norm	Ondergrens	Bovengrens
Aandelen, ontwikkelde landen	14,6%	14,0%	9,0%	19,0%
Dividend aandelen	7,5%	7,0%	4,0%	10,0%
Small Cap aandelen	4,4%	4,0%	2,0%	6,0%
Emerging Markets aandelen	5,2%	5,0%	2,0%	8,0%
Onroerend goed (indirect)	2,6%	2,5%	1,0%	4,0%
Valuta-afdekking	0,4%	0,0%		
Totaal	34,7%	32,5%		

De Strategische Asset Allocatie is in ingevuld met inachtneming van de investment beliefs en op grond van de uitkomsten van een ALM-studie uit 2019. In het jaar 2022 heeft een nieuwe ALM studie plaatsgevonden. Hierbij is met name onderzoek gedaan naar een mogelijke aanpassing van de beleidsstaffel ten behoeve van de renteafdekking. De toegenomen mate van afdekking van het renterisico heeft er tevens toe geleid dat een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk wordt. Om ook het curverisico binnen de afgesproken begrenzingen te houden werd duidelijk dat een verschuiving binnen de matchingportefeuille van credits naar DMR-fondsen nodig is. Hierbij heeft het bestuur als voorwaarde gesteld dat het totale beleggingsrisico ongewijzigd blijft. De implementatie hiervan heeft uiteindelijk begin 2023 plaatsgevonden.

Gedurende het verslagjaar heeft een aantal mutaties plaatsgevonden in de beleggingsportefeuille. In verband met een als gevolg van marktontwikkelingen ontstane overweging in de categorie aandelen ontwikkelde markten is de positie in deze beleggingscategorie teruggebracht naar halverwege de bandbreedte. Het bedrag dat hierbij beschikbaar kwam, is belegd in credits en liquiditeiten binnen de matchingportefeuille.

Verder zijn in het derde kwartaal 2022 de twee small cap fondsen verkocht. Enerzijds wegens tegenvallende resultaten en anderzijds wegens een ingrijpende, ongewenste beleidswijziging in één van de fondsen. De opbrengsten uit deze verkoop zijn herbelegd in het Northern Trust small cap (low carbon) fund. Hiermee heeft het pensioenfonds tevens een switch gemaakt van een actieve naar een passieve invulling van de categorie small cap.

Als gevolg van de gestegen rente werd conform de beleidsstaffel de renteafdekking verhoogd naar van 35% naar 60%. Dit werd geëffectueerd door binnen de matchingportefeuille de looptijd te verlengen. Hiertoe zijn de benodigde beleggingstransacties uitgevoerd.

Over het boekjaar 2022 werd een rendement gerealiseerd van -/- 23,99% (benchmark -/- 22,25%). Het rendement is na aftrek van 0,47% vermogensbeheerkosten hetgeen een underperformance impliceert van ongeveer 1,27%. Het grootste deel van de underperformance werd gerealiseerd op de matching portefeuille.

Hoewel de onderliggende beleggingsfondsen in de matching portefeuille rond hun benchmark presteerden, veroorzaakten timingsverschillen tussen beleggingstransacties en de daaruit voortvloeiende contractueel gewijzigde benchmarkwegingen een belangrijk deel van deze negatieve relatieve performance.

Het rendement op de vastrentende matching portefeuille bedroeg -/- 29,09% (benchmark -/- 26,55%). Dit is met name het gevolg van de sterk gestegen rente in het boekjaar.

Het rendement op de vastrentende returnportefeuille bedroeg -/- 9,94% ten opzichte van een benchmark van -/- 10,26%. Met name de obligaties opkomende markten (HC) lieten een sterk negatief rendement zien van -/- 20,74%.

De aandelenportefeuille kende een rendement over het jaar 2022 van -/- 16,45% terwijl de benchmark -/- 15,74% bedroeg. Het negatieve rendement op aandelen ontwikkelde markten bedroeg -/- 18,80%. Dit verlies werd nog enigszins getemperd door de categorie dividendaandelen met een negatief rendement van 9,19%.

Investment beliefs

De investment beliefs zijn in het jaar 2019 voor het laatst geëvalueerd. In 2022 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden en luiden de investment beliefs als volgt:

Doelstelling van de beleggingen

- De beleggingen moeten gericht zijn op het nu en in de toekomst kunnen voldoen aan de verplichtingen van het fonds. Risico moet beschouwd worden in termen van waarschijnlijkheid dat niet aan de verplichtingen voldaan kan worden.
- Het pensioenfonds heeft de ambitie om pensioenen te kunnen indexeren, waarbij het risico dat de pensioenen mogelijk gekort moeten worden niet uit het oog wordt verloren.

Risico – rendement

- Het fonds onderkent dat rendement alleen kan worden bereikt met het nemen van risico, terwijl risico geen garantie geeft dat er rendement zal worden gegenereerd.

-
- Risicobeheer neemt een centrale plaats in bij het nemen van alle beleggingsbeslissingen. Het pensioenfonds streeft ernaar om alleen risico's te nemen die naar verwachting waarde toevoegen.

Actief – passief binnen asset classes

- Sommige markten zijn efficiënt, andere niet. Niet efficiënte markten bieden de mogelijkheid middels actief beheer extra rendement te behalen. Bij de afweging tussen actief en passief beleggen zijn kosten en governance belangrijke aandachtspunten.

Transparantie

- Aangezien een gebrek aan transparantie een risico herbergt, streeft het fonds naar transparantie ten aanzien van beleggingen.
- Gebrek aan transparantie in sommige instrumenten of beleggingsstrategieën kunnen een significant niet geïdentificeerd risico vormen. Transparantie en begrip zijn daarom cruciaal.

Derivaten

- Het gebruik van derivaten voor het verminderen van risico's is toegestaan evenals het gebruik van deze derivaten voor een efficiënt portefeuille beheer.
- Het gebruik van derivaten mag niet gebruikt worden voor speculatie. De werking van de te gebruiken derivaten moet in hoofdlijnen begrijpelijk zijn.

Complexiteit

- Complexiteit van de beleggingen moet in overeenstemming zijn met de kennis en governance binnen de organisatie.
- Hierbij rekent het fonds het pensioenbureau en adviseurs ook als onderdeel van de organisatie.

Rolverdeling bestuur – extern

- Het bestuur stelt het beleggingsbeleid vast en de uitvoering ligt bij andere partijen. Het bestuur is verantwoordelijk.
- Uiteraard controleert het bestuur de uitvoering, hierbij gesteund door de beleggingscommissie en haar adviseurs.

Verantwoord beleggen

- Het fonds waardeert goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen als belangrijk en streeft ernaar haar portefeuille in lijn hiermee in te richten.
- Het fonds wil zakendoen met vermogensbeheerders die de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) hebben ondertekend. Bij de selectie van vermogensbeheerders vormt de integratie van maatschappelijk verantwoord beleggen een belangrijk onderdeel van de besluitvorming.

Diversificatie

- Diversificatie verhoogt de efficiëntie van het genomen risico.

Liquiditeit

- Er bestaat een premie voor illiquiditeit en voor het beleggen op lange termijn.
- Door de lange termijn verplichtingenhorizon is het mogelijk in minder liquide categorieën te beleggen en hiervoor een extra risicopremie te incasseren.

Kosten

- Het fonds is kostenbewust en weegt daarbij de kosten af tegen de verwachte toegevoegde waarde die daar tegenover staat.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

CRH Pensioenfonds heeft ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen de onderstaande beleggingsovertuiging geformuleerd.

Het fonds waardeert goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen als belangrijk en streeft ernaar haar portefeuille in lijn hiermee in te richten.

Het bestuur wil zakendoen met vermogensbeheerders die de United Nations Principles for Responsible Investments (UNPRI) hebben ondertekend. Bij de selectie van vermogensbeheerders vormt de integratie van maatschappelijk verantwoord beleggen een belangrijk onderdeel van de besluitvorming.

Gezien de omvang en de horizon van het fonds heeft CRH Pensioenfonds ervoor gekozen geen voorloper te zijn op ESG gebied.

In de ABTN van CRH Pensioenfonds is het volgende opgenomen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Vanaf 1 januari 2013 geldt een wettelijk verbod op het (laten) uitvoeren van transacties, het verstrekken van leningen of verwerven van niet vrij verhandelbare deelnemingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie of verkoop van clustermunitie of cruciale onderdelen daarvan. Het fonds onthoudt zich van beleggingen die verboden zijn op grond van Nederlands en internationaal recht. Vanwege het feit dat wordt belegd in beleggingsfondsen, is het fondsbeleid in lijn met dat van de vermogensbeheerders.

De vermogensbeheerders onderkennen het verbod en hebben daartoe onder meer een uitsluitingenlijst opgesteld, die op hun website beschikbaar wordt gesteld. Deze lijst wordt minimaal op jaarbasis geüpdatet en bevat enerzijds bedrijven die zijn gelieerd aan clustermunitie (controversiële wapens) alsmede landen, waarin niet mag worden belegd.

Het fonds heeft het stemrecht, via participaties in beleggingsfondsen van de vermogensbeheerder, ook uitbesteed aan de vermogensbeheerder. De vermogensbeheerder voert, zoals omschreven in haar Beleid Verantwoord Beleggen ook een actief aandeelhoudersbeleid en gebruikt het stemrecht ook ter behartiging van de cliënten die participeren in de beleggingsfondsen, waaronder het fonds.

Ook heeft de fiduciair beheerder aangegeven te voldoen aan EU verordening 826/2014 en EU-verordening 833/2014 betreffende sanctiemaatregelen die vanaf 2014 voor bedrijven in Rusland gelden. Jaarlijks zal het fonds bij de fiduciair beheerder checken of hij nog steeds gevolg geeft aan alle EU-verordeningen die gelden.

Bij de selectie van de beleggingsfondsen baseert het pensioenfonds zich op het advies van Altis. Altis is de aan GSAM gelieerde, doch onafhankelijk Investment Management onderneming die onder andere werkzaam is op het gebied van manager- en fondsselectie. Hierbij vindt ook een beoordeling plaats op het gebied van maatschappelijk verantwoordelijk beleggen. Dit wordt door Altis vertaald in een zogenoemde ESG-score. Deze scores worden door bestuur en beleggingscommissie nadrukkelijk meegewogen bij het selectieproces.

SFDR-wetgeving

Met ingang van 10 maart 2021 moeten pensioenfondsen voldoen aan een Europese verordening met informatieverplichtingen over duurzame beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Doelstelling hiervan is een klimaatneutraal Europa in 2050. Deze verordening is ook van toepassing op Nederlandse pensioenfondsen. Op grond van deze

regelgeving zijn pensioenfondsen verplicht om inzicht te geven in hoe zij omgaan met duurzaamheidsrisico's; hoe deze risico's worden meegenomen in beleggingsbeslissingen, of rekening wordt gehouden met ongunstige effecten van de beleggingen en of duurzaamheidsrisico's onderdeel zijn van het beloningsbeleid.

De gedragslijnen inzake de integratie van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsbeleid van het fonds zijn vastgelegd in de "Verklaring inzake beleggingsbeginselen" die te vinden is op de website van CRH Pensioenfonds.

Financiële entiteiten met minder dan 500 medewerkers kunnen ervoor kiezen niet te rapporteren over de ongunstige effecten van het beleggingsbeleid. CRH Pensioenfonds heeft hiervoor gekozen.

CRH Pensioenfonds heeft haar SFDR-verklaring gepubliceerd op de website van het fonds. Ook heeft het fonds haar beloningsbeleid geactualiseerd op basis van de SFDR. Het bestuur van het fonds heeft verder bepaald dat de pensioenregeling in het kader van de SFDR wordt aangemerkt als een "Overig product" (SFDR, artikel 6).

Informatie over aandeelhoudersbetrokkenheid is terug te vinden in het betrokkenheidsbeleid en is terug te vinden op de website van CRH pensioenfonds. Deze informatie is in het verslagjaar geactualiseerd.

Afdekking renterisico

Het fonds hanteert een beleidsstaffel ten behoeve van het rente-afdekkingbeleid. In het jaar 2022 steeg de 30 jaarsswap-rente van 0,48% eind 2021 naar 2,54% eind 2022. Dit leidde ertoe dat in het verslagjaar in vijf stappen de mate van afdekking van het renterisico werd verhoogd van 35% tot 60%.

Naar aanleiding van de in 2022 uitgevoerde ALM-studie besloot het bestuur in de vergadering van 2 december 2022 onder voorbehoud van een risico-opinie tot een (beperkte) aanpassing van de beleidsstaffel. Vanaf een niveau van de 30 jaarsswaprente van 2,00% vindt een verdere verhoging van de renteafdekking plaats bij een stijging van de rente met 0,50% in plaats van 0,25%. Dit voorgenomen besluit is begin 2023 door het bestuur bekrachtigd. Dit (voorgenomen) besluit is in onderstaande beleidsstaffel verwerkt.

De renteniveaus in de staffel zijn ijkpunten. Wanneer op twee achtereenvolgende maandeinden een ijkpunt wordt overschreden, neemt het bestuur in overweging om de renteafdekking conform onderstaande beleidsstaffel aan te passen. Aanpassing van het afdekkingspercentage is geen automatisme. De staffel ziet er met inachtneming van de hierboven genoemde aanpassingen per 31 december 2022 als volgt uit.

Tabel ijkpunten afdekking renterisico		
Rente percentage 30 jaar Swap	Afdekkingspercentage	Bandbreedte
<0,75%	35%	+/- 5%
0,75% - 1,00%	40%	+/- 5%
1,00% - 1,25%	45%	+/- 5%
1,25% - 1,50%	50%	+/- 5%
1,50% - 1,75%	55%	+/- 5%
1,75% - 2,00%	60%	+/- 5%
2,00% - 2,50%	65%	+/- 5%
2,50% - 3,00%	70%	+/- 5%
3,00% - 3,50%	75%	+/- 5%
>3,50%	80%	+/- 5%

Bij de renteafdekking wordt gebruik gemaakt van een drietal Duration Matching Fondsen, de bedrijfsobligatiefondsen en het hypotheekfonds. De overige, meer risicovolle vastrentende fondsen worden hierbij buiten beschouwing gelaten. Door gebruik te maken van de verschillende looptijden van de DMR fondsen wordt het curverisico beperkt. De duration van de technische voorzieningen eigen rekening bedraagt ultimo 2022 19,9 jaar. De afdekking van het renterisico berekend op basis van marktwaarde komt hiermee per 31 december 2022 uit op 58,0%.

Afdekking valutarisico

Het valutarisico wordt op totaalniveau uitgedrukt in een percentage van het belegd vermogen. Daarnaast zijn begrenzings gesteld aan de individuele valuta. Dit betekent in de praktijk dat naast hetgeen binnen de beleggingsfondsen reeds wordt afgedekt alleen het dollarrisico aanvullend door het pensioenfonds zelf wordt afgedekt. Het afdekkingsbeleid ziet er als volgt uit.

- Totale non-Euro valuta exposure (niet afgedekt):
 - 13,5% met bandbreedte van +3,0% (dus max. 16,5% aan non-Euro currency exposure; geen minimum)
- Ontwikkelde landen valuta exposure:
 - Maximaal 5% aan US\$ exposure
 - Maximaal 2,5% per overig individueel ontwikkelde landen valuta exposure
- Opkomende/Frontier landen valuta exposure:
 - Maximaal 1,5% per valuta
 - Voor Renminbi/Yuan geldt een valutelimiet van maximaal 2,5% gezien de omvang van de marktkapitalisatie en economie van China.

Per 31 december 2022 bedroeg de netto positie in de dollar 3,2% van het belegd vermogen. Deze bevindt zich daarmee dus binnen de toegestane bandbreedte.

Ook de overige valuta bevinden zich binnen de vastgestelde begrenzings.

Toets kostendekkende premie

Jaarlijks dient het bestuur van het pensioenfonds vooraf te toetsen of de premie van het pensioenfonds kostendekkend is. Omdat CRH Pensioenfonds een CDC-regeling met een vaste premie kent, kan de premie niet tussentijds door het bestuur worden aangepast. Dit betekent dat wanneer de premie niet kostendekkend is, het bestuur de hoogte van de jaarlijkse pensioenopbouw moet verlagen.

De kostendekkendheid van de premie voor het jaar is ex-ante getoetst. De ex-ante toetspremie bedroeg 12.064. De ex-ante feitelijk premie bedroeg 12.735. Per saldo is dit 671 hoger en is dus aan de eis van kostendekkendheid voldaan.

Bij de berekening van de kostendekkende premie baseert het bestuur zich sinds het jaar 2017 op het verwacht rendement. Als aanvullende eis hierbij stelde het bestuur wel dat de premiedekkingsgraad in principe niet lager mag zijn dan 90%. Hiermee wordt het negatieve effect dat toekenning van de volledige beoogde pensioenopbouw op de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds heeft, beperkt.

De zowel ex-ante als ex-post premiedekkingsgraad, respectievelijk 87,2% en 88,6%, kwamen voor 2022 iets lager uit dan de ondergrens van 90%. Dit kwam doordat het bestuur heeft besloten om het opbouwpercentage voor 2022 naar boven af te ronden op een veelvoud van 0,05% naar 1,50%.

De premie heeft in 2022 niet bijgedragen aan herstel van de dekkingsgraad in 2022. De dekkingsgraad is in 2022 hierdoor met 0,2%-punt afgenomen.

Per 1 januari 2022 is een nieuwe vijfjaarsperiode ingegaan voor de DNB-rts en de veronderstelde indexatie in het verwacht rendement. De verwachttrendementscurves zijn aanzienlijk gedaald. Na

onderhandelingen tussen sociale partners, is per 1 januari 2022 tevens een nieuwe vierjaarsperiode ingegaan waarin de verschuldigde premies voor de collectieve beschikbare premiereregeling vaststaan. De premies, zowel werkgevers- als werknemersdeel, zijn gestegen ten opzichte van de vorige periode (2017-2021).

Gegeven het premiebudget en de eis aan de kostendekkendheid van de premie op grond van de (ten opzichte van vorige jaar gedaalde) verwachttrendementscurve is voor 2023 een opbouwpercentage mogelijk van 1,55%. De ex-ante geraamde premiedekkingsgraad is hierbij 132%.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De voorziening pensioenverplichtingen wordt conform het FTK vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur, inclusief de UFR.

Het beleid van het pensioenfonds ten aanzien van het korten van (opgebouwde en ingegane) pensioenen en het verlenen van indexatie wordt op basis van wet- en regelgeving gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad in plaats van op de actuele dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan het gemiddelde van de dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden.

Pensioenfonds zijn verplicht buffers aan te houden. In het kader van het FTK zijn rekenregels ter bepaling van het vereist vermogen opgenomen. Het vereist vermogen bedraagt per 31 december 2022 116,6%. Omdat de beleidsdekkingsgraad van CRH Pensioenfonds per 31 december 2022 110,5% bedroeg is er sprake van een reservetekort. De dekkingsgraad ligt echter boven de grens van het minimaal vereist vermogen van 104,1% zodat er niet langer sprake is van een dekkingstekort.

In het FTK is korten van pensioen het uiterste redmiddel. Kortten van pensioen vindt plaats indien:

- De beleidsdekkingsgraad naar verwachting niet binnen tien jaar toegroeit naar het niveau van het vereist vermogen;
- De beleidsdekkingsgraad gedurende vijf achtereenvolgende jaren lager is dan het minimaal vereist vermogen en de actuele dekkingsgraad na vijf jaar eveneens lager is dan het minimaal vereist vermogen. Omdat de actuele dekkingsgraad per 31 december 2022 111,4% bedroeg bevindt deze zich boven de grens van het minimaal vereist eigen vermogen. Hierdoor hoefden de opgebouwde pensioenen per 31 december 2022 niet te worden verlaagd.

Het beleid van het pensioenfonds dient gebaseerd te zijn op de risicohouding. De risicohouding wordt vastgesteld door het bestuur na overleg met het verantwoordingsorgaan en sociale partners. De risicohouding van het bestuur is laatstelijk in 2015 vastgesteld door middel van een zogenoemde blind-tasting sessie. Tijdens deze sessie kon het bestuur aangeven in hoeverre men bepaalde uitkomsten van risicomaatstaven (zoals de kans op korten van pensioen en het nominaal en reëel pensioenresultaat) aanvaardbaar vond zonder dat men wist welk beleggingsbeleid daarbij hoorde. De uitkomst van dit proces was dat het bestuur qua gewenst risicoprofiel van het beleggingsbeleid uitkwam in de buurt van het op dat moment geldende beleggingsbeleid. Het bestuur heeft destijds dan ook besloten dit beleggingsbeleid te handhaven. Deze uitkomsten zijn aanvaard door het verantwoordingsorgaan en de sociale partners (werkgever en pensioenraad).

De risicohouding is door het bestuur gekwantificeerd in een risicohouding op korte termijn en op lange termijn.

Voor de korte termijn risicohouding geldt een bandbreedte rond het vereist eigen vermogen. Op het moment van vaststellen van de risicohouding in 2015 bedroeg het vereist eigen vermogen 19%. De bandbreedte voor het vereist eigen vermogen is ingevuld met een ondergrens van 70% en een bovengrens van 125% van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische beleggingsportefeuille. Dit komt neer op een bandbreedte van ca. 13% tot ca. 23% rond het feitelijke vereist eigen vermogen van 19%.

Deze bandbreedte wordt toegepast om de volgende redenen:

- het vereist eigen vermogen is geen vast percentage, maar onder andere afhankelijk van de rentestand. Een hogere of lagere rente heeft tot gevolg dat het vereist eigen vermogen hoger of lager uitkomt dan het vastgestelde niveau van afgerond 19%;
- het pensioenfonds heeft een tactische beleidsruimte in het beleggingsbeleid en kan dus afwijken van de strategische wegingen van de beleggingscategorieën, alsmede afwijken van de strategische afdekking van het renterisico en valutarisico. Het mogelijk afwijken van de strategische wegingen kan leiden tot een hoger of lager vereist eigen vermogen;

Voor de bepaling van de risicohouding op lange termijn dient het pensioenfonds gebruik te maken van de zogeheten haalbaarheidstoets. De uitkomst van de haalbaarheidstoets geeft het pensioenresultaat weer.

Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen. De formule van het pensioenresultaat is:

$$\frac{\text{Som van de verwachte reële uitkeringen conform pensioenfondsbeleid}}{\text{Som van de verwachte reële uitkeringen zonder korten, met volledige prijsindex}} * 100\%$$

Bij deze berekening worden 10.000 door DNB voorgeschreven scenario's doorgerekend gedurende een periode van zestig jaar. Door het bestuur is destijds in overleg met sociale partners de ondergrens in het mediane scenario vastgesteld op 85%. Per 1 januari 2022 kwam deze berekening uit op 89,2%. Het pensioenresultaat 2022 voor het mediane scenario voldoet hiermee.

Ook is vastgesteld dat het verwachte pensioenresultaat in het slechtweerscenario niet meer dan 37% mag afwijken van het gemiddelde pensioenresultaat. Per 1 januari 2022 kwam deze uit op 36,7%. De maximale afwijking valt in 2022 dus binnen de vastgestelde grenzen. De uitkomsten zijn met Sociale Partners en het verantwoordingsorgaan gedeeld. Ook in het jaar 2022 is de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) geactualiseerd. Dit betrof met name een aantal aanbevelingen van de certificerende actuaris.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Sinds 28 mei 2018 bestaat de AVG. Dit is verwerkt in het Privacybeleid van het fonds. Verder beschikt het fonds over een verwerkingsregister waarin het doel, de herkomst en de soort persoonsgegevens die worden bewaard staan beschreven. CRH Pensioenfonds heeft ook een "procedure melding datalekken" opgesteld waarin onder andere staat beschreven wat onder een datalek wordt verstaan en hoe de melding hiervan bij de autoriteit persoonsgegevens dient te geschieden. Het pensioenfonds heeft als uitgangspunt dat op uiterst vertrouwelijke wijze met de persoonsgegevens van de deelnemers en hun medeverzekerden wordt omgegaan en dat deze gegevens met geen ander doel dan de uitvoering van de pensioenregeling worden bewaard.

Geschiktheid en permanente educatie bestuur

Beleidsplan geschiktheid

Het fonds beschikt over een beleidsplan geschiktheid. In dit plan is op gestructureerde wijze vastgelegd over welke deskundigheid de individuele bestuursleden en het bestuur als geheel (moeten) beschikken en op welke wijze de deskundigheid wordt bevorderd en gehandhaafd. Hierbij zijn de uitgangspunten van de Beleidsregel geschiktheid van DNB en AFM en de visie en uitgangspunten van het bestuur leidend geweest.

Om haar taak goed te kunnen uitvoeren heeft het bestuur een voorgeschreven deskundigheid op geschiktheidsniveau nodig. Dit is deskundigheid op niveau A en B zodat, met het oog op de belangen van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere belanghebbenden, sprake is van een adequate besturing van het fonds.

Opleidingsplannen 2022

Opleidingsplannen maken deel uit van het geschiktheidsplan. Door middel van opleidingsplannen worden eventuele lacunes in de geschiktheid onderkend en wordt in een opleiding op maat voorzien. Een opleidingsplan dient om aspirant bestuurders op het gewenste aanvangsniveau voor hun geschiktheid om te besturen te brengen, geschiktheid van bestaande bestuurders te onderhouden door middel van permanente educatie en deskundigheid te verdiepen.

De commissie governance, deskundigheid en communicatie heeft voor het jaar 2022 samen met de bestuursleden de individuele opleidingsplannen opgesteld. Hierin moet als uitgangspunt voor de individuele opleidingsplannen aandacht zijn voor de vereiste geschiktheid van de individuele bestuursleden, maar ook voor het bestuur als geheel. De geschiktheidsmatrix van het bestuur vormt hiertoe een goede basis. De voorzitter van het fonds heeft vastgesteld dat de bestuursleden aan hun opleidings-verplichtingen hebben voldaan. De commissie governance, deskundigheid en communicatie heeft de voortgang van de geschiktheid gemonitord.

Permanente educatie in 2022

Standaard organiseert het fonds jaarlijks twee studiedagen. In het voorjaar een studiedag beleggingen en in het najaar een studiedag met pensioen en governance gerelateerde onderwerpen.

Op 15 april 2022 vond de studiedag beleggingen plaats bij GSAM te Den Haag. Tijdens de ochtendsessie werd door Mercer een presentatie verzorgd over de 10 stappen naar een nieuw pensioencontract. Hierbij werd voornamelijk ingezoomd op de stappen keuze contract, risicohouding en beleggingsbeleid en de nadere invulling van een contract. Ook kwamen actuele ontwikkelingen in het kader van de Wet toekomst pensioenen aan de orde.

In 2021 had het bestuur aan de hand van een aantal ESG-stellingen haar mening kenbaar gemaakt via de zogenoemde mentimeter. Deze stellingen vormden de basis voor het concept ESG-beleid. Op dit concept heeft GSAM tijdens de middagsessie op de studiedag beleggingen in 2022 feedback gegeven. Daarnaast is stilgestaan bij actualiteiten op ESG-gebied en heeft GSAM het door hun ontwikkelde ESG-dashboard gepresenteerd.

Op 17 november 2022 vond er een fysieke studiedag plaats in Amsterdam. De ochtendsessie stond in het teken van de jaarlijkse zelfevaluatie. Deze zelfevaluatie werd begeleid door een externe partij, zijnde Mens & Kennis. Voorafgaand aan deze sessie werd het bestuur gevraagd een aantal vragen te beantwoorden over onder meer samenwerking en deskundigheid. Tijdens de sessie werden de antwoorden besproken en vond een reflectie plaats op het functioneren van het bestuur. Tot slot zijn acties geformuleerd waar het bestuur mee aan de slag gaat.

De middagsessie stond in het teken van de contractkeuze ten behoeve van het nieuwe pensioenstelsel. Door Sprenkels & Verschuren was voorafgaand aan de sessie bij de diverse stakeholders middels een vragenlijst met stellingen een eerste inventarisatie verricht om inzicht te krijgen in hoe de diverse partijen aankijken tegen enerzijds de sociale premieregeling en anderzijds de flexibele premieregeling. Tijdens de middagsessie werden door Sprenkels & Verschuren de resultaten van deze quick scan van het bestuur en pensioenbureau gepresenteerd en besproken.

Ook werd er in de middag stilgestaan bij de aspecten die komen kijken bij de liquidatie van een pensioenfonds conform de DNB-regelgeving. Mercer verzorgde hiertoe een presentatie.

Per 1 oktober 2022 is CRH Pensioenfonds lid geworden van de Pensioenfederatie. Deze organisatie is de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen. De Pensioenfederatie organiseert diverse kennissessies, congressen, speelt in de op actualiteit en kent diverse uitgebreide servicedocumenten. Dit alles komt de deskundigheid van het bestuur ten goede.

Permanente educatie in 2023 en verder

In 2023 zal qua deskundigheid de focus voornamelijk liggen op alle facetten die komen kijken bij de toekomst van CRH Pensioenfonds. Denk hierbij aan een stappenplan, evenwichtige belangenafweging, communicatie met diverse stakeholders en relevante wetgeving van de toezichthouders. Maar ook staan onderwerpen als datakwaliteit, ESG en IT-governance hoog op de agenda. Indien relevant, zal het bestuur het verantwoordingsorgaan betrekken bij de studiedagen, zodat de deskundigheid een zelfde basis kent.

Risicoparagraaf

In deze risicoparagraaf is het beleid van CRH Pensioenfonds rond risicobeheersing uiteengezet. Ook worden de belangrijkste risico's nader toegelicht.

Inleiding

In het verslagjaar kwam de risicomanagementcommissie acht keer bijeen. Daarnaast vergaderde een delegatie van de risicomanagementcommissie tweemaal met de beleggingscommissie. Namens de Raad van Toezicht was de heer De Kraa toehoorder bij een vergadering van de risicomanagementcommissie.

Risicomanagement is een vast onderdeel van de bestuursvergaderingen. Bij diverse bestuursbesluiten wordt een risicoanalyse door de risicomanagementcommissie, de eerste lijn, opgesteld. Daarnaast voorziet de sleutelfunctiehouder risicobeheer, de tweede lijn, beleidsvoorstellen en belangrijke bestuursbesluiten van een risico-opinie.

Risicobeleid en risicotaxonomie

CRH Pensioenfonds beschikt over een risicomanagementbeleid. Bij de opzet van het beleid zijn de belangrijkste uitgangspunten de missie, visie, strategische doelstellingen en risicohouding van het fonds. In het beleid is onder meer het Integraal Risicomanagement (IRM) opgenomen die de wijze toont waarop het risicomanagement is georganiseerd. Het IRM bevat een beschrijving van de risico's die het pensioenfonds loopt, de zogeheten risicotaxonomie of risicomatrix. De toepassing vindt plaats binnen de risicomanagementcommissie middels periodiek integraal risico-assessment. Dit leidt tot de identificatie, beoordeling, mitigatie en prioritering van risico's waar het fonds mee aan de slag gaat.

In de risicomatrix zijn de risico's onderverdeeld in financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's worden hierbij uitgedrukt in punten dekkingsgraad en de niet-financiële risico's in nominale bedragen. Ook in 2022 is de risicomatrix volledig doorlopen en zijn alle risico's en mitigerende maatregelen opnieuw beoordeeld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de ex-ante analyse van het risico en de ex-post beoordeling of de mitigerende maatregelen ook volgens verwachting hebben gewerkt. Ten aanzien van de resterende netto-risico's vindt een indeling plaats in een drietal klassen; hoog, midden en laag.

Regelmatig wordt bij het behandelen van de risicomatrix externe expertise betrokken. Zo wordt bij de analyse van de IT-risico's de IT-afdeling van CRH ingeschakeld.

Bij IRM is samenwerking met andere commissies belangrijk. Zo worden tijdens de gezamenlijke vergaderingen met de beleggingscommissie de diverse beleggingsrisico's inhoudelijk besproken en geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het renterisico, valutarisico, inflatierisico, liquiditeitsrisico en

kredietrisico. Ook worden de prudent person bevindingen van de certificerend actuaris besproken en eventueel vertaald in concrete actiepunten. Daarnaast is besproken of de uitvoering van het beleggingsbeleid in lijn is met de strategische doelstellingen en de risicohouding.

Met de commissie GDC heeft de risicomanagementcommissie ook diverse risico's en onderwerpen behandeld. Hierbij valt te denken aan het key-man risk en de door de risicomanagementcommissie opgestelde tracker wet- en regelgeving. In deze tracker waren onder meer opgenomen SFDR, DORA en Wetsvoorstel Bedrag Ineens. Zo zijn de communicatieaspecten ten aanzien van het Wetsvoorstel Bedrag Ineens ondergebracht bij de commissies GDC. De risicomanagementcommissie monitort de voortgang van deze onderwerpen.

Risicoanalyses

Bij belangrijke bestuursbesluiten worden risicoanalyses opgesteld. Hierdoor wordt afgedwongen dat bij belangrijke onderwerpen en besluiten structureel de relevante risico's in beschouwing worden genomen.

Begin 2022 is een risicoanalyse opgesteld in verband met de oorlog in Oekraïne. Deze is vervolgens besproken met de beleggingscommissie en het bestuur. Ook is er in het kader van het wetsvoorstel Bedragen Ineens een risicoanalyse uitgevoerd. Deze is besproken met de commissie GDC en het bestuur. De beoogde inwerkingstredingsdatum van deze wet is inmiddels uitgesteld naar 1 januari 2024.

Begin 2023 is een begin gemaakt met de risicoanalyse ten aanzien van de toekomst van CRH Pensioenfonds en de intentie van sociale partners om de nieuwe regeling bij een andere uitvoerder onder te brengen.

Aanbevelingen, aktie- en evaluatiepunten

De risicomanagementcommissie heeft net als in voorgaande jaren een aantal aanbevelingen tot zich genomen. Deze aanbevelingen zijn afkomstig van onder meer bestuur, intern toezicht, certificerend actuaris, accountant, externe toezichthouder (DNB) en vanuit de eigenrisicobeoordeling. De aanbevelingen worden binnen de risicomanagementcommissie uitgebreid besproken en worden omgezet in concrete actiepunten.

In 2022 zijn diverse aanbevelingen, aktie- en evaluatiepunten actief opgepakt. Enkele concrete voorbeelden hiervan zijn:

- toevoeging van het key man risk aan de risicomatrix;
- ontwikkeling van het risicodashboard dat een samenvatting geeft van de actuele risicomatrix. Elke bestuursvergadering wordt dit richting bestuur teruggekoppeld door de risicomanagementcommissie;
- Opstelling van schriftelijke risico-opinies bij beleidsvoorstellen en belangrijke bestuursbesluiten door de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Voorbeelden hiervan zijn de risico-opinie bij het indexatiebesluit van het bestuur per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023 en bij het besluit vervangen staffel rente-afdekking;
- Opstelling calamiteitenplan;
- Start project datakwaliteit.

Uitbesteding

De uitvoering van activiteiten heeft CRH Pensioenfonds deels uitbesteed. Het risico is aanwezig dat uitgevoerde activiteiten door de toeleverancier niet voldoen aan de eisen van het fonds en/of dat vanuit het fonds onvoldoende countervailing power op de uitbestede activiteiten kan worden geleverd. Tot

het uitbestedingsrisico behoren ook operationele risico's bij leveranciers (risico's die ontstaan door falende processen, mensen en/of middelen), inclusief IT-risico's.

Het bestuur evalueert periodiek de uitbestedingsrisico's en uitbestedingspartners. In 2022 heeft er voor de leverancier van het pensioenadministratiepakket een verdiepingsslag plaatsgevonden ten aanzien van de evaluatie. Naast de periodieke beoordeling van de ISAE, SLA en door de leverancier opgestelde risicorapportages, is de jaarlijkse evaluatie ingestoken vanuit een risicobenadering en is een risico top 3 bepaald. Ook zijn de exitbepalingen, het onderzoek- en auditrecht en onderuitbestedingen geëvalueerd. Eind 2022 is AxyWare overgenomen door Lumera, een Zweeds softwarebedrijf voor de Europese levensverzekerings- en pensioensector. Ook dit is uitgebreid besproken bij de evaluatie van de uitbestedingspartner. In 2022 zijn er regelmatig (online) kennissessies bijgewoond van AxyWare (Lumera) door leden van de risicomangementcommissie.

In april 2022 is NNIP, waar het vermogensbeheer is ondergebracht, overgenomen door Goldman Sachs Asset Management (GSAM). Het bestuur, de beleggingsadviescommissie en risicomangementcommissie hebben uitgebreid stilgestaan bij mogelijke risico's die samenhangen met deze overname. Bij de eerstvolgende evaluaties zullen ook de overige externe partijen, waaronder GSAM, conform voornoemde uitgebreide en verdiepende methode worden geëvalueerd.

Evaluatie risicomangementcommissie door bestuur

Het bestuur is van mening dat de risicomangementcommissie een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het bestuursbeleid. Dit is ook gebleken uit de evaluatie van de risicomangementcommissie door het bestuur. Bij belangrijke bestuurszaken maakt een risicoanalyse inmiddels een vast onderdeel uit van de besluitvorming. Daarnaast worden de schriftelijke terugkoppelingen middels het risicodashboard positief ontvangen door het bestuur. Wel worden zorgen geuit, gezien het traject waarin het fonds terecht is gekomen, of de kennis en capaciteit ook voor de toekomst voldoende zijn om aan alle (toenemende) wettelijke vereisten te kunnen blijven voldoen. Zodoende heeft het bestuur begin 2023 besloten om externe expertise in te huren.

Onderbrengen pensioenregeling bij andere uitvoerder en nieuw pensioenstelsel

Nu sociale partners de intentie hebben uitgesproken om de pensioenregeling bij een andere uitvoerder dan CRH Pensioenfonds onder te brengen, zal de focus van de risicomangementcommissie voor de resterende looptijd liggen op de risico's die hiermee samenhangen. Eén van de onderwerpen die hoog op de agenda staan is datakwaliteit.

Fraude

Bij het identificeren en inschatten van risico's besteedt het fonds specifieke aandacht aan het inschatten van frauderisico's. In de risicomatrix is de fraude risicobereidheid vastgesteld door het bestuur en zijn er beheersmaatregelen vastgelegd om de netto risico's in eigen en uitbestede processen tot aanvaardbaar laag niveau terug te brengen. Deze beheersmaatregelen betreffen maatregelen op zowel organisatie- als procesniveau. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn de aanwezigheid van een gedragscode, klokkenluidersregeling en het vier-ogenprincipe. In geval van uitbestede processen worden onder meer SLA's en externe assuranceverklaringen (ISAE) van de uitbestedingspartners beoordeeld. De effectiviteit van de maatregelen en eventuele incidenten worden periodiek geëvalueerd door de risicomangementcommissie en het bestuur.

Samenvatting belangrijkste risico's

Bij risicomangement wordt onderscheid gemaakt tussen financiële risico's en niet financiële risico's.

De volgende categorieën financiële risico's worden onderkend:

- Matching en renterisico's;
- Marktrisico's;

-
- Kredietrisico's
 - Verzekeringstechnische risico's.

De volgende categorieën niet financiële risico's worden onderkend:

- Omgevingsrisico's;
- Operationele risico's;
- IT-risico's;
- Integriteits- en deskundigheidsrisico's;
- Juridische risico's;
- Strategische risico's;
- Uitbestedingsrisico's.

Als belangrijkste financiële risico's worden beschouwd:

1. Marktrisico beleggingen

Vanuit de ALM-studie is door het bestuur een strategische assetmix gedefinieerd. Door diversificatie over beleggingscategorieën, sectoren, regio's en ondernemingen is het marktrisico gespreid. Per beleggingsfonds vindt jaarlijks een evaluatie plaats waarbij het beleid en het rendement van het beleggingsfonds worden geëvalueerd. Door de fiduciair vermogensbeheerder wordt op dagbasis gemonitord of de beleggingen zich binnen de in het mandaat vastgelegde begrenzings bevinden. Wanneer een grens wordt doorbroken wordt op basis van het rebalancingbeleid zoals beschreven in de ABTN beoordeeld of er rebalancing plaatsvindt. In het jaar 2022 heeft dit er als gevolg van marktontwikkelingen toe geleid dat er een rebalancing plaats heeft gevonden van € 25,5 miljoen vanuit Credits en Liquid Fund naar Aandelen ontwikkelde markten. Het netto marktrisico valt in de categorie hoog. Dit risico wordt bewust door het fonds gelopen.

2. Renterisico

CRH Pensioenfonds kent een dynamisch renteafdeckingsbeleid. De renteafdekking is afhankelijk van de hoogte van de 30-jaarsswaprente. Dit is vastgelegd in een door het bestuur vastgestelde staffel welke eind 2022 is gewijzigd naar aanleiding van de uitkomsten van de ALM-studie.

Eind 2022 bedroeg de strategische mate van renteafdekking 60% waarbij de verplichtingen zijn berekend op marktwaarde. Maandelijks vindt monitoring plaats van de renteafdekking. Omdat het renterisico voor 40% open staat, wordt het netto risico als midden geclassificeerd.

3. Inflatierisico

De inflatie bevond zich de afgelopen jaren op een laag niveau, maar is in 2021 en 2022 sterk opgelopen. Het inflatierisico is één van de grootste risico's voor de koopkracht van de pensioenen. CRH Pensioenfonds belegt deels in aandelen en vastgoed. Hiervan wordt verondersteld dat deze assets in een bepaalde mate meestijgen met de inflatie. Verder heeft CRH Pensioenfonds het renterisico voor 40% niet afgedekt.

Omdat inflatie vaak gepaard gaat met een hogere rente zal in dat geval de dekkingsgraad van het pensioenfonds toenemen waardoor er een grotere kans op indexatie bestaat. Het netto risico wordt als midden geclassificeerd.

Als belangrijkste niet-financiële risico's worden aangemerkt:

1. IT-risico

Het IT-risico is onderverdeeld in de risico's samenhangend met de IT-systemen en de inrichting van het IT-platform, het risico van databeveiliging en het risico van cloudcomputing. De correcte werking van met name het pensioenadministratiepakket is omgeven door een pakket aan maatregelen dat een correcte werking van het systeem moet garanderen.

Zo vinden er diverse onafhankelijke controleberekeningen plaats, vindt er na elke nieuwe oplevering een regressietest plaats en wordt er jaarlijks een ISAE-verklaring opgeleverd door de leverancier die wordt bestudeerd en besproken door de risicomanagementcommissie. Datakwaliteit en de invoering van DORA zijn dan ook onderwerpen die de komende tijd nader zullen worden uitgewerkt.

CRH Pensioenfonds maakt gebruik van het IT-platform van CRH Nederland. Op de werking en beveiliging van het IT-platform van CRH vinden jaarlijks audits plaats. De rapportages van deze audits worden in de risicomanagementcommissie in het bijzijn van verantwoordelijken voor de IT-organisatie binnen CRH bestudeerd en besproken. Een belangrijk aandachtsgebied is cybercrime. De risicomanagementcommissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een professionele IT-organisatie die voorziet in back-upfaciliteiten, uitwijkprocedures, virusscanners en firewall, digitale en fysieke toegangsbeveiliging. De netto-IT risico's worden gemiddeld in de categorie midden geschaard.

2. Continuïteit pensioembureau

Het pensioembureau van CRH Pensioenfonds verzorgt de uitvoering van de primaire processen. Het kent een relatief kleine bezetting en is daarmee kwetsbaar. Er vindt formeel en informeel frequent overleg plaats tussen het bestuur en het pensioembureau. Het bestuur is daardoor zeer goed op de hoogte van wat er speelt op het pensioembureau en wordt in een vroeg stadium geïnformeerd over eventuele capaciteitsproblemen. Gezien de intentie van de sociale partners om de pensioenregeling bij een andere uitvoerder onder te brengen, heeft dit onderwerp nog meer de aandacht van het bestuur. Het bestuur houdt zich actief bezig met de successieplanning en retentiebeleid.

3. Samenwerking met sociale partners

Nu de intentie is uitgesproken om de pensioenregeling bij een andere uitvoerder onder te brengen, zullen de sociale partners de komende tijd vaker besluiten met elkaar moeten nemen. Dit zorgt ervoor dat de kans op een verschil van mening tussen hen toeneemt. Het bestuur vindt een goede en transparante relatie met de sociale partners belangrijk.

Het is dan ook een goede ontwikkeling dat er in het kader van het project toekomst CRH Pensioenfonds namens sociale partners werkgroepen zijn opgericht, waar ook bestuursleden en werknemers van het pensioembureau van CRH Pensioenfonds zitting hebben.

Deelnemersbestand

Het deelnemersbestand nam in 2022 af met 127 (gewezen) deelnemers van 13.065 naar 12.938. Een specificatie van de mutaties gedurende het afgelopen jaar wordt in onderstaande tabel weergegeven:

	Actieven en arbeids- ongeschikten	Slapers	Ingegaan ouderdoms- pensioen	Ingegaan partner- pensioen	Ingegaan wezen- pensioen	Ingegaan invaliditeits- Pensioen	Totaal
Stand per 31-12-2021	1.215	10.126	1.278	379	41	26	13.065
Mutaties door:							0
- nieuwe toetreding	144						144
- herintreding	25	-23	-2				0
- ontslag	-142	142					0
- waardeoverdracht		-200					-200
- ingang pensioen	-28	-83	113	44	10	-1	55
- overlijden	-2	-20	-47	-16			-85
- expiratie/afkoop					-13		-13
- andere oorzaken		-21	-1	-6			-28
Mutaties per saldo	-3	-205	63	22	-3	-1	-127
Stand per 31-12-2022	1.212	9.921	1.341	401	38	25	12.938

Het aantal actieve deelnemers nam met 3 deelnemers af, zijnde van 1.215 naar 1.212. Het aantal gepensioneerden neemt ieder jaar verder toe.

In het verslagjaar nam het aantal deelnemers aan wie een ouderdomspensioen wordt uitgekeerd toe van 1.278 in 2021 naar 1.341 eind 2022. Deze stijging zal zich naar verwachting de komende jaren verder doorzetten.

Het aantal slapers is in 2022 afgenomen van 10.126 naar 9.921. Deze daling werd voornamelijk veroorzaakt door uitgaande waardeoverdrachten.

Administratie- en beleggingskosten

	2022 EUR	2021 EUR
Administratiekosten	1.088.000	965.000
Kosten per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers)	361	328

Op basis van gegevens die door de pensioenfondsen over 2021 aan DNB zijn gerapporteerd, liggen de kosten voor pensioenfondsen of pensioenkringen met een vergelijkbare omvang actieven en pensioengerechtigden tussen +/- EUR 200,- en EUR 500,-. De kosten van CRH Pensioenfonds lagen in 2022 in het midden van deze range.

De beleggingskosten zoals deze zijn opgenomen in de jaarrekening geven een onvolledig beeld van de hoogte van deze post. In de jaarrekening staan de kosten verantwoord die via de bankrekening van het pensioenfonds worden afgerekend. Dit betreft de aan- en verkoopkosten van de beleggingsfondsen, de rechtstreeks in rekening gebracht beheerfee en fiduciaire fee, de ontvangen korting op de beheerfee, de vanuit het pensioenbureau doorberekende administratiekosten en de advieskosten van de externe

beleggingsadviseur. De kosten die binnen de beleggingsfondsen worden verrekend maken hier geen deel vanuit.

Beleggingskosten	2022	2021
	EUR 1.000	EUR 1.000
Directe transactiekosten	44	6
Advies- en administratiekosten	251	212
Fiduciaire fee	413	402
Beheerfee, rechtstreeks gefactureerd	662	807
Retour ontvangen beheerfee	-/- 864	-/- 993
Saldo directe kosten vermogensbeheer in jaarrekening	506	434

De post rechtstreeks gefactureerde beheerfee daalde van 807 naar 662 met name als gevolg van de gedaalde waarde van de fondsen.

Om een volledig beeld van de beleggingskosten te verkrijgen levert de vermogensbeheerder een overzicht op van (deels geraamde) kosten die binnen de beleggingsfondsen worden verrekend. Deze kosten worden in het onderstaande overzicht bijgeteld.

	2022	2021
	EUR 1.000	EUR 1.000
Saldo directe kosten vermogensbeheer in jaarrekening	506	434
Bij: aan beleggingsfondsen onttrokken beheerfee	1.803	2.011
Subtotaal beheerfee en transactiekosten	2.309	2.445
Bij: raming transactiekosten binnen beleggingsfondsen	1.513	1.120
Bij: overige kosten beleggingsfondsen	390	359
Totaal geraamde beleggingskosten	4.212	3.924

De beleggingskosten dienen op grond van de Pensioenwet te worden onderverdeeld in transactiekosten en kosten van vermogensbeheer.

	2022	2021
	EUR 1.000	EUR 1.000
Transactiekosten	1.557	1.126
Kosten vermogensbeheer	2.655	2.798
Totaal beleggingskosten	4.212	3.924

Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen laten de beleggingskosten het onderstaande beeld zien.

	2022	2021
	%	%
Transactiekosten	0,17%	0,11%
Kosten vermogensbeheer	0,30%	0,27%
Totaal beleggingskosten	0,47%	0,38%

Ten opzichte van het jaar 2021 laten de beleggingskosten uitgedrukt in bedragen een stijging zien met 288 van 3.924 naar 4.212. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de met 393 gestegen geraamde kosten van transacties binnen de beleggingsfondsen.

De kosten van vermogensbeheer daalden in bedragen uitgedrukt met 143 van 2.798 in 2021 naar 2.655 in 2022, Procentueel is er echter als gevolg van de afgenomen marktwaarde sprake van een stijging van 0,27% in 2021 naar 0,30% in 2022.

De gemiddelde transactiekosten van alle pensioenfondsen bedroegen in 2022 0,17%. Dit is een stijging ten opzichte van 2021 van 6 basispunten. Dit heeft voornamelijk te maken met de indirecte transactiekosten binnen de Duration Matching Fondsen als gevolg van de volatiele rentebewegingen in de markt. De gemiddelde vermogensbeheerkosten van de pensioenfondsen bedroegen in 2022 0,30%. Totaal komt dit op 0,47%. Op dit gebied presteert CRH Pensioenfonds in lijn met de markt.

Toeslagverlening, franchise aanpassing en aanpassing minimum pensioengrondslag

De consumentenprijsindex is in de referentieperiode (oktober 2021 tot oktober 2022) gestegen met 16,93% (stijging van het indexcijfer van 110,31 naar 128,98). Het fonds streeft ernaar de prijsontwikkeling in Nederland te volgen en de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers hierop af te stemmen door middel van toeslagverlening zodat de pensioenaanspraken waardevast blijven. Toeslagverlening over opgebouwde aanspraken is voorwaardelijk en vindt plaats op grond van het geldende pensioenreglement. Voorwaardelijk betekent, dat er geen recht is op toeslagverlening; ook is het voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Er is geen geld gereserveerd voor toeslagverlening en er wordt geen premie ontvangen voor toeslagverlening. Voorwaarde voor toeslagverlening is dat het fonds naar het oordeel van het bestuur op basis van de beleidsdekkingsgraad over voldoende vermogen beschikt. Het fonds heeft in het beleidskader vastgelegd dat ruimte voor indexering bestaat wanneer de beleidsdekkingsgraad zich boven 110% bevindt. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarde van voldoende vermogen, dan beperkt CRH Pensioenfonds de toeslagverlening of wordt er in het geheel geen toeslag verleend.

Gelet op de financiële positie per 31 december 2021 was het bestuur genoodzaakt conform de beleidsstaffel te besluiten om de pensioenaanspraken van de actieve, gepensioneerde en gewezen deelnemers per 1 januari 2022 niet te verhogen. Per 1 juli 2022 zijn de wettelijke regels om te mogen indexeren versoepeld. Dit als overbrugging naar het nieuwe pensioenstelsel. De overheid heeft besloten dat in 2022 de pensioenen al bij een beleidsdekkingsgraad van 105% mochten worden verhoogd. Deze mogelijkheid was eenmalig en gold alleen voor pensioenfondsen die verwachten “in te varen” naar het nieuwe pensioenstelsel. Deze intentie is uitgesproken door sociale partners. Bovendien moet het besluit evenwichtig zijn voor alle groepen deelnemers.

In de loop van het boekjaar 2022 verbeterde de beleidsdekkingsgraad. Het bestuur heeft daarom besloten om gebruik te maken van deze tijdelijke regeling voor toeslagverlening en heeft per 1 oktober 2022 de pensioenen met 3,28% verhoogd. Dit betreft de pensioenen van zowel de actieve als de gewezen en de gepensioneerde deelnemers. Het bestuur heeft vastgesteld dat dit besluit evenwichtig is voor alle groepen deelnemers. Alle betreffende deelnemers zijn schriftelijk geïnformeerd over deze verhoging. Hierbij werd ook verwezen naar de website van CRH Pensioenfonds. Hierop is in kaart gebracht welke generatie-effecten de verhoging heeft. Hierbij heeft het fonds zich gebaseerd op een aanvullende doorrekening van de haalbaarheidstoets.

Ook wordt uitgelegd dat het mediane pensioenresultaat toeneemt en leidt tot een toename van het pensioenresultaat vanaf 65 jaar waardoor met name de pensioengerechtigden profijt hebben van de extra verhoging. Vervolgens wordt uitgelegd dat de extra indexatie een beperkt negatief heeft op het pensioenresultaat van jongere deelnemers.

Na de verhoging per 1 oktober 2022 met 3,28% zijn de pensioenen per 1 januari 2023 verhoogd met 2,5%. Het bestuur heeft dit besluit genomen, omdat de financiële positie, mede doordat, zoals eerder vermeld, de regels voor verhogen als overbrugging naar het nieuwe pensioenstelsel tijdelijk zijn

versoepeld, toereikend was. Hierbij heeft het bestuur beargumenteerd dat de verhoging van de pensioenen evenwichtig was voor alle groepen deelnemers en zijn de generatie-effecten inzichtelijk gemaakt. De prijsstijging over de referentieperiode (oktober 2021 tot oktober 2022) bedroeg 16,93%. Helaas stegen de pensioenen dus slechts gedeeltelijk mee met de gestegen prijzen.

Voor een beperkte groep premievrije en gepensioneerd deelnemers zijn nominale pensioenaanspraken verzekerd. Dit betreft een gesloten regeling. De in deze regeling opgenomen deelnemers hebben geen recht op toeslagverlening.

De franchises van de diverse regelingen werden per 1 januari 2022 aangepast aan de ontwikkeling van de loonindex. In de referentieperiode (oktober 2021 tot oktober 2022) steeg deze met 3,47% (stijging van het loonindexcijfer van 121,00 naar 125,20).

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

Er zijn geen dwangsommen en bestuurlijke boeten opgelegd o.g.v. artikel 96a van de Pensioenwet.

Er is geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet ontvangen.

Er is geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet aangesteld.

Het CRH Pensioenfonds heeft eind maart 2023 van de AFM een normoverdragende brief ontvangen over een vermeende overtreding van art. 15c, zesde lid, Bftk met betrekking tot de informatiedeling over het besluit tot toeslagverlening per 1 oktober 2022 en de onderbouwing daarvan. CRH Pensioenfonds deelt de visie van de AFM op dit punt niet. Eind april 2023 heeft CRH Pensioenfonds een inhoudelijke reactie aan de AFM verstuurd waarin wordt verzocht om de normoverdracht in te trekken op zowel inhoudelijke als procedurele gronden.

Het CRH Pensioenfonds heeft eind februari 2023 een mitigatiebrief van DNB ontvangen. In deze brief vraagt DNB naar aanleiding van de in 2022 uitgevoerde ATM-risicoscore CRH Pensioenfonds om de vastlegging van het beleid rond Risicomanagement, Governance en Liquiditeitsbeleid op onderdelen te verduidelijken. CRH Pensioenfonds beoordeelt de bevindingen en streeft ernaar om conform het verzoek van DNB benodigde aanpassingen in 2023 door te voeren. Daarnaast is met DNB afgesproken om de komende periode frequent contact te hebben over de ontwikkelingen rond de toekomst van het fonds.

Communicatie

Pensioencommunicatie is er bij CRH Pensioenfonds in vele vormen: van jaaroverzichten tot persoonlijke gesprekken. De deelnemer is gebaat bij communicatie, zoals informatie en begeleiding daarbij, die is toegespitst op zijn/haar eigen situatie.

Elk jaar stelt de commissie GDC een communicatiejaarplan op waarin het communicatiebeleid wordt vertaald naar concrete activiteiten die gericht zijn op het realiseren van de communicatiedoelstelling.

Het plan wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur.

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste communicatie-uitingen in het verslagjaar richting onze deelnemers:

- Januari 2022: de gepensioneerd deelnemers hebben in januari 2022 de gebruikelijke jaarlijkse nieuwsbrief ontvangen. Hierin werd onder meer meegedeeld dat het op grond van de financiële positie van het fonds niet mogelijk was om de pensioenen per 1 januari 2022 te verhogen.
- April 2022: de actieve deelnemers zijn schriftelijk geïnformeerd over de nieuwe pensioenregeling. In de brief is ingegaan op de verhoging van de pensioenpremie. Middels rekenvoorbeelden zijn de effecten van de verhoging van de werknemerspremie weergegeven. Daarnaast zijn het beoogde opbouwpercentage en het opbouwpercentage 2022 uitgelegd. Ook namens de werkgever is een

brief gestuurd naar de werknemers inzake de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2022.

- Augustus 2022: aan de actieve deelnemers is het Uniform Pensioenoverzicht met de stand per 1 januari 2022 verzonden. In de begeleidende brief is nogmaals ingegaan op de nieuwe pensioenafspraken en hiermee de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2022. Ook werd ingegaan op het nieuwe pensioenstelsel.
- September 2022: de gepensioneerden ontvingen hun Uniform Pensioenoverzicht met de stand per 1 januari 2022. In de begeleidende brief werd onder meer aangegeven dat CRH Pensioenfonds de mogelijkheden tot indexatie voor het najaar van 2022 nog onderzocht.
- Oktober 2022: de actieven en gepensioneerden ontvingen schriftelijk een brief in verband met het besluit van het bestuur om conform de tijdelijke regeling voor toeslagverlening de pensioenen per 1 oktober 2022 te verhogen met 3,28%. De evenwichtigheid van dit indexatiebesluit voor alle groepen is onderbouwd middels het tonen van de generatie-effecten waarbij onderscheid is gemaakt naar leeftijdscohorten die kwantitatief zijn gepresenteerd op de website van het fonds.
- November 2022: de slapers ontvingen het Uniform Pensioenoverzicht met de stand per 1 januari 2022. In de begeleidende brief werd stilgestaan bij de tijdelijke regeling voor toeslagverlening en de hiermee door het bestuur toegekende indexatie per 1 oktober 2022 van 3,28%. De evenwichtigheid van dit indexatiebesluit voor alle groepen is onderbouwd middels het tonen van de generatie-effecten waarbij onderscheid is gemaakt naar leeftijdscohorten die kwantitatief zijn gepresenteerd op de website van het fonds.
- Geheel 2022: het pensioenfonds wil dicht bij de deelnemer staan. Zodoende heeft het pensioenfonds in 2022 diverse presentaties en gesprekken gehouden op locaties van aangesloten ondernemingen. Er is informatie verstrekt over de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2022 en er is stilgestaan bij het nieuwe pensioenstelsel.

In 2022 is gekeken naar de communicatie inzake het wetsvoorstel Pensioenverdeling bij Scheiding. Gedurende het verslagjaar werd duidelijk dat de beoogde inwerkingstredingsdatum van het wetsvoorstel zou worden uitgesteld naar 1 januari 2027. In verband met de intentie van CRH om de pensioenregeling elders onder te brengen, is het goed mogelijk dat CRH Pensioenfonds deze wijziging niet meer hoeft door te voeren.

Ook is in 2022 gekeken naar de communicatieaspecten die samenhangen met het wetsvoorstel Bedrag Ineens. Ook is hiertoe een stappenplan opgesteld. Gedurende het verslagjaar werd duidelijk dat de invoering van dit wetsvoorstel ook zou worden uitgesteld, zijnde naar 1 januari 2024. Op de website van het fonds en in aanschrijvingsbrieven voor pensionering, wordt de keuzemogelijkheid in zijn algemeenheid benoemd. Het streven is om uiterlijk 6 maanden voor pensioeningang, waarbij de eerste mogelijkheid vanaf 1 januari 2024 is, exacte bedragen te benoemen. Hierbij is keuzebegeleiding van belang. Ook heeft CRH Pensioenfonds hier een zorgplicht. Of de beoogde inwerkingstredingsdatum van 1 januari 2024 haalbaar is, moet nog blijken. Wederom dreigt uitstel van de invoering van het Bedrag Ineens.

Begin 2022 is de vernieuwde homepage live gegaan. De homepage bestaat nu uit aansprekende iconen en minder tekst. De beleidsdekkingsgraad is in één oogopslag zichtbaar. Ook is er een Engelstalige pagina toegevoegd. Tot slot is het mogelijk voor het fonds om de statistieken van de website te raadplegen en analyseren.

In het communicatiejaarplan 2022 zijn bepaalde onderwerpen, door de intentie van sociale partners om de pensioenregeling elders onder te brengen, in een ander daglicht komen te staan. Zo staat de invoering van een deelnemersportaal nog altijd on hold. Niet alleen heeft dit te maken met de invoering van de Wet Digitale Overheid, ook de toekomst van CRH Pensioenfonds heeft hier invloed op. Het is reëel te veronderstellen dat een lange termijn investering zoals een deelnemersportaal, niet

meer door CRH Pensioenfonds zal worden geïmplementeerd. Ook zal het te ontwikkelen strategisch communicatieplan hierdoor een andere invulling krijgen. Dit plan zal meer worden gelinkt aan het project toekomst pensioenfonds waarbij de strategische elementen worden toegespitst op de actuele situatie.

Met alle toekomstige ontwikkelingen, waaronder de intentie van sociale partners om de pensioenregeling elders onder te brengen en het nieuwe pensioenstelsel, zal goede communicatie nog belangrijker worden. Dit blijkt alleen al uit de acht communicatieprojecten met communicatiethema's van de Pensioenfederatie die aan het nieuw stelsel raken.

In het kader van voornoemde ontwikkelingen is het belangrijk dat het pensioenfonds nauw contact onderhoudt met de diverse stakeholders. Het bestuur behandelt het onderwerp communicatie dan ook als vast agendapunt middels de terugkoppelingen namens de commissie GDC. Ook op de agenda van de overleggen met het verantwoordingsorgaan komt dit onderwerp standaard terug.

Pension Fund Governance

CRH Pensioenfonds heeft een bestuur met een paritair model. Omdat het belegd vermogen van het CRH Pensioenfonds eind 2020 en 2021 de grens van € 1 miljard had gepasseerd, is per 1 april 2022 het intern toezicht ondergebracht bij een Raad van Toezicht. Op pagina 48 is een verslag van de Raad van Toezicht opgenomen.

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid aan het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan kent vertegenwoordigers namens de werkgever, de werknemers en de gepensioneerden. Om ook als klankbord te fungeren heeft de geleding werknemers plaats voor zes vertegenwoordigers, de geleding namens de gepensioneerden twee vertegenwoordigers en de werkgever één vertegenwoordiger kent. Elke geleding heeft echter evenveel stemmen.

Het verantwoordingsorgaan heeft op een aantal belangrijke beleidsterreinen een adviesrecht. Zo is de nieuwe uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2022 aan het verantwoordingsorgaan voorgelegd. Ook is het verantwoordingsorgaan betrokken geweest bij de vorm en inrichting van de Raad van Toezicht.

In het kader van het besluit van het bestuur om gebruik te maken van de tijdelijke regeling in verband met toeslagverlening is het verantwoordingsorgaan hiertoe geïnformeerd. Hierbij is onder meer de intentie van de sociale partners tot invaren uitgesproken en is onderbouwt waarom de toeslagverlening evenwichtig is voor alle doelgroepen; actieven, slapers en gepensioneerden. Ook zijn de generatie-effecten van de toeslagverlening waarbij onderscheid wordt gemaakt naar leeftijdscohorten, kwantitatief gepresenteerd.

Het verantwoordingsorgaan speelt de komende tijd een belangrijke rol bij de bestuursbesluiten die moeten worden genomen in het kader van de toekomst van CRH Pensioenfonds.

Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het boekjaar 2022 maakt deel uit van dit jaarverslag, zie hiervoor pagina 41.

IORP II

In 2019 is de regelgeving in het kader van IORP II van kracht geworden en heeft het bestuur het beleidsdocument IORP II: beleid sleutelfuncties vastgesteld. In 2020 heeft DNB ingestemd met de benoeming van de sleutelfunctiehouders (SFH):

- SFH actuariael: de heer J.H.M. Terheggen van Mercer, tevens certificerend actuaaris;
- SFH interne audit: de heer P.E.M. Peerboom van Peerboom Support & Advies B.V.;

-
- SFH risicobeheer: de heer P. Weeting, voorzitter van de risicomangementcommissie en bestuurslid CRH Pensioenfonds.

De pensioenregelingen per 1 januari 2022

De afspraken tussen de werkgever en de werknemer ten aanzien van de pensioenregeling zijn vastgelegd in de pensioenovereenkomst. De regelingen hebben het karakter van een collectieve beschikbare premieregeling. De werkgever heeft als enige verplichting de betaling van de vast overeengekomen premie. De werkgever kan niet worden aangesproken voor tekorten in het fonds, maar kan evenmin aanspraak maken op eventuele overschotten. Toeslag van opgebouwde pensioenaanspraken is voorwaardelijk en is afhankelijk van de middelen van het fonds. Toeslagverlening vindt plaats op basis van het consumentenprijsindexcijfer.

Vanuit de vaste premie vindt opbouw plaats van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Het partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen. De pensioenregelingen kennen diverse mogelijkheden tot flexibilisering. Het ouderdomspensioen kan worden vervroegd of uitgesteld en een deel van het ouderdomspensioen kan worden omgezet in nabestaandenpensioen en vice versa. Ook kan bij eerdere pensionering dan op de AOW-leeftijd een deel van het levenslange pensioen worden omgezet in een tijdelijk ouderdomspensioen.

Per 31 december 2021 liep de uitvoeringsovereenkomst af. De werkgever en pensioenraad hebben met de werkgever nieuwe afspraken gemaakt over de pensioenregeling voor de periode 1 januari 2022 tot 1 januari 2026. De nieuwe pensioenregeling kent op hoofdlijnen de volgende wijzigingen:

- In verband met de sterk gedaalde rente de jaren voor 2022, is de pensioenpremie verhoogd. Deze verhoogde pensioenpremie staat voor de periode 1 januari 2022 tot 1 januari 2026 vast.
- Gezien de hogere kosten voor pensioen in verband met de sterk gedaalde rente de afgelopen jaren, is de ambitie van de pensioenopbouw voor het ouderdomspensioen verlaagd van 1,875% naar 1,35% van de pensioengrondslag voor de periode 1 januari 2022 tot 1 januari 2026. Afhankelijk van de rente en de wet- en regelgeving kan het bestuur besluiten de pensioenopbouw in die jaren omhoog of omlaag bij te stellen. Uitgangspunt van het bestuur hierbij is dat de premiedekkingsgraad in principe tenminste 90% bedraagt. Het opbouwpercentage kon voor het jaar 2022 worden vastgesteld op 1,50% (2021: 1,35%).

Voornoemde wijzigingen zijn doorgevoerd in de pensioenreglementen per 1 januari 2022. De overige elementen in de pensioenregeling bleven ongewijzigd. Ook fiscale wetgeving gaf in 2022 geen aanleiding tot wijziging van de pensioenrichtleeftijd of andere wijzigingen. Onderstaand volgen de hoofdlijnen van de pensioenregelingen die in 2022 van kracht waren.

Pensioenregeling I

Dit is de hoofdregeling. Hieronder vallen de deelnemers van de meeste CRH bedrijven.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2022 24,55 % van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage bedroeg 3,9% over de eerste € 17.206 van de pensioengrondslag en 7,4% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bedroeg 1,50% van de pensioengrondslag;
- Het opbouwpercentage van het partnerpensioen was 1,05% (70% van het ouderdomspensioen);
- De franchise bedroeg in 2022 € 14.802;
- De pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2022 68 jaar;
- Het partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum bij actief dienstverband bestaat uit:
 - Een tijdelijk partnerpensioen tot aan de 1^e van maand waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt van EUR 16.331 (per 1 januari 2022) gelijk aan de AOW voor alleenstaanden;
 - Een levenslang partnerpensioen op opbouwbasis ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. Omdat deze opbouw van partnerpensioen is gerelateerd aan de (lagere)

opbouw van het ouderdomspensioen is de dekking van het partnerpensioen verminderd.

Pensioenregeling B

Deze regeling is van toepassing op de deelnemers van de Cementbouwbedrijven die voor de invoering van de wet VPL in 2006 een pensioenleeftijd van 65 jaar kenden.

- De werkgeversbijdrage bedroeg in 2022 27,8% van de pensioengrondslag;
- De deelnemersbijdrage bedroeg in 2022 2,9% over de eerste € 10.163 van de pensioengrondslag en 6,4% over de rest van de grondslag;
- Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen bedroeg 1,50% van de pensioengrondslag;
- Het opbouwpercentage van het partnerpensioen was 1,05% (70% van het ouderdomspensioen);
- De franchise bedroeg in 2022 € 21.845;
- De pensioenrichtleeftijd is per 1 januari 2022 68 jaar;
- Het partnerpensioen bij overlijden voor de pensioendatum bij actief dienstverband bestaat uit:
 - Een tijdelijk partnerpensioen tot aan de 1^e van maand waarin de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt van EUR 16.331 (per 1 januari 2022) gelijk aan de AOW voor alleenstaanden;
 - Een levenslang partnerpensioen op opbouwbasis ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. Omdat deze opbouw van partnerpensioen is gerelateerd aan de (lagere) opbouw van het ouderdomspensioen is de dekking van het partnerpensioen verminderd.

Flexibiliteit

- Op de pensioendatum is er een keuze voor een tijdelijk hoger ouderdomspensioen. Bijvoorbeeld in de eerste jaren een hogere pensioenuitkering, gevolgd door een lagere uitkering in de jaren daarna;
- Op de pensioendatum is uitruil mogelijk tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen;
- Op de pensioendatum kan de hoogte van het partnerpensioen gekozen worden;
- Er kan gekozen worden voor deeltijdpensioen;
- De pensioendatum kan vervroegd of uitgesteld worden;
- Verder bestaat de mogelijkheid tot deeltijdpensioen vanaf leeftijd 60 jaar. De deelnemer kan ervoor kiezen om een, twee of drie dagen in de week minder te gaan werken en het pensioen gedeeltelijk respectievelijk 20%, 40% of 60% in te laten gaan. Wanneer de pensioenleeftijd wordt bereikt, gaat tevens het resterende deel van het ouderdomspensioen in. De keuze voor deeltijdpensioen kan éénmalig worden gemaakt en kan niet worden gewijzigd.

Financiële positie

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

	Werkelijk	Herstelplan	Vershil
Actuele dekkingsgraad 1 januari 2022	105,8%	105,7%	0,1%
Premiebijdragen	-/- 0,2%	-/- 0,3%	0,1%
Uitkeringen	0,1%	0,1%	0,0%
Toeslagverlening	-/- 5,9%	0,0%	-/-5,9%
Wijziging rentetermijnstructuur	50,4%	0,0%	50,4%
Beleggingsresultaat	-/- 25,0%	3,3%	-/- 28,3%
Overige oorzaken	-/- 13,8%	0,1%	-/- 13,9%
Actuele dekkingsgraad 31 december 2022	111,4%	108,9%	2,5%

De actuele dekkingsgraad steeg in het verslagjaar met 5,6% van 105,8% per 1 januari 2022 naar 111,4% per 31 december 2022. De wijziging van de rentetermijnstructuur zorgde met 50,4% voor de grootste stijging.

De beleidsdekkingsgraad bedroeg per 31 december 2022 110,5% (2021; 101,3%). Het bestuur stelt

vast dat de beleidsdekkingsgraad boven de in de ABTN vastgelegde minimumgrens per 31 december 2022 van 104,1% ligt. Onder het huidige FTK heeft CRH Pensioenfonds dus geen dekkingstekort.

De vereiste dekkingsgraad zoals die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften volgens de Pensioenwet bedraagt 116,6%. Ultimo 2022 is er derhalve sprake van een reservetekort.

Waardeoverdrachten

Vanaf 1 januari 2019 is de ‘Wet waardeoverdracht klein pensioen’ ingegaan. Deze wet maakt de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen (minder dan EUR 520,35 bruto per jaar, bedrag 2021) naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de deelnemer mogelijk. Zo kunnen kleine pensioenen worden gebundeld tot een groter pensioen. Daarnaast beperkt deze wet de mogelijkheid om kleine pensioenen af te kopen. Net als in 2020 en 2021 zijn er automatische kleine waardeoverdrachten ontvangen. Ook zijn er kleine pensioenen die zijn ontstaan na 2018 overgedragen.

De beleidsdekkingsgraad ligt vanaf 1 december 2021 weer boven de 100%. Hiermee was de financiële positie voldoende om ook de reguliere waardeoverdrachten te mogen uitvoeren.

Feitelijke premie, kostendekkende premie en ex-post kostendekkende premie

De feitelijke premie bedroeg in het verslagjaar 13.425. De ex-post gedempte kostendekkende toetspremie op basis van verwacht rendement kwam uit op 12.526. Dit betekent dat er sprake was van een positieve marge van 899.

Een zeer beperkt deel van deze premies heeft betrekking op voorgaande boekjaren. Indien de premies die betrekking hebben op voorgaande boekjaren buiten beschouwing worden gelaten, dan bedroeg de feitelijke premie in het verslagjaar 13.423, de ex-post gedempte kostendekkende toetspremie op basis van verwacht rendement 12.525 en hiermee het overschot 898.

Op grond van de wettelijke regels was de premie voor 2022 in beide situaties dus toereikend om de pensioenopbouw over dat jaar te financieren.

Het verwacht rendement over 2022 was echter aanzienlijk hoger dan de DNB rentetermijnstructuur. De zuivere kostendekkende premie (op basis van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur) bedroeg 17.338 inclusief een solvabiliteitsopslag van 2.276. Exclusief de solvabiliteitsopslag bedroeg deze dus 15.062. De ontvangen premie ad 13.425 heeft dan ook een negatieve bijdrage ad 1.637 aan het resultaat over het boekjaar geleverd. Exclusief een positief resultaat op kosten ad 13 is dit een negatief resultaat op premie van 1.650.

De premiedekkingsgraad over het verslagjaar kan als volgt worden bepaald:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Feitelijke premie boekjaar incl. opslag uitvoeringskosten	13.425	20.247
Af: Opslag voor uitvoeringskosten	660	570
A: Feitelijke premie excl. opslag voor uitvoeringskosten	12.765	19.677
B: Actuarieel benodigde voor onvoorwaardelijke verplichtingen	14.402	23.177
Premiedekkingsgraad (A:B)	88,6%	84,9%

Het opbouwpercentage ging in 2022 omhoog naar 1,50% (2021: 1,35%). De premiedekkingsgraad voor het jaar 2022 is 88,6% (2021: 84,9%). Doordat het opbouwpercentage naar boven is afgerond,

ligt de premiedekkingsgraad iets lager dan de in principe vereiste minimale premiedekkingsgraad van 90%.

De zuivere kostendekkende premie is als volgt opgebouwd:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Actuariële premie benodigd voor onvoorwaardelijke verplichtingen	14.402	23.177
Opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen	2.276	3.477
Opslag voor uitvoeringskosten	660	570
Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	0	0
Totaal kostendekkende premie	17.338	27.224

De ex-post kostendekkende premie is als volgt opgebouwd:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Actuariële premie benodigd voor onvoorwaardelijke verplichtingen	7.110	9.307
Opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen	673	1.396
Opslag voor uitvoeringskosten	1.123	596
Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	3.620	4.342
Totaal kostendekkende premie	12.526	15.641

Feitelijke premie

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Werkgeversdeel	10.814	16.525
Werknemersdeel	2.611	3.722
Feitelijke premie	13.425	20.247
Premie overgangsregeling 55-min	0	137
Totaal premie boekjaar	13.425	20.384

Actuariële paragraaf

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden samengevat:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Premieresultaat	-/- 1.650	-/- 3.526
Interestresultaat	79.599	125.106
Toeslagverlening	-/- 51.054	0
Sterfte	728	1.171
Arbeidsongeschiktheid	-/- 1.386	459
Aanpassing overlevingsgrondslagen	-/- 5.787	0
Aanpassing (technische) grondslagen	3.553	0
Overig resultaat	51	53
Totaal	24.054	123.263

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Premieresultaat		
Ontvangen premiebijdragen	13.425	20.247
Benodigde premie (excl. solvabiliteitsopslag)	15.075	23.773

	-/- 1.650	-/- 3.526
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten	-/- 255.556	41.941
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	4.937	5.831
Wijziging marktrente	330.218	77.334
	79.599	125.106
Toeslagverlening	-/- 51.054	0
Sterfteresultaat		
Resultaat langlevensrisico	-/- 369	498
Resultaat overlijdensrisico	1.097	673
	728	1.171
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	-/- 1.386	459
Aanpassing overlevingsgrondslagen	-/- 2.234	0
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten	21	-/- 7
Resultaat op kosten	13	26
Mutatie voorz. premievrijstelling a.g.v. mutatie opbouwpercentage	-/- 182	-/- 699
Mutatie voorz. premievrijstelling i.v.m. wijziging AOW-leeftijd	-/- 147	641
Resultaat affinanciering overgangsregeling 55-min	0	-/- 17
Resultaten op mutaties en overige posten	346	109
	51	53
Totaal saldo van baten en lasten	24.054	123.263

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

Het FTK kent twee toetsingsgrenzen.

1. Het Minimaal Vereist Vermogen. Dit bedraagt per 31 december 2022 104,1% van de Voorziening Pensioenverplichtingen. Indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar beneden deze grens ligt, en de actuele dekkingsgraad na vijf jaar eveneens onder deze grens ligt, dient het fonds tot korting van de opgebouwde pensioenen over te gaan. Per 31 december 2022 bedraagt de actuele dekkingsgraad van CRH Pensioenfonds 111,4%. Hiermee wordt voldaan aan de eis van het Minimaal Vereist Vermogen.
2. Het Vereist Vermogen. Dit bedraagt per 31 december 2022 116,6%. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan deze grens, dient het fonds in een herstelplan aan te tonen dat de beleidsdekkingsgraad binnen een periode van tien jaar het niveau van het Vereist Vermogen bereikt.

De beleidsdekkingsgraad van CRH Pensioenfonds bedroeg per 31 december 2022 110,5%. De solvabiliteit van het fonds voldoet daarmee aan de eisen die door het FTK worden gesteld ten aanzien van het Minimaal Vereist Vermogen. De solvabiliteit van het fonds voldoet daarmee echter niet aan de eisen die door het FTK worden gesteld ten aanzien van Vereist Vermogen. Begin 2023 heeft het fonds dan ook een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. Uitkomst van dit herstelplan was dat de beleidsdekkingsgraad van het fonds zich naar verwachting (nog steeds) binnen de voorgeschreven periode van tien jaar herstelt tot het niveau van het Vereist Vermogen, zonder dat aanvullende

maatregelen (bijvoorbeeld kortingen) noodzakelijk zijn. DNB is van oordeel dat dit herstelplan concreet en haalbaar is en heeft dit herstelplan inmiddels goedgekeurd.

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De waarmede actuaris beoordeelt de financiële positie per 31 december 2022 als onvoldoende omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Toekomstparagraaf

Vooruitzichten financiële markten 2023

In de laatste maanden van 2022 wordt al een afname zichtbaar van de door de pandemie veroorzaakte productieproblemen. Wanneer deze ontwikkeling doorzet dan ontstaat weer een neerwaarts effect op de prijsontwikkeling. De te verwachten groei afzwakking of zelfs recessie heeft een vergelijkbaar effect. De mate waarin de inflatie daalt is echter onzeker. Het duurt bijvoorbeeld altijd enige tijd voordat hogere inputkosten zoals loonstijgingen in de prijzen zijn verwerkt. Deze doorberekening zal nog enige tijd voor een prijsopdrijvend effect zorgen.

De inflatieontwikkeling bepaalt in belangrijke mate het beleid van centrale banken. Bij een duidelijke daling van de inflatie is het einde aan de reeks van renteverhogingen aanstaande. De beleidsrente kan bij een combinatie van een sterke inflatiedaling en een sterke groei afzwakking zelfs alweer wat worden verlaagd. Deze omgeving vertaalt zich vooral voor obligaties in positieve rendementen. De vooruitzichten zijn totaal anders bij een hardnekkig hoog blijvende inflatie. In dat geval zijn er meer renteverhogingen te verwachten en kan de kapitaalmarktrente nog verder stijgen.

Voor de risicovolle beleggingen zoals aandelen hangt echter veel af van de mate van de groei afzwakking. Als de economie in een recessie terecht komt zijn de huidige winstverwachtingen voor de komende periode nog veel te hoog. Over een wat langere periode is het verwachte aandelenrendement wel positief.

Pensioenwet

Er komt een nieuwe pensioenwet, de Wet Toekomst Pensioenen. De Tweede Kamer heeft in december 2022 en de Eerste Kamer in mei 2023 met dit wetsvoorstel ingestemd. De wet wordt per 1 juli 2023 van kracht. Vanaf dan krijgen de pensioenuitvoerders en sociale partners (de vertegenwoordigers van werknemers en werkgever) tot uiterlijk 1 januari 2028 de tijd om over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel. In dat stelsel krijgen alle deelnemers een eigen pensioenpot. Daarbij worden naar verwachting pensioenen eerder verhoogd of verlaagd.

De sociale partners van CRH Nederland hebben in een projectgroep de mogelijkheden van het nieuwe stelsel onderzocht. Als uitkomst van het onderzoek is de intentie uitgesproken om de nieuwe regeling bij een andere uitvoerder dan het CRH Pensioenfonds onder te brengen. Dit betekent dat CRH Pensioenfonds naar verwachting op termijn zal ophouden te bestaan.

CRH Pensioenfonds is verantwoordelijk voor de opgebouwde pensioenen. Het fonds heeft een projectorganisatie opgezet om te onderzoeken of deze pensioenen overgedragen kunnen worden naar een andere pensioenuitvoerder. Onderzocht zal worden of de oude en nieuwe pensioenopbouw bij dezelfde partij kunnen worden ondergebracht. Het CRH Pensioenfonds beoordeelt zelfstandig of dit in het belang is van alle groepen deelnemers. Alle bij ons pensioenfonds betrokken organen worden hierbij meegenomen en alle belangen zullen evenwichtig worden afgewogen.

Ter voorbereiding op een mogelijke overgang van de pensioenen krijgen onderwerpen als datakwaliteit en communicatie extra aandacht in 2023.

Het bestuur voorziet dat ook 2023 een belangrijk en druk jaar wordt met alle ontwikkelingen naast de reguliere dienstverlening, die onverminderd doorgaat. Het bestuur dankt allen die zich in 2022 voor het pensioenfonds hebben ingezet.

Vaststelling door het bestuur op 22 juni 2023 te Amsterdam

Namens de werkgever:
F.A.J. Brouwer (voorzitter)

Namens de gepensioneerden:
R.J. Boesjes (bestuurslid)

Namens de werkgever:
R.H. Pennings (bestuurslid)

Namens de werknemers:
I.M. Meijer (bestuurslid)

Namens de werknemers:
P. Weeting (bestuurslid)

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur van het CRH-pensioenfonds (PF) legt verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan (VO) over het door haar gevoerde beleid. Het VO heeft ten aanzien van een aantal met name in de Pensioenwet vermelde onderwerpen adviesrecht en kan ook ongevraagd adviezen aan het bestuur geven. Jaarlijks rapporteert het VO over haar bevindingen in het jaarverslag van het Pensioenfonds, waarop het bestuur van het PF op haar beurt een reactie geeft.

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan van Stichting CRH Pensioenfonds (VO) per 31 december 2022 is weergegeven op bladzijde 3 van dit jaarverslag. De mutaties van het VO zijn weergegeven op bladzijde 12.

Voor haar oordeel heeft het VO zich in hoofdzaak gebaseerd op:

- Het concept jaarverslag 2022;
- 4 vergaderingen met het bestuur van het PF;
- 17 besluitenlijsten van bestuursvergaderingen van het PF;
- 2 vergaderingen met de Raad van Toezicht;
- Het rapport van de Raad van Toezicht Stichting CRH Pensioenfonds 2022;
- Het opleidingsplan over 2022;
- Het communicatieplan voor 2022.

Volgens de Pensioenwet (PW) dient het VO een oordeel te geven over:

1. Het handelen van het bestuur van het PF;
2. Het door het bestuur gevoerde beleid;
3. De beleidskeuzes van het bestuur betrekking hebbende op de toekomst;
4. Het VO geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur ten aanzien van specifieke in de PW vermelde onderwerpen.

Ad 1 Oordeel over het handelen van het bestuur

Bestuur

In 2022 is er heel wat gebeurd dat veel impact had en heeft op het bestuur. Dit betreft met name de oorlog in Oekraïne en de intentie van de sociale partners om voor een andere pensioenuitvoerder te kiezen. Naast de projectgroep die door de sociale partners is ingesteld, heeft het bestuur uit hoofde van zijn eigen verantwoordelijkheid een eigen projectgroep ingesteld om een evenwichtige afweging te kunnen maken t.a.v. de belangen van de actieve deelnemers, de slapers en de gepensioneerden. Naast extra opleidingen/cursussen heeft het bestuur meerdere experts ingehuurd om dit proces tot een goed einde te brengen. Dit alles heeft een extra belasting van het bestuur tot gevolg. Het VO dringt dan ook aan om de vacature die nog vacant is snel in te vullen. Zeker voor de komende jaren is een krachtig en deskundig bestuur een must. Daarnaast heeft het bestuur gezorgd voor versterking van het pensioenbureau met de aanstelling van een nieuwe directeur, zodat de oud directeur op termijn kan terug treden. Tevens zijn afspraken gemaakt met de werknemers van het pensioenbureau om de continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen.

Ad 2 Oordeel over het gevoerde beleid

Raad van Toezicht (RvT)

Doordat het beheerd vermogen eind 2021 voor het tweede achtereenvolgende jaar meer dan € 1 miljard bedroeg, moest het pensioenfonds in 2022 een RvT instellen. De procedure inzake het opstellen van de profielen en de daadwerkelijke aanstelling van de leden van de RvT is volgens het VO goed en zorgvuldig verlopen. Daarbij is ook een dakpansgewijs rooster van aftreden vastgesteld,

om de continuïteit in de RvT te bewaken. Het VO is blij met de RvT, zij kunnen in deze hectische tijd goed toezicht houden op de gang van zaken bij het pensioenfonds. Het VO kan zich volledig vinden in de jaarrapportage over 2022 van de RvT en onderschrijft de hierin vermelde aanbevelingen.

Communicatiebeleid

Het VO heeft communicatie vanaf 2020 als één van de speerpunten benoemd, en heeft daar intensief aandacht voor. Zeker gezien de vele zaken die er spelen op het gebied van pensioen, zoals de nieuwe pensioenwet, aanpassingen in wet- en regelgeving, indexatie, wijzigingen van het opbouwpercentage of van de dekkingsgraad; maar ook ten aanzien van de uitvoering en de informatievoorziening hierover.

Het VO vindt een actief communicatiebeleid en proactieve communicatie belangrijk. Transparantie over hoe pensioen werkt en gevolgen voor deelnemers. Bijvoorbeeld over de hoogte van het pensioen, maar ook de toegankelijkheid van de diverse uitingen. Zoals welk resultaat behaald is, of juist wat de gevolgen zijn van wetswijzigingen, of andere van bovenstaande actualiteiten.

Nu en de komende tijd zal er extra communicatie nodig zijn. Over het nieuwe pensioenstelsel dat in de nabije toekomst voor iedereen impact heeft. Wat zijn de effecten voor de deelnemers, generiek en persoonlijk. En over hoe eventuele zorgen hierover kunnen worden geadresseerd. Daarnaast dienen individuele zaken helder te zijn, bijvoorbeeld hoe het zit als er een wens is om eerder te stoppen met werken, of hoe het zit met pensioen in geval van arbeidsongeschiktheid etc. De vraag voor het VO is telkens driedelig. WANNEER krijgen deelnemers van het pensioenfonds informatie, in welke VORM wordt het aangereikt en HOE blijven deelnemers betrokken? Het doel is dat er een dialoog is tussen (gewezen)deelnemers en het fonds. Dit vereist professionaliteit van aanpak en inleving, om alle betrokkenen adequaat geïnformeerd te houden.

De meer beleidsmatige aanpak waarmee in 2021 gestart is ter verbetering van de communicatie, geeft een goed kader. Wel heeft de nieuwe pensioenwet en de actualiteit ten aanzien van het eigen fonds, een aantal zaken achterhaald (zoals de digitalisering die begrijpelijkerwijs deels op hold staat). De communicatie die thans het meest plaatsvindt naar (gewezen)deelnemers, staat in het teken van reguliere pensioeninformatie. Voorts vindt er communicatie plaats over het verander proces ten gevolge van actuele wijzigingen, en voorbereidingen in de opmaat naar de nieuwe pensioenwet.

Het rondje langs de bedrijven om actieve deelnemers te spreken en uitleg te geven, gedurende 2022 kort na covid, is erg goed ontvangen. De opkomst was hoog op de locatie en de opvolging van individuele vragen bleek doeltreffend.

Kortom hiermee is vormgegeven aan een belangrijke stap om informatie en communicatie persoonlijk naar deelnemers, een centralere plek te geven in het takenpakket van het fonds. Dit zou periodiek vastgehouden mogen worden

Ook de communicatie intern krijgt volop aandacht, zoals naar het VO en andere stakeholders. In het bijzonder heeft in 2022 de communicatie tussen het bestuur, het fonds, de RvT en het VO aan kracht gewonnen, zowel onderling als in diverse combinaties.

Helaas kwam soms informatie laat door naar het VO. Ondanks de drukte, is het bestuur hier hard mee aan het werk. Ook voor 2023 blijft dit een aandachtspunt om het VO als stakeholder tijdig aan te haken.

De communicatielijn met de (nieuwe) RvT bevalt het VO goed. Dit helpt om gedachten te vormen vanuit een dialoog tussen stakeholders. Hiermee krijgen een evenwichtiger balans van belangenafweging, een professionalisering van de insteek, de governance, beheersing van de eigen processen en de betrokkenheid bij o.a. transitievraagstukken ruime aandacht.

Naast de communicatie met het bestuur van het fonds, de RvT en de uitvoerder, zal het VO in 2023 waar nodig en nuttig verder investeren in contacten met de Pensioenraad en met de bedrijven, zowel de medezeggenschap (OR) als bestuur.

Beleggingsbeleid

De beleggingsadviescommissie (BAC) heeft in 2022, ondanks de stijgende rente en Oekraïne oorlog, in de ogen van het VO goed gefunctioneerd. Het VO vindt het spijtig, maar ook begrijpelijk, dat het onderwerp duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggen, ten gevolge van de intentie van de sociale partners om de uitvoering van de pensioenregeling bij een ander uitvoerder onder te brengen, een lagere prioriteit krijgt. Het VO spreekt haar waardering uit voor de adequate wijze waarop de BAC heeft gereageerd op de plotseling gestegen marktrente en de daardoor veroorzaakte waardedaling van de beleggingen. E.e.a. heeft, in nauw overleg met het bestuur, meerdere keren geleid tot een herschikking van de beleggingsportefeuille en de afdekking van de rente. Men kan zich afvragen, los van het feit of dit volgens de regels wel is toegestaan, of vastrentende waarden beter gewaardeerd kunnen worden op de nominale waarde i.p.v. op de marktwaarde. Dit zou zeker voor meer stabiliteit zorgen, te meer daar verzilvering grotendeels op einde looptijd plaatsvindt.

Risicomanagementbeleid

De aandachtspunten die naar voren waren gekomen bij de Eigen Risico Beoordeling (ERB) zijn door het bestuur overgenomen. De risico's betreffende IT- en cyberrisico's maken deel uit van de aandachtspunten. De kansen en bedreigingen worden opgenomen in een risicomatrix. Daarbij is er voor 2022, net zoals in 2021 een risicojaarplan opgesteld. De oorlog in Oekraïne had veel impact en het bestuur heeft op een zorgvuldige wijze, aan de hand van de bestaande risicomatrix, gehandeld. Ook de onzekerheid over het voortbestaan van het pensioenfonds heeft geleid tot een herweging van de risico's. Met name de daarbij behorende overdracht van data weegt bij dit onderwerp extra mee. De risico's zijn nu goed uitgeschreven en gedocumenteerd.

Door het plotselinge vertrek van de heer Jager in 2023 is opnieuw duidelijk geworden dat continuïteit van bestuur een belangrijk punt is in de risicomatrix

Rendement, dekkingsgraad en indexatie

Door de oplopende rente eind 2022 is de waarde van het belegd vermogen met 23,99% afgenomen. Daar tegenover staat echter, dat -eveneens door die gestegen rente- de verplichtingen nog harder gedaald zijn, waardoor de beleidsdekkingsgraad kon stijgen van 101,3% op 1 januari 2022 naar 110,5% op 1 januari 2023. Mede door de gestegen dekkingsgraad en gebruikmakend van versoepelde indexatieregels - omdat het PF toen nog dacht in te gaan varen in het nieuwe pensioenstelsel - kon per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023, respectievelijk met 3,28% en 2,5% geïndexeerd worden. Na aftrek van deze indexaties resteerde nog een beleidsdekkingsgraad van 110,5% en een actuele dekkingsgraad 111,4%. Hoewel een indexatie ten goede komt aan alle deelnemers van het fonds, waren met name de gepensioneerden teleurgesteld in dit verhoudingsgewijs lage indexatiepercentage van 2,5% ten opzichte van een stijging van de consumentenprijsindex met 16,93%.

Pensioenopbouw

Ook hier heeft de gestegen rente positief uitgewerkt op de pensioenopbouw, zodat het opbouwpercentage kon worden verhoogd van 1,35% in 2021 naar 1,5% in 2022. Hiermee ligt de premiedekkingsgraad met 88,6% weliswaar nog net onder de minimaal vereiste premiedekkingsgraad van 90%. Het VO ziet dit echter als een positieve ontwikkeling en verwacht dat bij de steeds verder stijgende rente deze opbouw kan groeien richting het wettelijk toegestane percentage van 1,875%.

Ad 3 Oordeel over toekomstige beleidskeuzes

Het PF krijgt te maken met de nieuwe pensioenwet, de Wet Toekomst Pensioenen. De Tweede Kamer heeft in december 2022 met dit wetsvoorstel ingestemd en eind mei 2023 heeft ook de Eerste Kamer ingestemd met deze wet. De wet wordt hierdoor per 1 juli 2023 van kracht. Vanaf dan krijgen de pensioenuitvoerders en sociale partners (de vertegenwoordigers van werknemers en werkgever) tot uiterlijk 1 januari 2028 (is inclusief 1 extra door de Eerste Kamer bedongen jaar) de tijd om over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel.

Op basis van deze nieuwe Wet Toekomst Pensioenen moeten sociale partners keuzes gaan maken welke pensioenregeling hun voorkeur heeft (een solidaire pensioenregeling of een flexibele pensioenregeling of een combinatie daarvan). Daarnaast dienen sociale partners ook een beslissing te nemen over het invaren van alle opgebouwde pensioenen. De standaardroute is invaren maar sociale partners kunnen besluiten geen invaarverzoek in te dienen indien daarmee een onevenwichtige situatie zou ontstaan. Sociale partners hebben reeds de voorkeur uitgesproken de toekomstig op te bouwen pensioenen en de reeds opgebouwde en ingegane pensioenen bij elkaar te willen houden in het nieuwe pensioenstelsel. Het PF heeft echter een eigen verantwoordelijk voor de opgebouwde pensioenen. De door de sociale partners ingestelde projectgroep heeft aangegeven dat de overstap naar een nieuwe pensioenregeling in samenspraak met alle belanghebbenden zal worden onderzocht.

De RvT heeft in haar rapport aanbevolen het VO steeds te betrekken in het beslistraject naar een nieuwe pensioenuitvoerder, welke aanbeveling door het bestuur van het PF is overgenomen. Het VO stelt zich dan ook open en coöperatief op naar de projectgroep die dit proces in goede banen moet leiden. Uiteraard zal het selecteren van een nieuwe pensioenuitvoerder veel tijd en energie vragen van alle betrokken partijen. Een goede en tijdige communicatie richting alle belanghebbenden is daarbij van essentieel belang.

Inmiddels is de projectgroep, gevormd door de sociale partners, tot de conclusie gekomen dat het gelijktijdig invaren in het nieuwe pensioenstelsel en de keuze van een nieuwe pensioenuitvoerder een te grote en gecompliceerde opgave is. Men heeft er nu voor gekozen om eerst naar een “nieuwe” pensioenuitvoerder op zoek te gaan, om vervolgens daar in te varen in het nieuwe pensioenstelsel. Het streven is om de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoerder eind 2024 te laten plaatsvinden. Naar nu blijkt is de consequentie van deze keuze, dat er door het PF niet ingevaren zal worden in het nieuwe pensioenstelsel en er dus ook geen gebruik meer gemaakt kan worden van de versoepelde mogelijkheid om voor 1-7-2023 nog een extra indexering te doen.

Een andere consequentie van de overgang naar een nieuw pensioenstelsel en een nieuwe uitvoerder is, dat er geen inhaalindexaties meer mogelijk zijn van het sinds 2008 opgelopen koopkrachtverlies op het aanvullende pensioen. Hierdoor hebben deze pensioenen, na aftrek van de wel verleende indexaties, een blijvend koopkrachtverlies van 36%.

Ad 4 Adviezen en opleidingen

Het VO heeft:

- Advies uitgebracht t.a.v. de wijzigingen het pensioenreglement;
- Een bindende voordracht gedaan t.a.v. de aanstelling van de leden van de RvT;
- Advies uitgebracht over de uitvoeringsovereenkomst met een suggestie over de financiering daarvan;
- Meegelezen met de correspondentie aan de deelnemers en hiervoor suggesties gedaan ter verduidelijking van tekst en inhoud.
- Een cursus bij SPO gevolgd, ter voorbereiding op de Wet Toekomst Pensioenen en haar eigen taken en verantwoordelijkheden hierin.

Conclusie

Het VO is van oordeel dat het pensioenfonds binnen de wettelijke regels alles in het werk heeft gesteld om de belangen van de deelnemers op een evenwichtige wijze te behartigen. Neemt echter niet weg, dat ondanks de vele verkennende studies (ALM) het sinds 2008 niet is gelukt het wettelijk vereist vermogen te bereiken, noch om de prijsindex via indexatie te kunnen volgen, noch om de wettelijk toegestane pensioenopbouw de laatste jaren volledig toe te kunnen kennen.

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Met belangstelling heeft het bestuur van CRH Pensioenfonds kennisgenomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan (VO) over het verslagjaar 2022. Het bestuur bedankt het VO voor zijn constructieve bijdragen en verantwoording en reageert graag op de aanbevelingen en aandachtspunten die in het verslag zijn opgenomen.

Oordeel over het handelen van het bestuur

Het bestuur waardeert dat het VO van mening is dat het bestuur binnen de wettelijke regels alles in het werk heeft gesteld om de belangen van de deelnemers op een evenwichtige wijze te behartigen en zich goed voorbereidt op toekomstige ontwikkelingen. Het bestuur onderschrijft het belang om de vacature in het bestuur zo snel mogelijk in te vullen.

Oordeel over het gevoerde beleid

De positieve ervaringen van het VO in de samenwerking met de Raad van Toezicht (RvT) herkent en verheugt het bestuur. Het bestuur heeft er alle vertrouwen in en zal waar nodig initiatieven nemen en steunen om te zorgen dat alle fondsorganen ook de komende periode op constructieve wijze met elkaar samenwerken.

Communicatie is hierbij een belangrijke pijler. Het bestuur deelt het belang dat het VO hieraan hecht. Zowel intern als extern naar deelnemers toe. Het is goed dat de op dit punt genomen initiatieven gewaardeerd worden. Met een externe adviseur op communicatiegebied wordt besproken op welke communicatiewijze pensioengerechtigden en slapers het best bereikt kunnen worden inzake de actuele ontwikkelingen bij het fonds.

Voor risicomanagementbeleid geldt ook dat dit onderwerp in 2023 extra aandacht krijgt. Het VO constateert dat de risico's goed zijn uitgeschreven en gedocumenteerd. Mede gezien de veranderingen in het pensioenstelsel en daarmee de toekomst van het pensioenfonds zijn extra inspanningen gestart om te zorgen dat het risicobeheer blijft aansluiten op deze ontwikkelingen zonder de reguliere werkzaamheden en risico's uit het oog te verliezen.

Het VO houdt in haar oordeel over het beleggingsbeleid een pleidooi voor meer stabiliteit door het waarderen van vastrentende waarden op nominale waarde. Hierbij gaat men echter voorbij aan het feit dat de verplichtingen van het fonds ook op basis van een actuele rente dienen te worden gewaardeerd. Het fixeren van de vastrentende waarden op nominale waarde leidt bij renteschommelingen daardoor juist tot een volatielere dekkinggraad.

Het VO stelt vast dat de toegekende indexatie per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023 niet voldoende is om de stijging van de consumentenprijsindex te compenseren. Deze constatering is juist. Het bestuur is van mening dat gezien de financiële situatie van het pensioenfonds, de ontwikkelingen en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de beperkte beleidsruimte van het bestuur de genomen indexatiebesluiten evenwichtig zijn. Dit geldt ook voor de vaststelling van het opbouwpercentage.

Oordeel over toekomstige beleidskeuzes

Begrijpelijkwijz richt het VO zich hier met name op de Wet Toekomst Pensioenen en de intentie van de sociale partners van CRH om de pensioenuitvoering buiten CRH Pensioenfonds onder te brengen. Het bestuur is zich bij dit traject bewust van haar verantwoordelijkheid en het belang om het VO en alle andere stakeholders goed mee te nemen in dit traject. Een mogelijke overdracht van de opgebouwde pensioenen naar een andere uitvoerder wordt vanuit de eigen verantwoordelijkheid beoordeeld. Alle belangen zullen hierbij evenwichtig worden afgewogen.

Het VO benoemt het sinds 2008 opgelopen koopkrachtverlies. Het bestuur is zich bewust van de indexatieachterstand. De financiële positie van het pensioenfonds is in 2022 verbeterd. De actuele dekkingsgraad steeg van 105,8% eind 2021 naar 111,4% per 31 december 2022. Hierin is het effect van de indexatie per 1 oktober 2022 en 1 januari 2023 verwerkt. Voor wat betreft de indexatiemogelijkheden in de toekomst zal het bestuur handelen binnen de grenzen van het eigen beleidskader en de geldende wet- en regelgeving. De belangen van alle deelnemersgroepen worden hierbij evenwichtig afgewogen.

Slotwoord

Het bestuur van CRH Pensioenfonds deelt het oordeel van het VO dat de communicatie tussen de fondsorganen aan kracht heeft gewonnen. Met het VO had het bestuur in 2022 vier overlegvergaderingen. Daarnaast heeft de voorzitter van het bestuur periodiek overleg gehad met de voorzitter en secretaris van het VO. Het bestuur waardeert ook de betrokkenheid van het VO bij het toekomstdossier. Hierover zal ook de komende periode regelmatig gezamenlijk overleg plaatsvinden. Het bestuur heeft er dan ook alle vertrouwen in dat de goede samenwerking ook in 2023 open en constructief zal worden voortgezet.

Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

Dit rapport bevat het oordeel van de Raad van Toezicht (RvT) over het beleid en de algemene gang van zaken van Stichting CRH Pensioenfonds (verder: fonds) over het jaar 2022. Tevens bevat dit rapport een verantwoording vanuit de RvT over haar taken, bevoegdheden en activiteiten in het verslagjaar.

De RvT houdt toezicht op basis van wettelijke kaders en codes en toetst op basis van die normen of het bestuurlijk proces en de uitkomsten daarvan voor alle stakeholders van het fonds evenwichtig en transparant zijn. Het intern toezicht vervult zijn toezichtstaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het fonds.

De RvT richt zich niet op een inhoudelijke toetsing van het gevoerde beleid (het “Wat”) maar geeft - conform wettelijke taakopdracht - een oordeel over het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken (het “Hoe”). De RvT heeft daarmee een rol op enige afstand van het bestuur, en wil uitdrukkelijk niet op de bestuurdersstoel zitting nemen. Tegelijkertijd vervult de RvT een klankbordrol voor het bestuur en voor het Verantwoordingsorgaan (verantwoordingsorgaan). De RvT streeft ernaar op basis van de onderwerpen die zij proactief aan de orde stelt, de vraagstelling daaromtrent en haar concrete aanbevelingen, een open dialoog met de brede groep beleidsmakers en andere belanghebbenden in het fonds te voeren, op basis van een wederzijdse vertrouwensrelatie.

De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan, aan de werkgever en in het jaarverslag. Naast deze toezichthoudende rol staat de RvT het bestuur met raad terzijde. Tevens heeft de RvT goedkeuringsrechten op enkele bestuursbesluiten en een zelfstandig recht op het opschorten of ontslaan van bestuurders bij disfunctioneren.

De RvT heeft bij de uitvoering van haar taak de wettelijke voorschriften in acht genomen en het functioneren onder andere getoetst aan de normen zoals opgenomen in de Code Pensioenfondsen 2018 (hierna: “de Code”). De RvT heeft haar oordeel gebaseerd op de aan haar gedurende het jaar ter beschikking gestelde stukken, de gevoerde gesprekken met voorzitters van bestuur en commissies, de gevoerde gesprekken met (de voorzitter van) het verantwoordingsorgaan, de werkgever en de sleutelfunctiehouders. Daarnaast heeft de RvT vergaderd met het bestuur, het verantwoordingsorgaan en is aanwezig geweest als toehoorder in het bestuur en bij commissievergaderingen. De RvT bespreekt het rapport met het bestuur en legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever.

De RvT heeft voor 2022 een toezichtplan opgesteld. Naast de bovengenoemde reguliere taken zoals vastgelegd in de Pensioenwet, codes en het gekozen normenkader heeft de RvT zich gericht op de volgende specifieke thema 's:

1. Governance: de werking van de governance waarbij gekeken wordt naar de rol van het bestuur, commissies, pensioenbureau, verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders en de compliance officer.
2. Risicomanagement: gezien de opstart van de RvT in 2022 bevestiging van de werking van het risicomanagementsysteem.
3. Toekomst pensioenfonds: de voorbereiding op de transitie naar een nieuwe pensioenregeling in het kader van het nieuwe pensioenstelsel in relatie met de toekomstbestendigheid van het fonds.

Algemene conclusie

De RvT heeft tijdens het jaar het functioneren van het fonds gevolgd en constateert dat er sprake is van grote inzet, toewijding en betrokkenheid. De risico 's worden adequaat beheerst en de belangen worden op evenwichtige wijze afgewogen en meegenomen. De toekomst van het fonds, één van de speerpunten voor 2022 van de RvT, is eind 2022 door de intentie van CRH Nederland om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen in een stroomversnelling terecht gekomen. Door deze stroomversnelling acht de RvT het noodzakelijk om de organisatie van het fonds te verstevigen om de operationele en strategische risico 's beheersbaar te houden.

Bevindingen

Toekomst Pensioenfonds

De toekomst van het fonds is een belangrijk aandachtspunt geweest in 2022 voor het fonds, alsook voor de RvT. Eind 2022 heeft CRH Nederland te kennen gegeven de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2026 op te (willen) zeggen. Sociale partners hebben in december 2022 een brief gestuurd aan het bestuur. Hierin geven ze aan dat in samenspraak met alle belanghebbenden, waaronder het fonds, de overstap naar een pensioenregeling onder het nieuwe pensioenstelsel wordt voorbereid.

Binnen het projectteam van CRH Nederland voor het nieuwe pensioenstelsel heeft eind 2022 onder meer verkenning plaatsgevonden ter voorbereiding op de keuze van een alternatieve pensioenuitvoerder. De sociale partners hebben de voorkeur aangegeven om samen met het fonds te zoeken naar de meest passende uitvoerder. Daarnaast hebben ze de voorkeur uitgesproken de toekomstig op te bouwen pensioenen en de reeds opgebouwde en ingegane pensioenen bij elkaar te willen houden in het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur heeft hierop gereageerd door zelf naar verschillende scenario's te (gaan) kijken en haar acties hierop aan te passen. In 2023 zal e.e.a. verder worden verkend en uitgewerkt. Ook zullen de risico's nader worden belicht. Het bestuur heeft begin 2023 gesproken over de specifieke rol voor het bestuur in het project toekomst pensioenfonds en heeft besloten om een eigen project te starten met een eigen adviseur. De werkgever gaat over de opbouw van pensioenaanspraken en het bestuur gaat over de opgebouwde aanspraken.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Neem regie in het dossier toekomst: start met het verder formuleren van mogelijke scenario's vanuit een brede blik, leg vast welke criteria het bestuur hanteert bij afwegingen inzake deze scenario's en formuleer zogenoemde triggers. Gebruik dit als basis voor een projectplan en/of verantwoordingsdocument. Draag zorg voor een uitgebreide onderbouwing van besluiten en gemaakte keuzes en leg dit vast. Betrek het verantwoordingsorgaan, RvT en alle belanghebbenden intensief bij dit dossier. Toets ook periodiek de strategische doelstellingen aan de hand van de ontwikkelingen in het dossier toekomst.
- Evalueer de noodzaak voor een tussentijdse actualisatie van de Eigen Risico Beoordeling (ERB). Het voornemen voor het beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst is een strategisch besluit met een materiële impact op het risicoprofiel. In het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering is het noodzakelijk om zicht te hebben op de impact van het besluit op het risicoprofiel, de benodigde beheersmaatregelen en de bestaande ERB.

De toekomst van het fonds is een belangrijk onderwerp geweest in de werkzaamheden van de RvT in 2022. Het raakt dan ook diverse toezichtthema's van de RvT. Hieronder treft u verder, aan de hand van de acht thema 's zoals in de Code opgenomen en door de RvT geformuleerde specifieke thema 's 2022 in het toezichtplan, de bevindingen van de RvT betreffende het jaar 2022.

Thema 1. Vertrouwen waarmaken

Het bestuur maakt het in haar gestelde vertrouwen in 2022 waar. Dat blijkt uit adequaat bestuur, beheerst beleggingsbeleid en adequate risicobeheersing.

Adequaat bestuur

De RvT heeft gedurende het jaar de besluitvormingsprocessen gevolgd. Tijdens bestuursvergaderingen vinden relevante discussies plaats waarbij ieder bestuurslid voldoende ruimte krijgt om zijn standpunt naar voren te brengen. Het bestuur heeft, binnen het kader van de afspraken tussen sociale partners, de uitvoeringsovereenkomst uitgevoerd. Ook dit jaar boden de afspraken tussen de sociale partners geen ruimte voor een maximale fiscale opbouw. In 2022 was het voor het bestuur mogelijk om besluiten te nemen voor het verlenen van extra indexatie omdat de regels voor indexatie als overbrugging naar het nieuwe pensioenstelsel tijdelijk zijn versoepeld. Per 1 oktober 2022 zijn de pensioenen verhoogd met 3,28% en per 1 januari 2023 met 2,5%. De RvT heeft vastgesteld dat het bestuur hiervoor een zorgvuldig besluitvormingstraject heeft doorlopen.

In de tweede helft van 2022 heeft de werkgever de intentie uitgesproken om de uitvoeringsovereenkomst per 31 december 2025 te beëindigen. Dit heeft tot gevolg dat de ontwikkelingen rond de toekomst van het fonds in combinatie met de wetgeving rond het nieuwe pensioenstelsel in een stroomversnelling zijn gekomen. Hierdoor is het naar de mening van de RvT noodzakelijk om de inrichting rond risicomanagement te verstevigen. De sleutelfunctiehouders en sleutelfunctievervullers spelen hier een belangrijke rol.

Het bestuur werkt met een drietal commissies, te weten: de beleggingsadviescommissie, de risicomanagementcommissie en de commissie governance, deskundigheid en communicatie. De commissies bereiden adviezen voor die besproken worden in het bestuur en dragen op deze wijze bij aan documenten die ter ondersteuning zijn voor de besluitvorming van het bestuur. Verder kent het fonds een pensioenbureau dat het bestuur en de commissies ondersteunt en de pensioenadministratie uitvoert. De commissies en pensioenbureau spelen een belangrijke rol in de besluitvorming door het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan is regelmatig bijgepraat door het bestuur en op de hoogte gehouden van de besluitvorming van het bestuur. Het verantwoordingsorgaan heeft een belangrijke adviserende rol in de besluitvorming van het bestuur rond de toekomst van het fonds in combinatie met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Het is noodzakelijk om de contacten tussen bestuur en verantwoordingsorgaan te intensiveren.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Intensiveer de contacten met het verantwoordingsorgaan;
- Verstevig de totale organisatie met bijvoorbeeld externe adviseurs om de besluitvormingsprocessen, strategische en operationele risico's beheersbaar te houden, waaronder ook de inrichting rond risicomanagement.

Beleggingsbeleid

2022 is een jaar geweest met tegengestelde ontwikkelingen. Terwijl de dekkingsgraad opliep door de gestegen rente, daalde het vermogen. Het fonds heeft adequaat gereageerd op de renteontwikkelingen. Meerdere keren is de renteafdekking verhoogd. Naar aanleiding van een ALM-studie, waarin verschillende varianten van strategisch rentebeleid zijn doorgerekend, is besloten tot aanpassing van de rentestafel. Door bredere bandbreedtes tussen triggerniveaus boven de 2% wordt naar verwachting de nodige rust voor het bestuur en de beleggingscommissie ingebouwd. Eind 2022 is de strategische renteafdekking gestegen naar 60%, komend van 35% ultimo 2021.

In de ALM-studie, die in de tweede helft van 2022 is uitgevoerd, heeft het bestuur aandacht besteed aan onderzoeksvragen als:

- Is het huidige beleid nog passend?
- Is de premie en de verwachte opbouw nog toereikend?
- Wat is de impact van een eventuele collectieve waardeoverdracht?
- Wat zijn de mogelijkheden van het transitie-FTK?

Het bestuur heeft in haar besluitvorming rondom de ALM-studie nadrukkelijk rekening gehouden met de beperkte horizon ten aanzien van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In de ALM-studie 2022 is onderscheid aangebracht tussen analyses over een kortere horizon (5 jaar) en een langere horizon (15 jaar). Verschillende scenario's zijn in ogenschouw genomen. Ook is gekeken naar eventuele verhoging van het risicoprofiel. De uitkomsten van deze scenario's heeft het bestuur meegewogen in zijn besluit om het strategisch risicoprofiel niet te vergroten. De RvT constateert dat het proces zorgvuldig is verlopen.

Het fonds waardeert goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen (hierna: mvb) als belangrijk en streeft ernaar haar portefeuille in lijn hiermee in te richten. Tijdens de studiedag op 15 april 2022 is aandacht besteed aan mvb, duurzaamheid in wetgeving en mvb in de rapportages. De beleggingsadviescommissie heeft in 2022 een concept mvb-beleid geformuleerd, welke nog moet worden goedgekeurd door het bestuur. De RvT moedigt het bestuur aan om, binnen haar mogelijkheden, verder te gaan met het mvb-beleid.

Het bestuur heeft opnieuw stil gestaan bij de Europese verordening met informatieverplichtingen over duurzame beleggingen, de zogenaamde Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), en blijft gebruik maken van de opt-out. De belangrijkste twee redenen staan uitgelegd op de website. Het fonds heeft zich vooralsnog geclassificeerd als artikel 6 (het fonds heeft geen duurzaamheidskenmerken).

Adequaat risicomanagement

De RvT heeft in 2022 kennisgenomen van het risicomanagementproces. De conclusie is dat de opzet, het bestaan en de werking van risicomanagement passend zijn voor de grootte van het fonds en daarmee op orde binnen de huidige context. De RvT heeft verder het risicojaarplan voor 2022 doorgenomen als richting voor risicomanagement. Hierin zijn de belangrijkste risico's onderkend. Het jaarplan is gebaseerd op de jaarlijkse risicoassessment, de verwachte themaonderzoeken van DNB en de ontvangen informatie van externe partijen. Aanvullend zijn de aanbevelingen van de visitatiecommissie over het voorgaand boekjaar 2021 toegevoegd. De RvT heeft waargenomen dat de risico's op het terrein van ESG, cybercrime en datakwaliteit in 2022 beoordeeld en geagendeerd zijn door het bestuur. De RvT moedigt aan dat het bestuur in 2023 hieraan verder invulling gaat geven.

Er is een duidelijk proces en structuur voor risicomanagement binnen het fonds aanwezig en de benodigde rollen zijn ingevuld. De risicomanagementcommissie heeft een adviesrol en is ook vervuller van de sleutelfunctie van het fonds. Periodiek komt de risicomanagementcommissie bij elkaar. Hierin komen de relevante maatregelen aan de orde waarmee de werking van maatregelen geborgd wordt. Elk opgenomen risico wordt minimaal één keer per jaar behandeld. De RvT heeft als toehoorder vastgesteld dat de juiste accenten worden gelegd en de risico's in de risicomatrix uitgebreid en gedegen worden behandeld.

Gezien de werkgever te kennen heeft gegeven de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2026 op te (willen) zeggen zal het fonds in toenemende mate geconfronteerd worden met een nieuwe dynamiek en hieraan gerelateerde risico's. Dit impliceert ook dat adequaat en aantoonbaar risicomanagement een nog prominentere rol zal moeten krijgen komende jaren. Dit zal zowel vanuit operationele alsook strategische risico's naar voren komen.

Ondanks de beoogde beëindiging van de uitvoeringsovereenkomst realiseert het fonds dat ook de formele vereisten voor datakwaliteit gevolgd zullen moeten worden gezien de mogelijke overdracht van opgebouwde pensioenaanspraken. Ook bij een CWO zal een potentiële uitvoerder eisen stellen voor de data op basis van het Kader Datakwaliteit transitie WTP.

De RvT heeft in 2022 overleggen gevoerd met de drie sleutelfunctiehouders op basis van de beschikbare jaarplannen en rapportages. De RvT heeft geen kennis kunnen nemen van tussentijdse rapportages van de sleutelfunctiehouder internal audit (verder: SFH IA). Daarnaast heeft de RvT geconstateerd dat er geen audit charter en geen recent bijwerkt audit universe voor het fonds aanwezig is. Een audit universe is het overzicht van de relevante audit onderwerpen voor het fonds waarbij op basis van de risico afweging de planning over de jaren heen wordt bepaald vanuit audit perspectief.

De RvT heeft vastgesteld dat de sleutelfunctiehouders op verschillende wijze hun taken invullen. Naar aanleiding daarvan concludeert de RvT dat de effectiviteit en werking van de inrichting en de rollen van de sleutelfunctiehouders in de organisatie op punten verbeterd dan wel versterkt kunnen worden. Deze interactie zal ook een positieve neerslag hebben op het risicomanagementproces van het fonds.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Introduceer een periodiek overleg tussen de sleutelfunctiehouders onderling zodat deze op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden, waar nodig kunnen samenwerken en elkaar kunnen versterken.
- De RvT beveelt aan de autonomie en zichtbaarheid van de sleutelfunctiehouder risicomanagement verder te versterken.
- De RvT beveelt het bestuur aan de werkzaamheden van de sleutelfunctiehouder IA zichtbaar te laten worden voor de RvT en dat de werkzaamheden van de sleutelfunctiehouder IA aantoonbaar risico gebaseerd uitgevoerd en vastgelegd worden.
- De RvT beveelt het fonds aan zijn aandacht voor de vereiste datakwaliteit in verband met een mogelijke overdracht van pensioenaanspraken te intensiveren zodat de datakwaliteit aantoonbaar op orde is en gebruik hiervoor het Kader Datakwaliteit Transitie WTP.

Thema 2. Verantwoordelijkheid nemen

Op diverse thema's heeft de RvT vastgesteld dat het bestuur haar verantwoordelijkheid heeft genomen.

Vanuit de aankondigde intentie door werkgever om de uitvoeringsovereenkomst te beëindigen is het bestuur geconfronteerd met een toenemende urgentie om zelfstandig naar de toekomst te kijken van het fonds. Het bestuur heeft hierin een eigen rol om na te denken hoe de belangen en opgebouwde rechten van de huidige deelnemers op een evenwichtige manier te waarborgen. De RvT heeft waargenomen dat het bestuur bewust is van haar rol en eigen verantwoordelijkheid neemt en moedigt aan om deze houding op deze wijze voort te zetten.

De RvT constateert verder dat het mogelijke “key-man” risico in 2022 urgenter is geworden vanuit het gewijzigde toekomstperspectief. Dit risico was al inherent aan de grootte van het fonds en de gekozen zelfadministrerende procesinrichting. Gezien de korte termijn horizon van het fonds is het van belang om het personeel te behouden. Het bestuur heeft in 2022 een goede stap gezet om te zorgen voor adequate opvolging van de directeursfunctie. Daarnaast wordt de urgentie van behoud van de bestaande bezetting erkend door het bestuur en de werkgever. De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur haar verantwoordelijkheid heeft genomen door in gesprek te gaan met pensioenbureau over de toekomst van het fonds. Wel constateert de RvT dat het tijdsbeslag van de bestuursleden en de druk op het pensioenbureau zal toenemen.

Tot slot is in 2022 ook vanuit de economische en geopolitieke omstandigheden veel gebeurd. Er is door het bestuur adequaat ingespeeld op de actuele ontwikkelingen op het gebied van geopolitiek (de oorlog in Oekraïne) en in financieel opzicht (oplopende rente en inflatie).

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Evalueer als bestuur of voldoende kennis en ervaring voor handen is en blijft vanuit het gewijzigde toekomstperspectief van het fonds. Dit om continu haar verantwoordelijk te kunnen pakken in de veranderde omgeving.
- Blijf de continuïteit en kwaliteit monitoren van de eigen uitvoering, zodat deze geborgd blijft vanuit het gewijzigde toekomstperspectief van het fonds.

Thema 3. Integer handelen

Er is voldoende aandacht voor integriteit en naleving van de gedragscode. Het bestuur heeft ervoor gekozen om de gedragscode van de onderneming te gebruiken. Daarnaast wordt gebruikgemaakt van de integriteitstrainingen van de onderneming. Deze training wordt ook gevolgd door alle leden van het bestuur. Ook is er in het bestuur aandacht voor (mogelijke schijn van) belangenverstrengelingen. Het bestuur is daar naar elkaar open over. De RvT heeft dit in gesprekken en toehoorderschap in bestuur- en commissievergadering waargenomen en in de notulen gelezen. De RvT heeft nog geen kennis genomen van de verklaring van de compliance-officer van het fonds over boekjaar 2022. Van de verklaring van de compliance officer over boekjaar 2021 heeft de RvT in november 2022 kennis kunnen nemen.

De systematische integriteitsanalyse (SIRA) is in 2022 geëvalueerd hier zijn geen bijzonderheden uit naar voren gekomen.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Versterk de functie van en vastlegging door de compliance officer zodanig dat de traceerbaarheid van dit functiegebied inzichtelijk is binnen de governance van het pensioenfonds.

Thema 4. Kwaliteit nastreven

Het bestuur is zich ten volle bewust van haar rol. In 2022 heeft er een zelfevaluatie onder begeleiding van een extern bureau plaatsgevonden.

Naar aanleiding van de zelfevaluatie heeft het bestuur actiepunten geformuleerd en op deze wijze werkt bestuur aan zichzelf. In het kader van de toekomst van het fonds, het nieuwe pensioenstelsel en de intentie van de werkgever om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen, is dit van belang. De RvT heeft haar zelfevaluatie over 2022 in februari 2023 gedaan.

Vorig jaar heeft de RvT aanbevolen om de evaluatie van uitbestedingspartijen te verdiepen. Dit staat nu voor 2023 op de agenda met een pilot voor twee partijen waaraan uitbesteed wordt. De RvT zal dit en de pilots in 2023 volgen.

Thema 5. Zorgvuldig benoemen

In 2022 hebben er geen (her)benoemingen plaatsgevonden. De RvT heeft wel vastgesteld dat (her)benoemingen die begin 2023 plaatsvinden niet tijdig in gang zijn gezet. Begin 2024 eindigen wederom van een aantal bestuurders termijnen.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor een proces dat herbenoemingen tijdig plaatsvinden en breng de gevolgen in kaart van het niet tijdig (her)benoemen.

Thema 6. Gepast belonen

Het beloningsbeleid is ongewijzigd ten opzichte van vorige jaren. De RvT concludeert hiermee dat het fonds een beheerst beloningsbeleid toepast. Het extern bestuurslid (namens de werkgever) ontvangt wel een vergoeding van de werkgever en het bestuurslid namens de gepensioneerden een vergoeding (reiskosten en vrijwilligersvergoeding) van het fonds. De overige leden kunnen werkzaamheden verrichten in werktijd waardoor een vergoeding niet benodigd is.

Thema 7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

In het kader van het meer betrekken van het verantwoordingsorgaan door het bestuur is in de bestuursvergadering van december 2022 door het bestuur besloten de notulen van de bestuursvergadering, na vaststelling, voortaan te delen met het verantwoordingsorgaan.

De aanbevelingen over 2021 van de accountant, certificerend actuaaris, verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie zijn opgenomen in een apart document en worden opgepakt en besproken door het bestuur en de commissies. De meeste aanbevelingen van de visitatiecommissie over 2021 zijn opgepakt en opgevolgd.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Neem het verantwoordingsorgaan, gelet op zijn adviesrechten, proactief, tijdig en volledig mee gedurende het toekomstdossier van het fonds.

Thema 8. Transparantie bevorderen

De kracht van dit ondernemingspensioenfonds in de communicatie is het zelfadministrerende inrichtingsprincipe. Dit is met name krachtig naar de werknemers die pensioen opbouwen. Mede met het oog op de actualiteiten wordt de communicatie naar alle belanghebbenden (deelnemers, slapers en pensioengerechtigden) steeds belangrijker. Het fonds kent een jaarlijks communicatieplan. Vorig jaar heeft de visitatiecommissie aanbevolen een strategisch communicatieplan op te stellen dat aansluit bij missie, visie en strategie van het fonds. Het bestuur heeft besloten om dit strategisch communicatieplan onderdeel te laten zijn van het project toekomst fonds.

De communicatie uitingen, inclusief website van het fonds bieden voldoende handelingsperspectief. De website wordt periodiek aangepast.

De RvT doet de volgende aanbevelingen:

- Onderzoek op welke communicatiewijze pensioengerechtigden en slapers het best meegenomen kunnen worden in de actuele ontwikkelingen bij het fonds;
- Stel iedere vergadering vast welke informatie aan het verantwoordingsorgaan verstrekt kan worden naar aanleiding van de vergadering en kijk voor welke onderwerpen een mondeling toelichting aan het verantwoordingsorgaan opportuun is;
- Nodig het verantwoordingsorgaan en de RvT minimaal twee keer per jaar uit voor gemeenschappelijke kennis- of informatiebijeenkomst(en). Dit om de driehoek verantwoordingsorgaan, bestuur en RvT te verstevigen en meer verbondenheid te creëren.

Dankwoord

Als RvT willen wij onze waardering uitspreken over de grote inzet van de bestuursleden en degene die hen daarbij ondersteund hebben.

Amsterdam, 22 juni 2023
L. Duynstee (voorzitter)
E. van Kalmthout
A. de Kraa

Goedkeuring bestuursverslag en jaarrekening

Het goedkeuren van het besluit van het bestuur tot het vaststellen van het bestuursverslag en jaarrekening is één van de taken van de RvT.

De RvT heeft overleg gehad met de certificerend actuaaris en accountant en heeft tijdens de vergadering 22 juni 2023 het besluit van het bestuur tot het vaststellen van het bestuursverslag en jaarrekening 2022 goedgekeurd.

Reactie van het bestuur op het oordeel van de Raad van Toezicht

Het bestuur van CRH Pensioenfonds heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag van de Raad van Toezicht (RvT). Het bestuur heeft het concept-verslag in een bijeenkomst met de RvT besproken en de aanbevelingen zijn door de RvT toegelicht. In deze bespreking heeft het bestuur vastgesteld dat de RvT op basis van de acht thema's van de Code Pensioenfonds heeft gerapporteerd. Daarnaast heeft de RvT zich gericht op een drietal hoofdthema's, zijnde: 1. Governance, 2. Risicomanagement en 3. Toekomst pensioenfonds.

Op hoofdlijnen oordeelt de RvT dat er bij het bestuur sprake is van een grote inzet, toewijding en betrokkenheid. De risico's worden adequaat beheerst en de belangen worden op evenwichtige wijze behartigd. Door de intentie van sociale partners om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen, acht de RvT het noodzakelijk om de organisatie van het fonds te verstevigen teneinde de operationele en strategische risico's beheersbaar te houden.

De RvT doet in haar verslag voor een aantal thema's aanbevelingen. Het bestuur is verheugd te kunnen concluderen dat een aantal van deze aanbevelingen aansluiten op concrete acties die het bestuur heeft geformuleerd en in gang gezet. In deze reactie reageert het bestuur graag op de aanbevelingen.

Toekomst pensioenfonds

In 2022 hebben sociale partners de intentie uitgesproken om de pensioenregeling bij een andere uitvoerder onder te brengen. Het bestuur onderschrijft het belang van de regie in eigen handen nemen ten aanzien van deze ontwikkeling. Zo heeft het bestuur een eigen project toekomst pensioenfonds gestart met een eigen externe adviseur. De samenwerking met de diverse stakeholders zal de komende periode nog intensiever worden.

Naar aanleiding van het voornemen van de werkgever CRH Nederland om de uitvoeringsovereenkomst op te zeggen, zal de missie, visie en strategie van CRH Pensioenfonds in 2023 worden geëvalueerd. Ook zal worden beoordeeld of deze ontwikkeling aanleiding geeft tot het actualiseren van de Eigenrisicobeoordeling.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken

Adequaat bestuur

Aanbeveling: intensiveer de contacten met het verantwoordingsorgaan

De toekomst van CRH Pensioenfonds heeft de volle aandacht van het bestuur. In 2022 is mede door deze ontwikkelingen het contact met het VO verder geïntensiveerd. Betrokkenheid van het VO bij de diverse keuzes die gedurende het project toekomst pensioenfonds gemaakt moeten worden, is mede gezien de adviesrechten die zij op bepaalde punten heeft, een vereiste.

In 2023 heeft er een gezamenlijke kick-off van het project toekomst pensioenfonds plaatsgevonden met diverse stakeholders, zoals VO en Raad van Toezicht. Ook later in 2023 zal vanuit de projectgroep toekomst pensioenfonds regelmatig overleg plaatsvinden met VO en RvT waarbij de voortgang, tussentijdse conclusies en vervolgstappen met elkaar besproken worden. Het bestuur organiseert minimaal twee studiedagen per jaar. Afhankelijk van de te behandelen onderwerpen, zullen VO en RvT hiervoor ook uitgenodigd worden.

Aanbeveling: verstevig de totale organisatie met bijvoorbeeld externe adviseurs om de besluitvormingsprocessen, strategische en operationele risico 's beheersbaar te houden, waaronder ook de inrichting rond risicomanagement

Zoals gezegd is de toekomst van het fonds door de intentie van de sociale partners om de pensioenregeling elders onder te brengen in een stroomversnelling terecht gekomen. Gezien deze ontwikkeling heeft het bestuur in 2023, na een uitgebreid selectietraject, diverse externe adviseurs aan zich verbonden. Deze adviseurs zijn betrokken bij het project toekomst pensioenfonds en kennen onder meer als focusgebied strategisch en operationeel risicomanagement, communicatie en datakwaliteit. Daarnaast is een externe juridische adviseur aangesteld. Het bestuur is van mening dat hiermee de organisatie wordt versterkt.

Adequaat risicomanagement

Aanbeveling: introduceer een periodiek overleg tussen de sleutelfunctiehouders onderling zodat deze op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden, waar nodig kunnen samenwerken en elkaar kunnen versterken.

Vanaf 2023 vindt periodiek overleg plaats tussen de sleutelfunctiehouders actuarieel, interne audit en risicobeheer.

Aanbeveling: de RvT beveelt aan de autonomie en zichtbaarheid van de sleutelfunctiehouder risicomanagement verder te versterken.

In 2023 is er een extern adviseur aangesteld voor risicomanagement. Met deze externe adviseur zal worden gekeken hoe de autonomie en zichtbaarheid van de sleutelfunctiehouder risicomanagement verder kan worden versterkt.

Aanbeveling: de RvT beveelt het bestuur aan de werkzaamheden van de sleutelfunctiehouder IA zichtbaar te laten worden voor de RvT en dat de werkzaamheden van de sleutelfunctiehouder IA aantoonbaar risico gebaseerd uitgevoerd en vastgelegd worden.

De RvT heeft in 2022 een bespreking gehad met de sleutelfunctiehouder IA. Daarnaast is het rapport 2022 van de sleutelfunctiehouder IA gedeeld met de RvT. Het bestuur zal met de sleutelfunctiehouder IA in overleg treden over de aanbevelingen van RvT.

Aanbeveling: de RvT beveelt het fonds aan zijn aandacht voor de vereiste datakwaliteit in verband met een mogelijke overdracht van pensioenaanspraken te intensiveren zodat de datakwaliteit aantoonbaar op orde is en gebruik hiervoor het Kader Datakwaliteit Transitie WTP.

Inmiddels heeft er met de voorzitter van de risicomanagementcommissie en enkele leden van het pensioenbureau een kick-off plaatsgevonden inzake het project datakwaliteit. Het project wordt begeleid door een extern adviseur. Aan de hand van het servicedocument Kader Datakwaliteit – Wet Toekomst Pensioenen van de Pensioenfederatie, zal in 2023 invulling worden gegeven aan datakwaliteit.

Thema 2. Verantwoordelijkheid nemen

Aanbeveling; evalueer als bestuur of voldoende kennis en ervaring voor handen is en blijft vanuit het gewijzigde toekomstperspectief van het fonds. Dit om continu haar verantwoordelijk te kunnen pakken in de veranderde omgeving.

Het bestuur onderschrijft het belang van permanente educatie. In 2023 heeft het bestuur de geschiktheidsmatrix geëvalueerd. Op alle deskundigheidsgebieden voldoet het kennisniveau aan het geschiktheidsbeleid. Wel wordt specifiek gekeken naar de kennis en ervaring die benodigd is in het kader van de toekomst van het pensioenfonds. Bij het invullen van vacatures wordt zorgvuldig beoordeeld dat er geen leemtes op specifieke kennisgebieden ontstaan. Daarnaast wordt voor de studiedagen gekeken naar onderwerpen die gerelateerd zijn aan het onderwerp toekomst pensioenfonds. Het VO en de RvT worden, afhankelijk van het studieonderwerp, ook uitgenodigd voor deze kennissessies. Op deze wijze neemt het bestuur haar verantwoordelijkheid in een omgeving die aan verandering onderhevig is.

Aanbeveling: blijf de continuïteit en kwaliteit monitoren van de eigen uitvoering, zodat deze geborgd blijft vanuit het gewijzigde toekomstperspectief van het fonds.

In 2022 heeft het bestuur twee zelfevaluaties uitgevoerd; een met een externe partij en een middels de interne questionnaires. Daarnaast zijn er evaluaties uitgevoerd ten aanzien van de fondsorganen (RvT en VO), de interne commissies (beleggingscommissie, risicomanagementcommissie, commissie governance, deskundigheid en communicatie), de drie sleutelfunctiehouders en de externe partijen. Ook voor 2023 zullen deze evaluaties plaatsvinden. Daarnaast zal in het kader van het project toekomst pensioenfonds ook de voortgang worden beoordeeld. Op deze wijze monitort het bestuur de continuïteit en kwaliteit van de eigen uitvoering waarbij nadrukkelijk wordt stilgestaan of deze nog passend is met het oog op de toekomstige ontwikkelingen.

Thema 3. Integer handelen

Aanbeveling: versterk de functie van en vastlegging door de compliance officer zodanig dat de traceerbaarheid van dit functiegebied inzichtelijk is binnen de governance van het pensioenfonds.

Het integriteitsbeleid en de compliance taken zijn beschreven in de ABTN. De compliance-officer, zijnde de bestuursvoorzitter, voert controles uit op de genomen beheersmaatregelen en rapporteert hierover minimaal jaarlijks aan het bestuur van CRH Pensioenfonds. De status en effectiviteit van de beheersmaatregelen worden jaarlijks door de Risicomanagementcommissie en de Compliance Officer diepgaand besproken, waarna terugkoppeling in het bestuur plaatsvindt (meest recent 13 januari 2023). Over beheersing van integriteitrisico's legt CRH Pensioenfonds indien gewenst verantwoording af aan onder meer de RvT, het VO en externe toezichthouders. Onderdelen van de compliance functie, zoals gedragscode, integriteitstrainingen en awareness ontwikkeling, zijn uitbesteed aan CRH. Het bestuur zal naar aanleiding van de aanbeveling van de RvT de vastlegging en de functie(onderdelen) waar nodig aanscherpen. De compliance officer heeft geen meldingen ontvangen of geconstateerd dat de gedragscode in 2022 niet is nageleefd. De compliance rapportage 2022 is bij het opstellen van dit verslag nog niet beschikbaar.

Thema 5. Zorgvuldig benoemen

Aanbeveling: zorg voor een proces dat herbenoemingen tijdig plaatsvinden en breng de gevolgen in kaart van het niet tijdig (her)benoemen.

Het bestuur heeft een bestuursreglement. In dit reglement is een roulatie -en aftreedschema van de bestuursleden opgenomen. In 2023 zal het bestuur deze schema's periodiek evalueren, zodat eventuele herbenoemingen tijdig plaatsvinden. Daarnaast zal met ingang van het jaarverslag over boekjaar 2023 bij de desbetreffende bestuursleden de zittingsduur worden weergegeven en indien van toepassing het aantal herbenoemingen (maximaal 2).

Thema 7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

Aanbeveling: neem het verantwoordingsorgaan, gelet op zijn adviesrechten, proactief, tijdig en volledig mee gedurende het toekomstdossier van het fonds.

Het bestuur vindt betrokkenheid van het VO bij het toekomstdossier pensioenfonds zeer belangrijk. Het bestuur dient diverse keuzes te maken gedurende het traject en het VO heeft op bepaalde punten een adviesrecht. Onder ‘Thema 1. Vertrouwen waarmaken – adequaat bestuur’ is met concrete voorbeelden toegelicht hoe het bestuur het VO betreft bij het project toekomst pensioenfonds. Het bestuur heeft in dit kader verheugd kennisgenomen van het oordeel van het VO dat in 2022 de communicatie tussen het bestuur, het fonds, de RvT en het VO aan kracht heeft gewonnen, zowel onderling als in diverse combinaties.

Thema 8. Transparantie bevorderen

Aanbeveling: onderzoek op welke communicatiewijze pensioengerechtigden en slapers het best meegenomen kunnen worden in de actuele ontwikkelingen bij het fonds.

In het tweede kwartaal van 2023 heeft het pensioenfonds alle deelnemers (actieven, slapers en gepensioneerden) een brief gestuurd over de toekomst van CRH Pensioenfonds en de intentie van de sociale partners om de pensioenregeling elders onder te brengen. Communicatie is een belangrijk onderdeel van het project toekomst pensioenfonds. Met een extern adviseur op communicatiegebied wordt beoordeeld op welke communicatiewijze pensioengerechtigden en slapers het best bereikt kunnen worden inzake de actuele ontwikkelingen bij het fonds.

Aanbeveling: stel iedere vergadering vast welke informatie aan het verantwoordingsorgaan verstrekt kan worden naar aanleiding van de vergadering en kijk voor welke onderwerpen een mondeling toelichting aan het verantwoordingsorgaan opportuun is.

De voorzitter van het bestuur en de voorzitter van het VO voeren periodiek overleg. Daarnaast zijn er jaarlijks met het bestuur en VO minimaal drie vergaderingen. Vanaf 2023 ontvangt het VO de volledige bestuursnotulen in plaats van een samenvatting van de bestuursbesluiten. Het bestuur streeft ernaar om het VO tijdig aan te haken bij agendapunten waarbij advies van of communicatie met het VO vooraf gewenst is. Daarnaast zal tijdens vergaderingen worden besproken welke informatie vooruitlopend op de integrale notulen schriftelijk of mondeling met het VO wordt gedeeld.

Aanbeveling: nodig het verantwoordingsorgaan en de RvT minimaal twee keer per jaar uit voor gemeenschappelijke kennis- of informatiebijeenkomst(en). Dit om de driehoek verantwoordingsorgaan, bestuur en RvT te verstevigen en meer verbondenheid te creëren.

Periodiek, maar minimaal twee keer per jaar, worden er studiedagen en kennissessies georganiseerd. Zoals ook onder ‘Thema 1. Vertrouwen waarmaken – adequaat bestuur’ aangegeven, worden afhankelijk van het te behandelen onderwerp, het VO en de RvT hiervoor uitgenodigd. Concrete voorbeelden hiervan zijn de informatiebijeenkomsten inzake de toekomst van het pensioenfonds. Op deze manier hoopt het bestuur de betrokkenheid en verbondenheid tussen de drie organen verder te vergroten.

Slotwoord

Het bestuur van CRH Pensioenfonds heeft grote waardering voor de gedegen wijze waarop de Raad van Toezicht haar werk heeft verricht. Uit de vragen die door de Raad van Toezicht zijn geformuleerd komt naar voren dat men de opgevraagde documentatie grondig heeft bestudeerd. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht in 2022 diverse vergaderingen bijgewoond van onder meer bestuur, commissies en projecten als toekomst pensioenfonds. Verder zijn er overleggen geweest met sleutelfunctiehouders en het VO. Op constructieve wijze is deze kennis met het bestuur gedeeld. De dialoog die hierover met het bestuur van het fonds is gevoerd, is voor een belangrijk deel gericht op de intentie van de sociale

partners om de pensioenregeling elders onder te brengen en hiermee de toekomst van het pensioenfonds. De Raad van Toezicht is daarmee niet alleen een interne toezichthouder, maar ook een waardevolle en gewaardeerde gesprekspartner gebleken.

Tevens constateert het bestuur dat het intern toezicht via de RvT aanmerkelijk intensiever is dan via de visitatiecommissie. Dit legt een groter beslag op de capaciteit van het bestuur en het pensioenbureau. Bovendien zal de focus van het bestuur zich vanaf 2023 voor een belangrijk deel richten op het dossier toekomst pensioenfonds. Het bestuur vertrouwt erop gezamenlijk met de RvT invulling te kunnen geven aan het intern toezicht met oog voor de schaalgrootte en met een gedeelde focus op de toekomst van het fonds, zodat ook de komende periode de samenwerking prettig, open en constructief zal verlopen.

Stichting CRH Pensioenfonds

Jaarrekening 2022

1. Balans per 31 december (voor voorgestelde bestemming saldo van baten en lasten)

		2022	2021
	<i>Toelichting</i>	1.000 EUR	1.000 EUR
ACTIEF			
A. Beleggingen voor risico pensioenfonds	(2.1)		
1. Onroerend goed		20.549	26.560
2. Aandelen		254.341	388.388
3. Vastrentende waarden		526.023	648.576
4. Derivaten	(2.2)	3.218	0
B. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen			
1. Garantiecontracten		12.487	17.772
C. Vorderingen en overlopende activa	(2.3)	910	2.212
D. Liquide middelen	(2.4)	1.791	1.113
		<u>819.319</u>	<u>1.084.621</u>
PASSIEF			
A. Stichtingskapitaal en reserves			
I. Overige reserves	(2.5)	83.064	59.010
B. Technische voorzieningen	(2.6)		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		716.762	1.003.654
Herverzekeringsdeel voorziening pensioenverplichtingen		12.487	17.772
Overige technische voorzieningen		1.409	2.301
C. Schulden en overlopende passiva	(2.7)	5.597	1.884
		<u>819.319</u>	<u>1.084.621</u>
Actuele dekkingsgraad (in %)		111,4	105,8

In duizenden euro

2. Staat van baten en lasten 2022

		2022	2021
		1.000	1.000
	<i>Toelichting</i>	EUR	EUR
BATEN			
A. Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)	(3.1)	13.425	20.384
B. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(3.2)	-/- 255.556	41.941
C. Overige baten	(3.3)	0	0
		<u>-/- 242.131</u>	<u>62.325</u>
LASTEN			
D. Pensioenuitkeringen	(3.4)	15.103	14.026
E. Pensioenuitvoeringskosten	(3.5)	1.088	965
F. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds:	(3.6)		
- Pensioenopbouw		14.656	23.098
- Toeslagverlening		51.011	0
- Rentetoevoeging		-/- 4.928	-/- 5.817
- Onttrekking uit voorziening voor uitkeringen		-/- 15.132	-/- 13.915
- Onttrekking uit voorziening voor uitvoeringskosten		-/- 1.099	-/- 989
- Wijziging marktrente	-/-	329.768	-/- 77.196
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-/- 5.263	789
- Wijziging overlevingsgrondslagen		1.723	0
- Wijziging technische grondslagen (leeftijdsverschil)		512	0
- Verhoging opbouwpercentage		182	699
- Inkoop aanspraken vanuit overgangsregeling 55-min		0	154
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		1.214	-/- 1.455
G. Mutatie overige technische voorzieningen	(3.7)	-/- 892	-/- 650
H. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen		0	0
I. Saldo overdrachten van rechten	(3.8)	5.242	-/- 782
J. Overige lasten	(3.9)	166	135
	-/-	<u>266.185</u>	<u>-/- 60.938</u>
Saldo van baten en lasten		<u>24.054</u>	<u>123.263</u>

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is ten laste gebracht van de overige reserves.

In duizenden euro

3. Kasstroomoverzicht over 2022

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	13.390	20.374
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	840	1.230
Betaalde pensioenuitkeringen	-/- 15.925	-/- 14.794
Betaald in verband met overdracht van rechten	-/- 4.941	-/- 448
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-/- 1.067	-/- 1.007
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraar	767	682
Betaalde premies herverzekering	-/- 68	-/- 29
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-/- 7.004	6.008
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	300.718	91.860
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	705	957
Aankopen beleggingen	-/- 293.235	-/- 120.346
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-/- 506	-/- 434
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	7.682	-/- 27.963
Netto-kasstroom in jaar	678	-/- 21.955
Liquide middelen per 31 december	1.791	1.113
Liquide middelen per 1 januari	1.113	23.068
Mutatie liquide middelen	678	-/- 21.955

Toelichting op de jaarrekening

Bedragen in deze toelichting luiden in duizenden euro, tenzij expliciet anders aangegeven.

1. Algemene toelichting

1.1 Informatie over het pensioenfonds

Stichting CRH Pensioenfonds is opgericht in 1946 en is statutair gevestigd te Amsterdam. Het inschrijvingsnummer bij de Kamer van Koophandel is 41141392. Het doel van CRH Pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerde deelnemers en hun nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook voorziet het fonds in voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.

Gevolgen oorlog in Oekraïne

Dagelijks zien we de aangrijpende beelden van de oorlog in Oekraïne. Ons medeleven gaat in de eerste plaats uit naar de bewoners van Oekraïne die door dit afschuwelijke geweld worden getroffen. Ook voor CRH Pensioenfonds zijn de gevolgen van de oorlog merkbaar.

CRH Pensioenfonds heeft het vermogen belegd in beleggingsfondsen. Een aantal van deze beleggingsfondsen heeft ook geïnvesteerd in Rusland. Eind februari 2022 bedroeg het in Rusland belegde bedrag 0,6% van het totale vermogen van het pensioenfonds. Op dit moment is het bijna onmogelijk om Russische beleggingen te verkopen. Bovendien heeft CRH Pensioenfonds niet direct invloed op het beleggingsbeleid van de beleggingsfondsen. Wel heeft CRH Pensioenfonds er via haar vermogensbeheerder bij de fondsmanagers op aangedrongen om zodra dit mogelijk is de Russische aandelen en obligaties van de hand te doen.

In internationaal verband zijn sancties opgelegd tegen Rusland en Russische instellingen en personen. CRH Pensioenfonds heeft vastgesteld dat haar vermogensbeheerders in lijn hiermee handelen. Ook controleert CRH Pensioenfonds of er geen pensioenuitkeringen worden gedaan aan personen die voorkomen op de gepubliceerde sanctielijsten.

De financiële markten reageren nerveus op het nieuws over de oorlog. Dit heeft gevolgen voor de financiële positie van CRH Pensioenfonds. Het bestuur van het pensioenfonds heeft in de afgelopen tijd extra vergaderingen gehouden om dit te monitoren. Verdere escalatie van het conflict valt helaas niet uit te sluiten en de omvang van de gevolgen is op dit moment moeilijk te voorspellen.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve beschikbare premieregeling. De werkgever stelt jaarlijks een vaste premie ter beschikking. Deze premie wordt aangewend voor de aanspraken op basis van het pensioenreglement, de voor de uitvoering noodzakelijke uitvoeringskosten en de aan te houden buffers. Alle actuariële- en beleggingsrisico's zijn voor rekening van de verzekerden van het fonds. Door betaling van genoemde premie voldoet de werkgever aan al haar verplichtingen. De werkgever kan niet aansprakelijk gesteld worden voor een tekort van het fonds. Evenmin kan de werkgever aanspraak maken op enig overschot van het fonds. Wanneer het fonds financieel ernstig tekortkomt, is het mogelijk dat de reeds opgebouwde aanspraken worden verlaagd.

Herverzekeringsbeleid

Het fonds heeft het partner- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij door middel van een stop-lossdekking. Dit contract had een looptijd van vier jaar en eindigde op 31 december 2021. In 2021 is een onderzoek gedaan naar een nieuw contract, waarbij naast een stop-lossdekking tevens is gekeken naar een volledige herverzekering van het partner- en wezenpensioen. Het pensioenfonds heeft uiteindelijk gekozen voor nieuwe stop-lossverzekering per 1 januari 2022 met een looptijd van 3 jaar.

1.2. Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld op basis van de wettelijke bepalingen van Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfondsen.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

1.3 Samenvatting van belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving

1.3.1 Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

1.3.2 Valutaomrekening

Transactie in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum.

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

De koers op balansdatum van de euro ten opzichte van de belangrijkste valuta is:

	2022	2021
US Dollar	1,0673	1,1372
Japanse Yen	140,6436	130,8895
Britse Pond	0,8867	0,8403

1.3.3 Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

1.3.4 Financiële instrumenten

Vrijwel alle activa en passiva van het pensioenfonds zijn financiële instrumenten.

Bij de eerste verwerking van een financieel actief of financiële verplichting wordt dit actief of deze verplichting gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie of schattingsmethoden. Bij deze schattingsmethoden wordt de reële waarde benaderd:

- door deze af te leiden uit de reële waarde van zijn bestanddelen of een soortgelijk instrument indien voor de bestanddelen ervan of een soortgelijk instrument wel een betrouwbare reële waarde is aan te wijzen; of
- met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en waarderingstechnieken.

De waardering na eerste verwerking hangt af van de classificatie van het financiële instrument.

Financiële activa als onderdeel van de beleggingsportefeuille

Deze categorie wordt na de eerste waardering gewaardeerd tegen reële waarde zonder aftrek van eventuele transactiekosten bij vervreemding. Baten of lasten die voortvloeien uit veranderingen in de reële waarde worden verwerkt in de staat van baten en lasten.

Overige vorderingen en financiële verplichtingen

Overige vorderingen en financiële verplichtingen dienen bij eerste verwerking te worden gewaardeerd tegen de reële waarde, onder aftrek van transactiekosten. Overige vorderingen en financiële verplichtingen dienen na eerste verwerking te worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen, gecorrigeerd voor eventuele waardeverminderingen indien er sprake is van oninbaarheid.

1.3.5 Schattingswijzigingen

In 2022 heeft een wijziging plaatsgevonden in de overlevingsgrondslagen van het fonds. CRH Pensioenfonds is in het verslagjaar overgestapt naar de nieuwe AG-prognosetafel 2022. Deze wijzigingen leidden tot een stijging van de technische voorziening van 5.787. Ook zijn in 2022 de fonds specifieke correctiefactoren aangepast. Voor zowel mannen als vrouwen worden de correctiefactoren 'hoog-midden' en 'midden' volgens Mercer model 2023 toegepast. Dit leidde tot een daling van de voorziening van 4.065.

Verder is in 2022 het leeftijdsverschil voor hoofdverzekerde vrouwen aangepast van -3 jaar naar -2 jaar. Hierdoor nam de voorziening met 512 toe.

Ook zijn in 2022 partnerfrequenties onderzocht. Hierbij zijn de werkelijke (gewogen) partnerfrequenties vergeleken met de huidige partnerfrequenties (AG 1980-1985 en de CBS 2021 frequenties). De gehanteerde partnerfrequenties (AG 1980-1985) sluiten nog steeds goed aan waardoor deze worden zodoende gehandhaafd.

In 2022 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in de opslag voor uitvoeringskosten en de opslag voor premievrijstelling van het fonds.

1.3.6 Beleggingen

Onroerend goed

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in indirect onroerend goed worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Aandelen en participaties in instellingen welke niet beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Aandelen en participaties in instellingen welke niet beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Vastrentende waarden

Hieronder zijn opgenomen:

- Obligaties;
- Hypothecaire leningen, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren met een vaste of variabele rente;
- Beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden;
- Deposito's.

Beursgenoteerde obligaties en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in obligaties worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. Obligaties en participaties in instellingen die niet beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Hypothecaire leningen, leningen op schuldbekentenis en andere waardepapieren met een vaste of variabele rente worden gewaardeerd tegen de geschatte toekomstige netto kasstromen die uit de beleggingen zullen toevloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente, rekening houdend met het risicoprofiel, waaronder het krediet- en liquiditeitsrisico, en de looptijd van de belegging.

Middels de beleggingsfondsen is er per 31 december 2022 voor € 73.000 belegd in CRH bedrijven. Dit is 0,009% van de totale beleggingsportefeuille.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten zoals aandelen en obligaties. Voorbeelden van derivaten zijn valutatermijncontracten, interest rate swaps, futures, swaptions en credit default swaps. Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering per balansdatum, of als deze er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

De posities uit hoofde van derivatencontracten betreffen valutaderivaten en worden opgenomen onder de beleggingen. Deze zijn gebaseerd op de marktwaarde van de betreffende valuta op balansdatum.

1.3.7 Vorderingen, liquide middelen en schulden

Vorderingen die geen deel uitmaken van de beleggingsportefeuille, liquide middelen en schulden worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering van vorderingen wordt zo nodig rekening gehouden met waardeverminderingen wegens oninbaarheid.

1.3.8 Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente welke is gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB.

De inschatting van de toekomstige kasstromen vindt plaats door rekening te houden met actuele overlevingsgrondslagen. De voorziening pensioenverplichtingen voor het boekjaar 2022 is gebaseerd op de laatst gepubliceerde prognosetafel AG2022. Deze tafel wordt gecorrigeerd op basis van leeftijdsafhankelijke correctiefactoren op basis van inkomensklasse “Hoog-midden” voor mannen en op inkomensklasse “midden” voor vrouwen volgens het Mercermodel 2023. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken dienstjaren verworven aanspraken.

Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of over de aanspraken en ingegane pensioenen toeslag wordt verleend en in hoeverre dit zal gebeuren. Per 1 januari 2022 kon gelet op de financiële positie van het fonds geen toeslag worden verleend. Echter, in juli 2022 heeft de overheid besloten dat in 2022 de pensioenen al bij een beleidsdekkingsgraad van 105% mogen worden verhoogd. Deze mogelijkheid is eenmalig en geldt alleen voor pensioenfondsen die verwachten “in te varen” naar het nieuwe pensioenstelsel. Bovendien moet het besluit evenwichtig zijn voor alle groepen deelnemers. Op basis van de gewijzigde regelgeving zijn de opgebouwde pensioenen met een voorwaardelijke indexatietoezegging per 1 oktober 2022 met 3,28% verhoogd. Per 1 januari 2023 zijn deze pensioenen opnieuw verhoogd, ditmaal met 2,5%. Ook dit indexatiebesluit is gebaseerd op de tijdelijke versoepeling van de regels.

De bij de berekening van de technische voorziening voor uitgesteld nabestaandenpensioen voor actieve deelnemers en slapers in aanmerking genomen partnerfrequenties voor mannen en vrouwen zijn conform de overlevingstabellen van het AG over de waarnemingsperiode 1980-1985. Voor het uitruilbare nabestaandenpensioen is deze frequentie op pensioenleeftijd 68 gelijk aan 1. Voor de verzekering van het nabestaandenpensioen is aangenomen dat de partner twee jaar jonger is dan de hoofdverzekerde man en drie jaar ouder dan de hoofdverzekerde vrouw.

Voor uitgesteld wezenpensioen wordt de technische voorziening gelijkgesteld aan 1,5% van de technische voorziening voor uitgesteld nabestaandenpensioen.

De jaarlijkse pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers is begrepen in de opgebouwde aanspraken. Voor de toekomstige opbouw van deze deelnemers is in de voorziening pensioenverplichtingen begrepen de contante waarde van de toekomstige vrijgestelde premies. Hierbij wordt rekening gehouden met de mate van premievrije opbouw, die afhankelijk is van de mate van arbeidsongeschiktheid. Hierbij is ervan uitgegaan dat er geen revalidatie zal plaatsvinden. Tevens is rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschiktheid zullen worden verklaard. Met betrekking tot deze laatste categorie is de verplichting geschat op basis van ervaringscijfers. De premievrijstelling wordt gefinancierd door middel van een opslag van 3% van de bruto premie.

Met toekomstige excassokosten is rekening gehouden door de netto technische voorzieningen te verhogen met een opslag van 2,7%. De hoogte van deze opslag is begin 2023 opnieuw geëvalueerd. De conclusie was dat de opslag van 2,7% toereikend is. De toereikendheid van de kostenopslag zal zeker gezien de toekomst van het pensioenfonds met een hogere frequentie worden onderzocht.

1.3.9 Herverzekerd deel technische voorziening

De technische voorziening voor risico van de herverzekeraar betreffen de aanspraken die bij Aegon zijn ondergebracht. De waarderingsgrondslagen van deze aanspraken zijn gelijk aan de

fondsgrondslagen (zonder afslag voor kredietrisico). Het herverzekeringsdeel technische voorzieningen (onderdeel van de passiva) is gelijk aan de technische voorzieningen voor risico van de herverzekeraar onder aftrek van de opslag voor excassokosten ad 2,7% die niet door de herverzekeraar wordt vergoed.

1.3.10 Grondslagen voor de staat van baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Premiebijdragen

Als premiebijdragen worden verantwoord de op het boekjaar betrekking hebbende bijdragen van werkgevers en deelnemers welke voor het boekjaar zijn vastgesteld, respectievelijk bekend zijn geworden, waarbij rekening is gehouden met eventueel verleende premiekortingen en/of premieopslagen. Met toekomstige administratie- en excassokosten wordt rekening gehouden door een opslag te hanteren van 1,25% van de pensioengrondslagsom ter dekking van de administratiekosten en 2,3% van de netto premie in verband met toekomstige excassokosten.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten bestaan uit:

- Directe beleggingsopbrengsten
- Indirecte beleggingsopbrengsten
- In aftrek gebrachte kosten van vermogensbeheer
- In aftrek gebrachte transactiekosten

De directe beleggingsopbrengsten hebben betrekking op ontvangen huren, dividenden en rente. Huuropbrengsten worden lineair opgenomen gedurende de huurperiode. Dividenden worden in de staat van baten en lasten verwerkt indien het fonds daarop recht heeft verkregen en hun ontvangst waarschijnlijk is. Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de staat van baten en lasten verwerkt indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

De indirecte beleggingsopbrengsten hebben betrekking op gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of waardedalingen van de beleggingen.

De in aftrek gebrachte kosten van vermogensbeheer hebben betrekking op het beheer van de vastrentende en aandelen portefeuille gedurende de verslagperiode alsmede met de overige kosten van vermogensbeheer. De beheerfee is in mindering gebracht op de koersen van de fondsen en komen dus ten laste van de performance van de fondsen.

Pensioenuitkeringen

Pensioenen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De kosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Saldo overdrachten van rechten

De bij overdracht van pensioenen bepaalde overdrachtswaarden zijn gebaseerd op de wettelijke berekeningsgrondslagen. De in- en uitgaande waardeoverdrachten worden toegerekend aan het verslagjaar waarin de bijbehorende pensioenaanspraken zijn verwerkt.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De mutatie voorziening voor pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende componenten:

-
- **Pensioenopbouw:** de kosten van één jaar inkoop; toerekening vindt plaats aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt.
 - **Toeslagverlening:** de toeslag wordt als last verwerkt voor zover vóór balansdatum een besluit daartoe genomen is.
 - **Rentetoevoeging:** de voorziening wordt opgericht op basis van de nominale rente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur met een looptijd van één jaar.
 - **Onttrekkingen voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten:** de vrijval wordt ten gunste van het resultaat verwerkt in de periode waarin de lasten bij de berekening aan de voorziening waren voorzien.
 - **Wijziging marktrente:** het effect van de aanpassing van de marktrente gedurende het jaar op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur wordt ultimo het verslagjaar bepaald en in de staat van baten en lasten opgenomen.
 - **Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten:** het saldo van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarin zij betrekking hebben.
 - **Wijziging overlevingsgrondslagen:** het effect van wijziging uit hoofde van de overstap naar het meeste recente model 2023 voor ervaringssterfte van Mercer en de gewijzigde indeling binnen dit model van Mercer naar het gemiddelde van inkomensklasse “hoog-midden” en “midden” voor zowel mannen als vrouwen.
 - **Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen:** effect als gevolg van diverse overige oorzaken.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten worden opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

1.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de directe methode. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Het aan koersveranderingen toe te schrijven verschil tussen de in het kasstroomoverzicht gerapporteerde totale netto-kasstroom en de mutatie van de in de balans opgenomen geldmiddelen wordt afzonderlijk in het kasstroomoverzicht vermeld als onderdeel van de aansluiting tussen de netto-kasstroom en de balansmutatie van de geldmiddelen. Onder liquide middelen zijn opgenomen de bij banken aangehouden rekening-courantsaldi alsmede deposito's en callgelden.

2. Toelichting op de balans

2.1 Beleggingen

Het verloop van de beleggingen in 2022 is als volgt.

	Onroerend goed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand per 1 januari	26.560	388.388	648.576	-/- 922	1.062.602
Aankopen/ expiratie	0	38.520	245.160	10.865	294.545
Verkopen/ expiratie	900	115.253	181.435	0	297.588
Herwaardering	-/- 5.111	-/- 57.314	-/- 186.278	-/- 6.725	-/- 255.428
Stand per 31 december	<u>20.549</u>	<u>254.341</u>	<u>526.023</u>	<u>3.218</u>	<u>804.131</u>
Opgenomen op de balans onder beleggingen	20.549	254.341	526.023	3.218	804.131
Opgenomen op de balans onder overige passiva	0	0	0	0	0

Specificatie per regio	Totaal
	1.000 EUR
EU	360.748
Noord-Amerika	230.596
Opkomende markten	81.684
Groot-Brittannië	52.506
Japan	23.297
Azië/Pacific	22.191
Overige	33.109
Totaal	<u>804.131</u>

Specificatie per bedrijfstak	Aandelen+ Onr. goed	Vastrentende Waarden	Overige Beleggingen	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR

Overheid		125.430		125.430
Financiële instellingen	41.931	103.710	3.218	148.859
Nijverheid, handel, industrie	81.070	112.148		193.218
IT, telecom	68.100			68.100
Energie	18.855			18.855
Vastgoed	20.549			20.549
Overige	44.385	184.735		229.120
Stand per 31 december	274.890	526.023	3.218	804.131

2021

	Onroerend goed	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand per 1 januari	19.449	330.698	642.618	1.650	994.415
Aankopen/ expiratie	1.002	3.000	112.313	2.721	119.036
Verkopen/ expiratie	0	20.606	71.254	0	91.860
Herwaardering	6.109	75.296	-/- 35.101	-/- 5.293	41.011
Stand per 31 december	26.560	388.388	648.576	-/- 922	1.062.602
Opgenomen op de balans onder beleggingen	26.560	388.388	648.576		1.063.524
Opgenomen op de balans onder overige passiva	0	0	0	922	922

Specificatie per regio	Totaal
	1.000 EUR
EU	480.944
Noord-Amerika	330.017
Opkomende markten	100.169
Groot-Brittannië	75.438
Japan	26.827
Azië/Pacific	27.162
Overige	22.045
Totaal	1.062.602

Specificatie per bedrijfstak	Aandelen+ Onr. goed 1.000 EUR	Vastrentende Waarden 1.000 EUR	Overige Beleggingen 1.000 EUR	Totaal 1.000 EUR
Overheid		132.522		132.522
Financiële instellingen	57.649	124.328	-/- 922	181.055
Nijverheid, handel, industrie	121.211	130.189		251.400
IT, telecom	126.177			126.177
Energie	22.952			22.952
Vastgoed	26.560			26.560
Overige	60.399	261.537		321.936
Stand per 31 december	414.948	648.576	-/- 922	1.062.602

De vastgoed- en aandelen en vast rentende waardenportefeuille zijn belegd in niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

Beleggingen naar waarderingmethode 2022

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke Taxaties of afgeleid van marktnotering	NCW- berekening	Andere methode
Onroerend goed	29.484	0	0	0
Aandelen	241.582	106	39	0
Vastrentende waarden	517.630	0	42.234	0
Overige beleggingen	2.597	0	-/- 29.541	0
Totaal	791.293	106	12.732	0

Voor de waardering van de posten onroerend goed, aandelen en vastrentende waarden geldt dat deze ultimo 2022 volledig waren belegd in beleggingsfondsen. Deze fondsen kennen een jaarlijkse intrinsieke waardebeoordeling, dagelijkse toe- en uitredingsmomenten (met uitzondering van het hypotheekfonds) en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. De waardering van de niet beursgenoteerde beleggingsfondsen vindt plaats op intrinsieke waarde. De bepaling van de reële waarde van de hypotheekportefeuille geschiedt door de toekomstige contractuele kasstromen te verdisconteren tegen de Aegon rente, rekening houdend met vervroegde aflossingen van de klant. Hierbij houdt Aegon rekening met het markttarief en wordt de waarderinggrondslag aangepast indien de Aegon rente buiten een bandbreedte van het markttarief van +/-25bps valt.

De post overige beleggingen betreft de valutaderivaten die het fonds heeft afgesloten om het valutarisico van de dollar af te dekken. De waardering van deze derivaten is gebaseerd op de marktwaarde van de valuta per balansdatum.

2.2 Derivaten

Het fonds maakt gebruik van derivaten om valutarisico's af te dekken. Naast de afdekking van de valutarisico's binnen de beleggingsfondsen, heeft het pensioenfonds aanvullend alleen de dollar aanvullend afgedekt. Het valutarisico van de Dollar bedroeg per 31 december 2022 strategisch maximaal 5% van de beleggingsportefeuille. Het is het beleid van het fonds om geen derivaten af te sluiten voor speculatieve doeleinden. Het kenmerk van derivaten is dat bij het aangaan van het contract veelal geen kasstromen plaatsvinden (waarde nihil) maar dat door de hoge mate van 'leverage' de waarde van de contracten nadien erg volatiel is en een grote impact kan hebben op het resultaat van het fonds.

De volgende tabel laat de marktwaarde van de derivaten zien in relatie tot de onderliggende waarden. De onderliggende waarde is de maatstaf op basis waarvan waardeveranderingen worden gemeten en afgerekend.

	2022			2021		
	Actief	Passief	Onderliggende waarde	Actief	Passief	Onderliggende waarde
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Valuta-swaps	3.225	7	86.662	95	1.017	71.831

2.3 Vorderingen en overlopende activa

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Te vorderen premies werkgevers	896	888
Betaald Collateral valutaderivaten	0	1.310
Diversen	14	14
Stand ultimo boekjaar	910	2.212

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

2.4 Overige activa

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Liquide middelen ultimo boekjaar	1.791	1.113

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

2.5 Stichtingskapitaal en reserves

Het verloop is als volgt:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand ultimo vorig boekjaar	59.010	-/- 64.253
Bestemming resultaat boekjaar	24.054	123.263
Stand ultimo boekjaar	83.064	59.010

De pensioenwet stelt eisen aan het eigen vermogen van pensioenfondsen. De voor het fonds relevante kengetallen in relatie tot de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn als volgt.

	2022	2021
Minimaal vereist vermogen	104,1%	104,0%
Vereist vermogen	116,6%	115,5%
Actuele dekkingsgraad ultimo boekjaar	111,4%	105,8%
Beleidsdekkingsgraad ultimo boekjaar	110,5%	101,3%

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als reservetekort. Voor de berekening van het vereist vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaardmodel. De actuele dekkingsgraad wordt bepaald als het vermogen van het fonds gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen. De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op de ultimo maandstanden van de actuele dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden.

Herstelplan

Begin 2023 heeft op grond van de geraamde financiële positie een evaluatie van het herstelplan plaatsgevonden. Conclusie van deze evaluatie was dat er sprake is van een concreet en haalbaar herstelplan. In de loop van 2023 is het herstelplan goedgekeurd door DNB.

2.6 Technische voorzieningen

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	716.762	1.003.654
Voorziening pensioenverplichtingen herverzekering	12.487	17.772
Overige technische voorzieningen	1.409	2.301
Stand ultimo boekjaar	730.658	1.023.727

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand per 1 januari	1.003.654	1.078.286
Toevoeging pensioenopbouw	14.656	23.098
Indexatie en overige toeslagen	51.011	0
Rentetoevoeging	-/- 4.928	-/- 5.817
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-/- 15.132	-/- 13.915
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-/- 1.099	-/- 989
Wijziging marktrente	-/- 329.768	-/-77.196
Mutatie overdracht van rechten	-/- 5.263	789
Aanpassing overlevingsgrondslagen	1.723	0
Wijzigen overige technische grondslagen (leeftijdsverschil)	512	0
Aanpassing opbouwpercentage	182	699
Pensioenopbouw vanuit overgangsregeling 55-min	0	154
Overige mutaties	1.214	-/- 1.455
Stand per 31 december	716.762	1.003.654

De voorziening pensioenverplichtingen nam in het boekjaar af van 1.003.654 per 31 december 2021 naar 716.762 per 31 december 2022. De belangrijkste oorzaak voor de daling van de voorziening was de gestegen marktrente.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

2022	2021
1.000 EUR	1.000 EUR

Actieven	128.811	194.092
Slapers	375.692	563.876
Gepensioneerden	212.259	245.686
Netto pensioenverplichtingen	716.762	1.003.654

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Voorziening pensioenverplichtingen herverzekering		
Het verloop van deze voorziening is als volgt.		
Stand 1 januari	17.772	19.584
Mutaties boekjaar	-/- 5.285	-/- 1.812
Stand 31 december	12.487	17.772

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen herverzekering kan als volgt worden weergegeven:

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Voorziening pensioenverplichtingen herverzekering		
Stand 1 januari	17.772	19.584
Rentetoevoeging	-/- 83	-/- 102
Onttrekking wegens uitkeringen	-/- 645	-/- 651
Wijziging RTS	-/- 4.303	-/- 1.163
Wijziging overlevingsgrondslagen	78	0
Wijziging correctiefactoren	-/- 79	
Overige mutaties boekjaar	-/- 253	104
Stand 31 december	12.487	17.772

Deze post betreft bij Aegon herverzekerde pensioenen van deelnemers die tot 1 januari 2001 deelnamen in het pensioenfonds NBM Amstelland en per die datum deelnemer werden in het pensioenfonds Cementbouw. De pensioenregeling van NBM Amstelland was verzekerd bij Aegon. Deze deelnemers kregen een totaal-toezegging van het Pensioenfonds Cementbouw omdat het de bedoeling was dat de bij Aegon opgebouwde pensioenen zouden worden overgedragen naar het Pensioenfonds Cementbouw. Uiteindelijk is deze beoogde collectieve waardeoverdracht nooit geëffectueerd. De betreffende deelnemers krijgen vanaf de pensioendatum het pensioen uitbetaald inclusief het bij Aegon verzekerde pensioen. Aegon maakt het aldaar verzekerde pensioen vanaf de pensioendatum over aan CRH Pensioenfonds in haar rol als rechtsopvolger van Pensioenfonds Cementbouw. Op de voorziening pensioenverplichtingen herverzekering is de opslag voor excassokosten op de technische voorzieningen in mindering gebracht omdat deze opslag niet van de herverzekeraar wordt ontvangen.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

2.6.1 Overige technische voorzieningen

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Voorziening Invaliditeitspensioen		
Het verloop van de voorziening Invaliditeitspensioen is als volgt.		

Stand 1 januari	863	976
Mutatie boekjaar	-/- 162	-/- 113
Stand 31 december	701	863

Deze voorziening omvat de contante waarde van de ingegane WAO-hiaatpensioenen. Deze voorziening heeft een overwegend langlopend karakter.

IBNR Arbeidsongeschiktheid

Het verloop van de voorziening IBNR is als volgt.

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand 1 januari	1.438	1.975
Mutatie boekjaar	-/- 730	-/- 537
Stand 31 december	708	1.438

Deze voorziening heeft betrekking op schadegevallen als gevolg van arbeidsongeschiktheid die al wel is opgetreden maar nog niet bij het fonds is gemeld omdat gedurende de eerste twee jaar zieke werknemers door de werkgever worden doorbetaald. De omvang van de niet gemelde schade is geraamd op tweemaal de jaarpremie voor voortzetting van de pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening nam in het verslagjaar 730 af (in 2021 afname 537). Het verschil in toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de gestegen rente.

Totaal overige technische voorzieningen

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Voorziening Invaliditeitspensioen	701	863
Voorziening IBNR Arbeidsongeschiktheid	708	1.438
Totaal overige technische voorzieningen	1.409	2.301

2.7 Schulden en overlopende passiva

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Schulden pensioenactiviteiten:		
- Schulden aan werkgevers	18	45
- Te betalen loonheffing	338	313
- Te betalen advies- en administratiekosten	332	311
- Te betalen waardeoverdrachten	1.141	0
Schulden beleggingsactiviteiten:		
- Valuta derivaten	0	922
- Ontvangen collateral	3.130	0
- Te betalen beheerfee	594	267
Overige schulden	44	26
Stand ultimo boekjaar	5.597	1.884

De schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.

3. Toelichting op de staat van baten en lasten

3.1 Premiebijdragen

De premiebijdragen van de aangesloten ondernemingen en deelnemers zijn als volgt.

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Werkgeversdeel	10.788	16.525
Werknemersdeel	2.611	3.722
Premie overig	26	137
	13.425	20.384

De zuivere kostendekkende premie is als volgt opgebouwd.

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Actuariële premie benodigd voor onvoorwaardelijke verplichtingen	14.402	23.177
Opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen	2.276	3.477
Opslag voor uitvoeringskosten	660	570
Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	0	0
Totaal kostendekkende premie	17.338	27.224

De ontvangen premie over 2022 (exclusief de overgangsregeling 55-min) bedraagt 13.425. De benodigde premie (inclusief solvabiliteitsopslag) bedroeg 17.338. Er was derhalve sprake van een tekort van 3.913. Na aftrek van de solvabiliteitsopslag resteert een tekort van 1.637.

Voor de toets op kostendekkendheid is de ex-ante kostendekkende toetspremie van belang. Deze bedroeg 12.064. De hier tegenover staande ex-ante feitelijke premie bedroeg 12.735 en was 671 hoger dan de ex-ante kostendekkende toetspremie. Deze bedragen zijn conform de in het eerste kwartaal van 2022 aan DNB gerapporteerde bedragen in de premierapportage.

De feitelijke ontvangen premie na aftrek van de opslag voor administratiekosten bedraagt 12.765 (13.425 -/- 660). Actuarieel benodigd was 14.402. De premiedekkingsgraad komt daarmee op 88,6% (2021; 84,9%). Dit is net beneden de door het bestuur vastgestelde ondergrens van 90%.

De ex-post kostendekkende premie is als volgt opgebouwd.

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Actuariële premie benodigd voor onvoorwaardelijke verplichtingen	7.110	9.307
Opslag voor het in stand houden van het eigen vermogen	1.123	1.396
Opslag voor uitvoeringskosten	673	596
Bijdrage aan voorwaardelijke onderdelen	3.620	4.342
Totaal kostendekkende premie	12.526	15.641

3.2 Beleggingsresultaten

2022	Onroerend goed	Aandelen	Vastrenten- de waarden	Overige beleggingen +derivaten	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Direct resultaat	0	0	394	-/- 16	378
Waardeveranderingen	-/- 5.111	-/- 57.314	-/- 186.278	-/- 6.725	-/- 255.428
Korting -/- kosten vermogensbeheer	-/- 17	-/- 583	94	0	-/- 506
Totaal	-/- 5.128	-/- 57.897	-/- 185.790	-/- 6.741	-/- 255.556

2021	Onroerend goed	Aandelen	Vastrenten- de waarden	Overige beleggingen + derivaten	Totaal
	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR	1.000 EUR
Direct resultaat	1.002	0	412	-/- 50	1.364
Waardeveranderingen	6.109	75.296	-/- 35.101	-/- 5.293	41.011
Korting -/- kosten vermogensbeheer	-/- 15	-/- 555	136	0	-/- 434
Totaal	7.096	74.741	-/- 34.553	-/- 5.343	41.941

Kosten van vermogensbeheer

	2022 1.000 EUR	2021 1.000 EUR
Transactiekosten	44	6
Beheerfee, rechtstreeks aan vermogensbeheerder	1.075	1.209
Vermogensbeheerkosten toegerekend vanuit administratiekosten	251	212
Af: Korting beheervergoeding vermogensbeheerder	-/- 864	-/- 993
Saldo	506	434

3.3 Overige baten

	2022 1.000 EUR	2021 1.000 EUR
	0	0
	0	0

3.4 Pensioenuitkeringen

	Aantallen 31-12-2021	2022 1.000 EUR	2021 1.000 EUR
Ouderdomspensioen	1.341	12.030	11.229
Partnerpensioen	401	2.947	2.668
Wezenpensioen	38	43	44
Arbeidsongeschiktheidspensioen	25	83	85
	1.805	15.103	14.026

3.5 Pensioenuitvoeringskosten

	2022 1.000 EUR	2021 1.000 EUR
Pensioenbureau	561	530
Werving	49	0
Inhuur t.b.v. notulering	32	23
Kosten pensioenadministratiepakket	106	97
Administratiekosten	42	33
Advies- en actuariskosten	284	263
Kosten accountant	58	50
Kosten toezichthouders	70	67
Kosten beleggingsadvies	83	75
Opleidingskosten bestuur	7	18
Bestuur	2	2
Verantwoordingsorgaan	2	2
Intern toezicht	43	17
	1.339	1.177
Af: Toegerekend aan vermogensbeheerkosten	-/- 251	-/- 212
Totaal administratiekosten	1.088	965

In 2022 zijn kosten gemaakt voor het werven van een nieuwe directeur van het pensioenbureau

In 2022 zijn meer Bestuursvergaderingen en de Beleggingscommissievergaderingen georganiseerd waardoor de kosten voor notulering zijn gestegen van 23 in 2021 naar 32 in 2022.

De kosten van het pensioenadministratiepakket stegen met 9 van 97 in 2021 tot 106 in 2022.

In 2022 lieten de administratiekosten een stijging zien van 33 in 2021 naar 42 in 2022. De communicatiekosten stegen met 13, dit als gevolg van meer communicatie uitingen en uitbesteding van een deel van het proces.

De kosten voor advies- en actuariskosten stegen van 263 in 2021 naar 284 in 2022. Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2022 een driejaarlijkse ALM studie is uitgevoerd.

De kosten voor intern toezicht bestonden in 2022 naast de jaarlijkse visitatie kosten uit de driekwart jaarkosten voor de Raad van Toezicht. Hierdoor zijn in 2022 de kosten in 26 hoger dan in 2021.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd. De accountantskosten, zoals hierboven opgenomen als onderdeel van de pensioenuitvoeringskosten, kunnen worden gespecificeerd zoals hieronder weergegeven.

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Controle van de jaarrekening	56	48
SFH intern toezicht	2	2
	58	50

3.6 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Stand per 1 januari	1.003.654	1.078.286
Pensioenopbouw	14.656	23.098
Toeslagverlening	51.011	0
Rentetoevoeging	-/- 4.928	-/- 5.817
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en –uitvoeringskosten	-/-16.231	-/- 14.904
Wijziging rentetermijnstructuur	-/- 329.768	-/- 77.196
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-/- 5.263	789
Wijziging uit hoofde van aanpassing levenskansen	1.723	0
Wijziging overige technische grondslagen (leeftijdsverschil)	512	0
Aanpassing opbouwpercentage	182	699
Pensioenopbouw uit overgangsregeling 55-min	0	154
Overige mutaties	1.214	-/- 1.455
Stand per 31 december	716.762	1.003.654

Pensioenopbouw

De post pensioenopbouw betreft de kosten van één jaar diensttijdopbouw. Deze post is 8.442 lager dan in 2021. Dit is het gevolg van het teruglopen van het aantal actieve deelnemers in de tweede helft van 2021. In 2022 zijn er gemiddeld minder deelnemers die pensioen opbouwen bij CRH Pensioenfonds.

Toeslagverlening

Er heeft per 1 januari 2022 geen toeslagverlening plaats gevonden. Per 1 oktober 2022 heeft er als gevolg van de gewijzigde indexatieregels een indexatie plaats gevonden van 3,28% en vervolgens per 1 januari 2023 van 2,5%. De indexatieverleningen leidden tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen van 51.011.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging bedraagt -/- 0,486% (2021 -/- 0,533%) en betreft de éénjaars-rente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het begin van het boekjaar. De marktrente op basis van de rentetermijnstructuur behorend bij het profiel van de verplichtingen bedraagt per ultimo verslagjaar 2,79% tegen 0,59% aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en –uitvoeringskosten

De onttrekkingen voor de pensioenuitkeringen en uitvoeringskosten stegen van 14.904 naar 16.231. Dit wordt voor het grootste deel veroorzaakt door een stijging van de pensioenuitkeringen met 1.217.

Wijziging rentetermijnstructuur

De omrekening naar de nieuwe rentetermijnstructuur is opgenomen in de post wijziging markttrente. Per saldo steeg de markttrente in 2022 met circa 2,2%-punt. Dit leidde tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen van 329.768.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Eind 2021 was de beleidsdekkingsgraad weer boven de 100% waardoor reguliere inkomende waardeoverdrachten (aantal 7) en uitgaande waardeoverdrachten (aantal 88) weer mogelijk werden. Daarnaast hebben er in 2022 de nodige waardeoverdrachten klein pensioen (automatisch) plaatsgevonden. Per saldo nam de voorziening door waardeoverdrachten met 5.263 af.

Wijziging uit hoofde van aanpassing levenskansen

In 2022 vond een wijziging op de overlevingskansen van het Actuarieel Genootschap plaats. Daarnaast is het pensioenfonds overgestapt naar de meest recente versie van het Mercer ervaringssterftemodel 2023. Bovendien is de indeling van de CRH populatie in inkomensklassen binnen dit model gewijzigd. Voor zowel mannen als vrouwen worden de correctiefactoren gebaseerd op het gemiddelde van de inkomensklasse 'hoog-midden' en 'midden'. Dit leidde per saldo tot een stijging van de voorziening met 1.723.

Wijziging overige technische grondslagen

In 2022 is het leeftijdsverschil voor hoofdverzekerde vrouwen aangepast van -/3 jaar naar -/2 jaar. Hierdoor nam de voorziening met 512 toe.

Aanpassing opbouwpercentage

Het opbouwpercentage is per 1 januari 2022 verhoogd naar 1,50%. Voor het jaar 2023 is dit percentage vervolgens opnieuw verhoogd naar 1,55%. De voorziening voor premievrije voortzetting van de pensioenopbouw is met ingang van 31 december 2022 gebaseerd op 1,55%. De leidde tot een toename in de voorziening van 182.

3.7 Mutatie overige technische voorzieningen

Mutatie Voorziening Invaliditeitspensioen
Mutatie Voorziening Arbeidsongeschiktheid IBNR

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Mutatie Voorziening Invaliditeitspensioen	-/- 162	-/- 113
Mutatie Voorziening Arbeidsongeschiktheid IBNR	-/- 730	-/-537
	-/- 892	-/-650

De mutatie van de voorziening Invaliditeitspensioen betreft nagenoeg geheel de vrijval in verband met de in het boekjaar betaalde uitkeringen.

De daling van de mutatie voorziening IBNR arbeidsongeschiktheid is te wijten aan de gestegen rente. Hierdoor dalen de kosten van verleende premievrijstelling.

3.8 Saldo overdracht van rechten

Uitgaande waardeoverdrachten, regulier (aantal: 88)
Uitgaande waardeoverdrachten, kleine pensioenen (aantal: 120)
Inkomende waardeoverdrachten, regulier (aantal: 7)
Inkomende waardeoverdrachten, kleine pensioenen (aantal: 210)
Per saldo uitgaande overdrachten

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
Uitgaande waardeoverdrachten, regulier (aantal: 88)	5.693	0
Uitgaande waardeoverdrachten, kleine pensioenen (aantal: 120)	389	448
Inkomende waardeoverdrachten, regulier (aantal: 7)	319	0
Inkomende waardeoverdrachten, kleine pensioenen (aantal: 210)	521	1.230
Per saldo uitgaande overdrachten	5.242	-/- 782

3.9 Overige lasten

Afkopen
Premie herverzekering

	2022	2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
	98	106
	68	29
	166	135

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn bij CRH Nederland. De hieraan verbonden kosten zijn door CRH Nederland aan het fonds doorbelast.

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging in de vorm van een onkostenvergoeding voor de bestuurders bedraagt in 2022 EUR 2.000 (2021: EUR 2.000).

Verbonden partijen

(a) *Identiteit van verbonden partijen*

Door het fonds worden de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de Raad van Toezicht alsmede adviseurs en externe leden van commissies tot de zogenaamde ‘verbonden partijen’ gerekend.

(b) *Transacties met bestuurders*

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

(c) *Overige transacties met verbonden partijen*

Verwezen wordt naar de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Er is geen sprake van niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

4. Risicobeheer

Solvabiliteitsrisico

In het bestuursverslag is ingegaan op de beleidsmatige aspecten van het risicobeheer. In deze paragraaf worden de kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen op de posten in de balans opgenomen. Het bestuur houdt in nauwe samenwerking met de risicomanagementcommissie van het fonds toezicht op het beheersen van de risico's. Aan de hand van de vastgestelde risicomatrix zijn in het boekjaar de diverse risico's periodiek getoetst.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen om te kunnen voldoen aan haar (toekomstige) pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten conform de richtlijnen welke bepaald zijn door de toezichthouder. De solvabiliteit wordt gemeten aan de hand van de actuele dekkingsgraad en het vereist vermogen. Onderstaand ziet u de solvabiliteit van het fonds berekend op basis van de door de toezichthouder voorgeschreven methodiek waarbij gekeken wordt naar beschikbaarheid van buffers ter dekking van de diverse risico's welke een impact hebben op de mate waarin het fonds in staat wordt geacht te kunnen voldoen aan haar toekomstige verplichtingen.

De actuele dekkingsgraad van het fonds steeg in het afgelopen boekjaar van 105,8% op 31 december 2021 tot 111,4% op 31 december 2022.

Vereist vermogen

Zoals hiervoor genoemd dient het fonds op grond van de pensioenwet te beschikken over een vereist vermogen. Hierbij wordt voor een zestal risicofactoren het effect gemeten van een onmiddellijke verandering op het vermogen.

1. Renterisico (S1)

Bij de bepaling van het renterisico wordt uitgegaan van de meest ongunstige wijziging van de rentetermijnstructuur (c.q. een daling van de rente) volgens een vastgestelde tabel. Een daling van de rente leidt tot een verhoging van de voorziening en tot een waardeinstijging van de vastrentende waarden. Het saldo van deze twee effecten vormen samen het renterisico.

Het renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in de markttrentetarieven. Het door het fonds gelopen risico wegens fluctuaties in de markttrentes heeft zowel betrekking op de vastrentende beleggingen als op de voorziening pensioenverplichtingen. Als de rente stijgt of daalt heeft dit effect op de marktwaarde van de beleggingen en de pensioenverplichtingen. De rentegevoeligheid van het fonds is afhankelijk van de gemiddelde looptijd van de vastrentende beleggingen ten opzichte van de gemiddelde looptijd van de pensioenverplichtingen. Het fonds beheerst het renterisico door de gemiddelde looptijd van de beleggingen te verlengen. Het fonds belegt hiertoe in een combinatie van Duration Matching Fondsen, bedrijfsobligatiefondsen en een hypotheekfonds. De Duration Matching fondsen kennen een M, een L en een XL variant met verschillende looptijden. Door de verhouding tussen deze drie looptijden te optimaliseren wordt de curve van 35% van de verplichtingen zo goed mogelijk nagebootst. Het curve risico wordt hiermee zo veel mogelijk beperkt. De mate van afdekking van het renterisico per 31 december 2022 op basis van marktrente wordt geraamd op 58,0%.

	2022	2021
Gemiddelde looptijd van vastrentende beleggingen	21,1	16,1
Gemiddelde looptijd van de pensioenverplichtingen	19,9	22,5

De gemiddelde looptijd van de pensioenverplichtingen is berekend rekening houdend met de door DNB gepubliceerde RTS ultimo boekjaar.

De gevoeligheid van het renterisico op de actuele dekkingsgraad van het fonds kan als volgt worden weergegeven.

	1% daling	1% stijging
Impact op de actuele dekkingsgraad 2022	-/- 9,5%	10,5%
Impact op de actuele dekkingsgraad 2021	-/- 13,1%	15,1%

2. Zakelijke waarden risico (S2)

De beleggingsportefeuille zakelijke waarden (aandelen) van het fonds staat bloot aan een marktprijsrisico dat voortvloeit uit onzekerheden omtrent de toekomstige waarde van de aandelen waarin is belegd. Het fonds beheert het prijsrisico door middel van diversificatie en de in het mandaat aan de vermogensbeheerder vastgelegde maximale afwijkingen van de benchmark. Periodiek rapporteert de vermogensbeheerder aan de door het bestuur ingestelde beleggingscommissie. De beleggingscommissie rapporteert en adviseert periodiek aan het bestuur.

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een daling van de zakelijke waarden aan de hand van een daling van de benchmark voor aandelen met 30% voor beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten plus beursgenoteerd vastgoed, met 40% voor emerging markets en voor private equity, en een daling van de benchmark voor niet-beursgenoteerd onroerend goed met 15%. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd.

3. Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen fluctueert als gevolg van wijzigingen in valutakoersen. De blootstelling van het fonds aan het risico van wijzigingen in valutakoersen heeft uitsluitend betrekking op de beleggingen van het fonds.

Het afdekkingsbeleid ziet er als volgt uit.

- Totale non-Euro valuta exposure (niet afgedekt):
 - 13,5% met bandbreedte van +3,0% (dus max. 16.5% aan non-Euro currency exposure; geen minimum)
- Ontwikkelde landen valuta exposure:
 - Maximaal 5% aan US\$ exposure
 - Maximaal 2.5% per overig individueel ontwikkelde landen valuta exposure
- Opkomende/Frontier landen valuta exposure:
 - Maximaal 1.5% per valuta
 - Voor Renminbi/Yuan geldt een valutamijmet van maximaal 2.5% gezien de omvang van de marktkapitalisatie en economie van China.

De valutapositie voor en na afdekking kan als volgt worden weergegeven.

	2022			
	Beleggingen in vreemde valuta 1.000 EUR	Valuta afdekking 1.000 EUR	Netto- positie 1.000 EUR	Netto- positie %
US-Dollar	235.811	209.603	26.208	3,3%
Britse Pond	15.835	10.779	5.056	0,6%
Japanse Yen	17.123	7.274	9.849	1,2%
Overige valuta	92.209	13.217	78.992	9,8%
Sub-totaal	360.978	240.873	120.105	14,9%
Euro	443.153	240.873	684.026	85,1%
Totaal	804.131	0	804.131	100,0%

Uit de tabel blijkt dat alle vreemde valutaposities zich binnen de maximale posities begeven.

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een daling van de valutakoersen in ontwikkelde markten met 20% en in opkomende markten van 35%.

4. Commodities (S4)

De aan te houden buffer houdt rekening met een effect van een afwijking van de benchmark voor commodities met 35%.

5. Kredietrisico (S5)

Het Kredietrisico is het risico dat een tegenpartij de verplichtingen niet nakomt die voortvloeien uit een financieel instrument of een contract met een afnemer, waardoor financiële schade ontstaat. Het fonds staat bloot aan kredietrisico in verband met haar operationele activiteiten (voornamelijk premievorderingen en vorderingen op herverzekeraars) en beleggingsactiviteiten.

De aan te houden buffer voor dit risico wordt bepaald aan de hand van een veronderstelde stijging van de creditspreads waarbij onderscheid wordt gemaakt naar ratingklasse:

- Europese staatsobligaties met een AAA-rating geen stijging;
- Overige instrumenten met een AAA-rating, een stijging van 60 basispunten;
- Instrumenten met een AA rating, een stijging van 80 basispunten;
- Instrumenten met een A rating, een stijging van 130 basispunten;
- Instrumenten met een BBB rating, een stijging van 180 basispunten;
- Instrumenten met een lagere of zonder rating, een stijging van 530 basispunten.

Premievorderingen

Het debiteurenrisico wordt door het fonds beheerst met inachtneming van het vastgestelde beleid, procedures en controles van het fonds.

Vordering op herverzekeraar

In de balans is een vordering op Aegon opgenomen in verband met de vordering van herverzekerde pensioenaanspraken van actieve, gewezen en gepensioneerde deelnemers. Op deze post is geen afslag in verband met kredietrisico in mindering gebracht.

Beleggingen

Het kredietrisico dat voortvloeit uit de beleggingen wordt beheerst in overeenstemming met het beleid van het fonds. Het is het beleid van het fonds om uitsluitend beleggingstransacties af te sluiten met te goeder naam en faam bekendstaande tegenpartijen.

Kredietrisico kan worden uitgedrukt in een creditrating. Creditratings variëren van AAA (zeer kredietwaardig) tot de laagste rating C. De verdeling van de vastrentende waarden naar creditrating is als volgt.

Credit Rating Klasse	31 december 2022	31 december 2021
	1.000 EUR	1.000 EUR
AAA	78.039	78.813
AA	43.739	35.866
A	213.973	271.407
BBB	127.614	172.378
Lager dan BBB	52.127	65.658
Geen rating	9.458	22.899
Liquiditeiten begrepen in beleggingen	1.073	1.555
Totaal vastrentende waarden	526.023	648.576

6. Verzekeringstechnisch risico (S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voor de levenslange uitkeringen te weinig (of te veel) wordt voorzien. Het belangrijkste risico is het langlevensrisico. Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld door het fonds is verondersteld.

De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen vindt plaats op grond van de prognosetafel AG2022 waarbij een leeftijdsafhankelijke tabel voor de afwijkende sterftekansen van de populatie van het fonds is toegepast. Voor wat betreft deze correctiefactoren wordt gebruik gemaakt van het Mercermodel 2023. Hierbij wordt voor zowel mannen als vrouwen het gemiddelde van de inkomensklasse “Hoog-midden” en “midden” toegepast. De verwachting is dat het langlevensrisico hiermee op adequate wijze in de waardering van de pensioenverplichtingen is verdisconteerd.

De verzekeringstechnische risico's betreffen drie risicofactoren die verband houden met sterfte. Het procesrisico, de sterfteonzekerheid (TSO) en negatieve stochastische afwijkingen (NSA). Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De risicofactoren TSO en NSA houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

7. Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds over onvoldoende liquiditeit beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Omdat de inkomende geldstroom in de vorm van premies en directe beleggingsopbrengsten de uitgaande geldstroom in de vorm van uitkeringen, kosten en uitgaande waardeoverdrachten ruim te boven gaat, is het liquiditeitsrisico van het fonds te verwaarlozen. Wel bestaat het risico dat bij extreme marktontwikkelingen de contractuele betalingsverplichtingen uit hoofde van valutacontracten kunnen leiden tot gedwongen verkoop van beleggingen, waarbij niet altijd de beste prijs verkregen kan worden. Dit risico wordt gelijk aan 0 verondersteld.

8. Concentratierisico (S8)

Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van één debiteur of ten opzichte van een groep van debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden. In het beleid van het fonds staat risicospreiding centraal. Door te beleggen in fondsen wordt een adequate mate van spreiding bewerkstelligd. Dit risico wordt gelijk aan 0 verondersteld.

9. Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door de Risicomanagementcommissie en het bestuur.

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan NN Investment Partners (NN IP). Met deze partij is een vermogensbeheerovereenkomst en een bijbehorend servicelevel agreement gesloten. Jaarlijks verstrekt NN IP een ISAE 3402 rapport. Dit rapport wordt door het pensioenfonds beoordeeld. De uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden wordt jaarlijks door de beleggingscommissie geëvalueerd. De beleggingscommissie rapporteert hierover aan het bestuur.

De pensioenadministratie wordt in eigen beheer gevoerd met behulp van het administratiepakket van AxyWare BV. Deze organisatie draagt tevens zorg voor de hosting van de data. Hiervoor zijn overeenkomsten afgesloten met AxyWare en de uitbesteding van de data in de Cloud is ook bij DNB gemeld. AxyWare verstrekt jaarlijks een ISAE 3402 verklaring en daarnaast tussentijdse risicorapportages. Deze rapportages worden getoetst binnen de risicomanagementcommissie. Waar nodig wordt hierbij gebruik gemaakt van IT-deskundigen vanuit de CRH organisatie. Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

10. Actief beheer (S10)

Onder actief beheer wordt verstaan het innemen van afwijkende posities ten opzichte van de strategische portefeuille door de portefeuillemanagers. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van een ex-ante tracking error. Deze tracking error meet de verwachte afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op de portefeuille volgens de benchmarks. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger de mate van actief beheer. Het risicoscenario voor actief beheer is in het standaardmodel vooralsnog alleen op het aandelenrisico (beursgenoteerde aandelen) van toepassing.

De effecten van de factoren S1 tot en met S10 leiden tot onderstaande opstelling van het vereist eigen vermogen per 31 december 2022

Risico's	Bedrag feitelijke Beleggingsmix	Bedrag strategische Beleggingsmix
	1.000 EUR	1.000 EUR
S1 Renterisico	39.084	37.704
S2 Risico zakelijke waarden	81.804	78.836
S3 Valutarisico	21.849	21.849
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	21.441	21.078
S6 Verzekeringstechnisch risico	21.537	21.537
S10 Actief beheer risico	4.360	4.186
Vereist eigen vermogen	120.920	117.113
TV ultimo 2022	730.658	730.658
Vereist eigen vermogen 2022	16,5%	16,0%
Vereist eigen vermogen 2021	15,8%	14,3%

Inflatierisico

Het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen op basis van de prijsinflatie. Toeslagverlening (indexatie) vindt uitsluitend plaats als de financiële positie van het fonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaat. In het nieuwe FTK wordt de zogenoemde haalbaarheidstoets geïntroduceerd. Hierbij wordt het verwacht pensioenresultaat berekend en afgezet tegen een volledig geïndexeerd pensioen. Dit geeft het fonds en de deelnemer in de nabije toekomst meer inzicht in het inflatierisico. Het beleggingsbeleid van het fonds biedt een beperkte bescherming tegen het inflatierisico. Alleen van de categorie zakelijke waarden waarin strategisch voor 32,5% wordt belegd, wordt een positieve correlatie met de inflatie verwacht.

Reële waarde

De beleggingen en de pensioenverplichtingen zijn in de balans gewaardeerd tegen marktwaarde.

Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In lijn met het advies van de commissie Parameters heeft De Nederlandsche Bank aangekondigd per 1 januari 2023 de UFR-methode (rentesystematiek) aan te passen door het startpunt van extrapolatie op te schuiven van 30jaar naar 50 jaar. Daardoor wordt er voor looptijden tot 50 jaar uitgegaan van de marktdata. Tevens wordt afgestapt van de huidige extrapolatiemethode en overgegaan op een constant-forward extrapolatiemethode van de rentetermijnstructuur. Hierdoor komen de forwardrentes op basis van een 120-maands historisch gemiddelden, zoals dat bij de huidige UFR-methode wordt gedaan, te vervallen. Door deze aanpassing wordt de technische voorziening vrijwel volledig op marktwaarde vastgesteld, zoals tot september 2012 ook gebruikelijk was onder het FTK. Per 1 januari 2023 zou de technische voorziening hierdoor met 2.900 stijgen, hetgeen een dekkingsgraaddaling van 0,4 procentpunt tot gevolg heeft.

Resultaatbestemming

In de statuten van Stichting CRH Pensioenfonds is geen expliciete regeling opgenomen omtrent de resultaatbestemming. Voorgesteld wordt het positief resultaat over het jaar 2022 ad 24.054 ten bate te brengen van de overige reserves. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening.

Amsterdam, 22 juni 2023

Namens de werkgever:
F.A.J. Brouwer (voorzitter)

Namens de gepensioneerden:
R.J. Boesjes (bestuurslid)

Namens de werkgever:
R.H. Pennings (bestuurslid)

Namens de werknemers:
I.M. Meijer (bestuurslid)

Namens de werknemers:
P. Weeting (bestuurslid)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting CRH Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting CRH Pensioenfonds (hierna ook: “het pensioenfonds”) te Rijswijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting CRH Pensioenfonds op 31 december 2022 en van de staat van baten en lasten over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting CRH Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 5,3 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven

€ 159.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de entiteit en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risicoinschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij constateren dat er sprake is van een risicobeheersingssysteem op basis van het concept 'three lines of defence'. Dit betreft verschillende verdedigingslijnen op basis van de interne processen en drie sleutelfuncties (risicomangement, actuariële functie en de interne audit functie).

Het bestuur beschikt over een frauderisicoanalyse als onderdeel van het integriteitsbeleid. Het bestuur heeft in deze analyse integriteitsrisico's in kaart gebracht in verschillende deelgebieden waaronder fraude en corruptie. Het integriteitsbeleid wordt periodiek geëvalueerd en aangepast om te waarborgen dat deze actueel en effectief is.

Het integriteitsbeleid wordt door het bestuur besproken met en beoordeeld door de Raad van Toezicht. We verwijzen naar pagina 25 van het bestuursverslag waarin het bestuur het frauderisico van het pensioenfonds adresseert.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan hebben wij o.a. weerlegd vanwege de aard van de opbrengstcategorieën. De premiebijdragen bestaat uit een zeer groot aantal actieve deelnemers met relatief lage bedragen en de beleggingsopbrengsten bestaan uit feitelijke directe opbrengsten uit een relatief groot aantal beleggingen en indirecte opbrengsten die voortkomen uit waardeveranderingen zoals verwerkt in de balans.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door management. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, zoals de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor de frauderisico's

Aanvullend hebben wij werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van andere risico's op management override, zoals het toetsen van in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht. Daarnaast hebben wij ook aandacht besteed aan significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering. Daarbij hebben wij vastgesteld dat er geen significante transacties hebben plaatsgevonden buiten de normale bedrijfsvoering.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden.

Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en Raad van Toezicht.

Niet-naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben inzicht verworven in de relevante wet- en regelgeving voor het pensioenfonds en achten de volgende wet- en regelgeving relevant voor het pensioenfonds:

- Pensioenwet
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp)

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en de Raad van Toezicht om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie gelezen met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM). Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van de directie dat alle bekende aangelegenheden van (vermoede) niet-naleving aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening.

Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en dat De Nederlandsche Bank heeft ingestemd met het ingediende herstelplan. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

Onze observaties

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan bijna in zijn geheel uit beleggingen in beleggingsfondsen.</p> <p>In de toelichting bij de jaarrekening geeft het pensioenfonds de</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van vermogensbeheer. Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportage van de vermogensbeheerder; • voor beleggingen in beleggingsfondsen met een marktnotering: vaststellen dat de waarde per participatie
<p>gehanteerde waarderingsgrondslagen weer.</p> <p>In paragraaf 1.3.6 van de toelichting op de balans per 31 december 2022 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p>	<p>volgens de beleggingsadministratie van het fonds aansluit op de waarde per participatie van een externe bron.</p> <ul style="list-style-type: none"> • voor beleggingen in beleggingsfondsen zonder een marktnotering: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat waarde per participatie volgens de laatste jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In het onderdeel 'risicomanagement' (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet, inclusief onzekerheden.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe
	<p>partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.</p>

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit de volgende onderdelen; algemene informatie, kerncijfers, verslag van het bestuur, verslag van het verantwoordingsorgaan, reactie van het bestuur op verslag verantwoordingsorgaan, samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie, reactie bestuur op de samenvatting van het verslag visitatiecommissie en overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico

dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 23 juni 2023

Mazars Accountants N.V.

drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

Actuariële Verklaring

Opdracht

Door Stichting CRH Pensioenfonds te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting CRH Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.460.000 (0,2% van de TV totaal). Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 120.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132, waaraan niet wordt voldaan omdat het aanwezige vermogen lager is dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij de besluiten tot reguliere en extra toeslagverleningen per 1 oktober 2022 en per 1 januari 2023. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden. Ik merk op dat de AFM heeft geconstateerd dat het pensioenfonds naar het oordeel van de AFM niet heeft voldaan aan artikel 15c, zesde lid, Bftk voor het toeslagbesluit per 1 oktober 2022. Het fonds heeft op de website inmiddels een nadere toelichting op het toeslagbesluit opgenomen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting CRH Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezige vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 22 juni 2023

Drs. J.H.M. Terheggen AAG

verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.